לציונות–לסוציאליזם–לאחוַת עמים

על המשמר

יום ו', י"ט באדר א' תשמ"ו, 28 בפברואר 1986 / שנה מ"ג מס' 12976 / המחיר 94 אגורות כולל מע"מ

אסאד פונה למובארק לבטל הסכמי קמפ־דייוויד

דמשק. — נשיא סוריה חאפז אל אסאד פנה אמש אל נשיא מצרים חוסני מובארק בתביעה „שייענה לרצון עמו ויבטל את הסכמי קמפ־דייוויד".

בנאום שהשמיע בפני בית הנבחרים הסורי, שהתכנס הערב לישיבתו הראשונה, אמר אסאד כי הסכמי קמפ־דייוויד „שללו מהעם המצרי את חירותו וריבונותו על הטריטוריה שלו" הם שגרמו להתמרדות המגוייסים לשרת במשטרה. את המתרחש לאחרונה במצרים כינה בשם „התמרדות עממית במלוא מובן המילה".

„אני מקווה מעומק לבי שאחינו חוסני מובארק, יקרע לגזרים בפרהסיה הסכם זה בהתאם לרצון בני עמו", אמר אסאד. (ע־צ)

...בקרבת הפירמידות [illegible] יחזיק מעמד

...ונת מעאדי ובקרבת נמל התעופה עדיין נשמעו ...א ש המורדים הותירו שובל של הרס באיזורים העשירים של העיר והעלו באש מועדוני לילה ובתי קזינו ● במצרים רואים במרידה את כשלונו האישי של שר הפנים הגנראל אחמד רושדי הממונה על המשטרה המיוחדת ● הצבא ממשיך במרדף אחר המורדים שנמלטו למדבר

קהיר. — קרבות שוב התלקחו אתמול בצהריים בין כוחות צבא לבין מורדי המשטרה בקרבת הפירמידות. אש מקלעים נשמעה מהאזור. עליו צרים כוחות צבא בסיוע טנקים. ואמבולנסים נראו נכנסים לאזור ועוזבים אותו במהירות בדרכם לבתי־חולים סמוכים. אתמול בי בוקר הוסר העוצר בקהיר למשך 3 שעות אולם בשכונת מעאדי ובקרבת נמל התעופה הבינלאומי, עדיין נמסר על חילופי אש.

כוחות הצבא עצרו יותר מ־2000 אנשי משטרת הבטחון, וניהלו קרבות ביום רביעי בלילה עם המורדים, שהשאירו מאחוריהם שובל של מוות והרס בעיר קהיר.

(סוף בעמוד 2)

מכונית שריפה ונגמ"ש צבאי לרגלי הפירמידות – מראות המהומה במצרים (צילום: אי.פי)

פרס הביע תמיכתו במובארק

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

בעקבות דיווחים ממצרים, כי הנשיא מובארק שולט במצב בארצו, יצא אמש ראש־הממשלה, שמעון פרס, בהצהרה פומבית, שבה בירך את הנשיא המצרי ושיגר לו איחולים. כן שיבח פרס את מנהיגותו של מובארק ואמר, כי שלטונו הוא ערובה לשיפור המצב הכלכלי במצרים ולהמשך אסטרטגית השלום במזרח התיכון. פרס דיבר בהופעה בכנס רבנים ראשי קהילות מארה"ב במלון „מוריה" בירושלים.

ראש־הממשלה הוסיף, כי הנשיא מובארק כבר הוכיח בעבר, שמנהיגותו מלכדת את מצרים ומוליכה אותה בדרך הנכונה, בהתמודדות עם הקשיים הממשיים העומדים בפניה. ראש הממשלה נפגש אמש עם מיופה הכח בשגרירות מצרים בישראל, מוחמר בסיוני, וקיבל ממנו דיווח על הנעשה במצרים.

שיחות טאבה יתקיימו במועד ב„מינהאוז"

מאת אלכס פישמן, כתבנו הצבאי

שיחות המנכ"לים בין ישראל ומצרים יתקיימו במועד המתוכנן, ביום שלישי הקרוב, במקום בו תוכננו השיחות — במלון „מינהאוז" בקהיר. משרד החוץ המצרי הזמין אתמול את משלחות ישראל וארה"ב ליטול חלק בפגישה המתוכננת של המנכ"לים במועד המקורי שנקבע לה.

משקיפים רואים בהזמנה זו אות כי הנשיא מובארק הצליח להשתלט על מוקדי התסיסה הנוכחיים וחש עצמו מספיק בכוח, להזמין את המשלחות האמריקנית והישראלית לקאהיר. נזכור, כמהלך ההתפרעויות בקאהיר נשרף חלק ממלון מינהאוז, כך שלא ברור היכן ישוכנו חברי המשלחות, אלא אם כן יקליטו המצרים את השיפוצים במלון עד יום שלישי הקרוב.

בסיבוב הקרוב של שיחות המנכ"לים בקאהיר יש כוונה לסכם את עיסקת החבילה המדינית בין ישראל ומצרים, ולהעביר את הסיכומים לחתימת ראשי המדינות.

קרבות התלו... דיפלומטים ז...

עין בעין בקהיר

כמו תל־אביב ביום כיפור

מאת עוזי מחניימי, שליח „על המשמר" במצרים

אמש לקראת חצות עדיין היה מוטל עוצר מוחלט על קהיר. בשורה התעופה ניצבים משמרות כבדים של חיילי קומנדו אשר החליפו את אנשי „הבטחון המרכזי", שיחידותיהם מרדו שלשום.

(סוף בעמוד 2)

א. ידיב: יש להזהר מהתקפת פתע סורית ● עמוד 4

רבין מנסה למכור ה„לביא" לשווייץ ● עמוד 3

אלוף י. בן־מרדכי — ראש מה"ד ● עמוד 4

אחר חצות

אסד: בידינו היכולת לכבוש הגולן

דמשק. — נשיא סוריה חאפז אסאד אמר אמש כי אין לסוריה כל פקפוקים באשר ליכולתה להחזיר לעצמה את רמת הגולן והתנבא שלישראלים תהיה שואה גדולה ביותר. אם יפעלו למען הכללתה בגבולות המדינה הישראלית. (ע־צ)

ראש השנה בפסח

התביעה של מאה־ויותר חברים במרכז מפלגת העבודה, לכנס את המוסדות המרכזיים של מפלגתם כדי להחליט על ביטול הסכם הרוטאציה עם הליכוד, נראית מגוחכת ומביכה. אבל בעיקר כדרישה לאחר־זמנה. האם לא היו אלה אותם חברים. באותו מוסד של אותה מפלגה. אשר העניקו לפני כשנה וחצי את מלוא ברכתם לממשלת האחדות הלאומית. אף שידעו כי הדבק המאחד את שתי המפלגות הגדולות הוא הסכם הרוטאציה, ולא שום מניע ממלכתי אחרו כן, אותם חברים באותה מפלגה. הם ידעו והזהירו, מבקריה של ממשלת האחדות נחלקו אומכם לשני מחנות. האחד שגרס כי הויכוחים הפנימיים בין „העבודה" לליכוד יכשילו כל תפקוד משותף ויקרעו למעשה את הממשלה לגזרים מבפנים; והאחר, שטען כי המפלגות הגדולות ילמדו עד מהרה להסתדר האחת עם רעותה ולטשטש את המפריד ביניהן על חשבון הצבע האפור המשותף. אך אף לא אחת משתי קבוצות המבקרים אלו ניבאה למערך נחת והצלחות תחת מטריית האחדות הלאומית. במבט מסכם נראה. כי התאמתו בחלקם גם חששות אלה, וגם האחרים: ממשלת האחדות הלאומית הצליחה להוציא אל הפועל רק אותם קטעי מדיניות. שבהם נמחק הגבול המגודר בין שני המחנות הפוליטיים. ונכשלה במבחני המדיניות המפרידים ביניהם; אולם דבר אחד הוכח והפך להתפתחות ההיסטורית החשובה ביותר של ישראל בשנות השמונים – הליכוד והעבודה יכולים למשול ביחד. מימוש משותף זה העניק פופולאריות רחבה יחסית לראש הממשלה, ולגיטימציה רעיונית בלתי־חוזרה לליכוד, שתפישותיו, המדיניות ואפילו החברתיות, זוכות לאחרונה להנהגה גדלה והולכת אצל חעלית האינטלקטואלית הישראלית.

על רקע כזה אין כל אחיזה לתביעה לפרק את ממשלת האחדות הלאומית; אפילו לא אחיזה של אחיזת עיניים. בתוך חודשיים עד שלושה, לכל היותר, יתחילו הכל להתייחס אל יצחק שמיר כאל ראש הממשלה, ואל שמעון פרס כאל מי שהיה ראש ממשלה. גם אם הרוטאציה הפורמאלית תתבצע רק בראש השנה. החילופין בעיני הציבור בארץ והמדינאים בחו"ל יתבצעו כבר בפסח. שמעון פרס יגלה, כי שנתיים אינם בהכרח 700 ימים; בפוליטיקה שנתיים הם לכל היותר 500 ימים, ואלה כבר תמו. כמעט לכל צורך מעשי. הרוטאציה כבר דופקת בדלת, נושמת בכבדות בפתח. אחר עליה מהירה במדרגות החלולות. לא ניתן יהיה שלא להכניסה פנימה. כי היא כבר כאן.

לכן חבל על המהומה שמעוררים חברי מרכז מפלגת העבודה, שהתעוררו לפתע מאדישותם ומצלצלים בפעמוני אזעקה. אלה הם קולות חלולים: את שעון הפוליטיקה לא ניתן להשיב לאחור. אפילו יתאחד מאחורי תביעה כזאת כל מרכז המפלגה כאיש אחד. לנו, שהתנגדנו מלכתחילה לממשלת האחדות הלאומית, אין היום שום עצה נוחמת לחברי מפלגת העבודה החוששים מן היום שלאחר הרוטאציה; על היום שאחרי צריך לחשוב ביום שלפני. יתר על כן: לדעתנו, לא ניצלו ראשי מפלגת העבודה ושריה את תקופת השלטון החצוי שניתנה בידיהם בדרך שהייתה מבליטה ומדגישה דווקא את המפריד ביניהם לבין הליכוד. אלא חיפשו, ללא ספק בהשפעת חצמרת, את המאחד ואת המשותף. זו הייתה הזדמנות לחולל מפנה חינוכי בדעת הקהל, להעביר לעם מסרים תוכניים אחרים. להציג לפניו השקפת עולם מדינית וחברתית שונה בתכלית. אולם היה מי שהעדיף פופולאריות־לרגע על חוסר פופולאריות של הטפה למפנה; לאחר שכך הוחמצה ההזדמנות. מה עוד יוכל מרכז המפלגה לעשות מאשר לבכות יחדיו על החלב שנשפך. החלב של כולנו.

לא לקיים הרוטאציה – תובעים חברים ב„עבודה"

המרכז יתכנס בעוד שבועיים לדון בתביעת 100 מחבריו לפרוש מהממשלה וללכת לבחירות ● פרס ייפגש היום עם שמיר - יבקש תשובה על דרישת שרי המערך להקים ועדת צמיחה בראשותו

מאת דורית גפן, כתבתנו לענייני מפלגות

מרכז מפלגת העבודה יתכנס בעוד שבועיים לדון בהצעת החלטה שלא לקיים את הרוטאציה ולהביא לפיזור הכנסת בהקדם — זאת על פי תביעה של יותר ממאה חברי המרכז. ובראשם הח"כ לשעבר מיכאל בר־זוהר. אשר ביקשו כינוס מרכז מיוחד לעניין זה.

היום פרס ושמיר

היום ייפגש ראש הממשלה שמעון פרס עם ממלא מקומו יצחק שמיר ויבקש ממנו תשובה בוסמכות של עמדת הליכוד לגבי תביעת שרי המערך להקמת ועדת צמיחה בראשות ראש הממשלה.

מזכ"ל העבודה עוזי ברעם אמר אתמול כי נושא

(סוף בעמוד 2)

דמיאניוק מגיע הבוקר ב־וו—תא המעצר מוכן

יועבר מייד לכלא „איילון" וישוכן בתא מבודד

מאת אבי בנידו, כתב „על המשמר"

הפושע הנאצי גון („איוון האיום") דמיאניוק יגיע הבוקר בסביבות השעה 11 לישראל. עם נחיתתה של הטיסה הישירה מארצות־הברית בנמל התעופה בן־גוריון, יועבר דמיאניוק

(סוף בעמוד 2)

המיטה המוצבה לדאמיאניוק בתאו (צילום: ברוטמאן)

מחריף המאבק ב„וולקן" — יוכרז סכסוך בכל מפעלי „אורדן"

המפעל מושבת זה היום השלישי במחאה על פיטורי עובדים ללא תנאי פרישה הולמים ● נציגי מפעלים באיזור חיפה, ביניהם „מספנות ישראל" מסייעים לעובדים במאבקם

הפגנת עובדי „וולקן" בשערי המפעל. (צילום: קלאודיו נוטקיאביץ)

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

פועלי „וולקן יציקות" יחלו היום בפעולות מחאה נגד הכוונה לפטר 13 מעובדי המפעל ללא תנאי פרישה הולמים. מזכיר מועצת פועלי חיפה, משה ורטמן, ביקש אתמול ממזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, להכריז על סכסוך עבודה בכל מפעלי התעשייה השייכים לקונצרן „אורדן" ש„וולקן יציקות" נמצאת בבעלותו.

מפעל „וולקן יציקות" הושבת לאחר שהוכרז סיכסוך עבודה כחוק. יו"ר ועד עובדי המפעל, ישראל קפקא, אמר אתמול, כי ההנהלה נוהגת כטוב בעינה ומפירה הסכמים ומנסה לשנות דברים בטענה כי המצב הקשה הוא המכתיב את צעדיה. כי כל הנסיונות שנעשו כדי לסיים את פרשת פיטוריהם של 13 מעובדי המפעל בדרך מכובדת עלו בתוהו. אמר קפקא והוסיף, כי תוצאת המאבק ב„וולקן יציקות" תכתיב תוצאות למאבקים אחרים בתוך הקונצרן ואולי גם מחוצה לו.

למאבקם של פועלי „וולקן יציקות" הצטרפו אתמול נציגים שונים של ועדים באיזור חיפה, בניהם נציג „מספנות ישראל", מישל אלמליח, שילווה את המאבק עד סיומו.

יו"ר הוועד אמר אתמול, כי הוועד ינקוט בכל הצעדים הדרושים למניעת פיטורי העובדים בדרך שמבקשת ההנהלה לעשות ויפעל בכל דרך שימצא לנכון. הוא מסר עוד. כי הפועלים התאילנדים שעבדו ב„וולקן יציקות" עזבו את המפעל לפני מספר ימים.

מזג־האוויר

הטמפרטורה: ירושלים 4 עד 19; רמת הגולן 5 עד 19; נהריה 9 עד 21; צפת 5 עד 16; נמל חיפה 12 עד 20; טבריה 9 עד 24; נצרת 8 עד 23; עפולה 5 עד 23; השומרון 5 עד 20; הקריה תל־אביב 10 עד 21; נמל התעופה לוד 8 עד 22; יריחו 10 עד 27; עזה 11 עד 20 באר־שבע 8 עד 23; אילת 14 עד 28.

נחתמו חוזי ביצוע בין בלאס, הקיבוצים ובנק דיסקונט

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

לאחר משאיזמתן ממושך שנמשך למעלה משנה נסגרו אתמול סופית כל המחלוקות בין הקיבוצים, דוד בלאס ובנק דיסקונט ונחתמו חוזי הביצוע ודרכי מימוש ההסכם.

עד אתמול היתה עיקר הבעיה עם בנק דיסקונט, שאמור להעביר לרשות הקיבוצים סכום של 48 מיליון דולר.

ההסכם הראשוני נחתם כבר לפני כחודש ימים ולאחר מכן נוצרו קשיים מסויימים במימוש ההסכם ובמימון החלק של בנק דיסקונט.

דובר התק"ם, שלמה לשם, מסר, כי הוסרו כעת כל הקשיים הפורמליים וכי בימים הקרובים יגיעו הכספים לתנועות הקיבוציות. „אנו מקווים שהכסף יגיע ובעקבותיו גם כל הנכסים המשועבדים. רק כשיגיע הכסף נוכל לומר שחלק זה של ההסכם אכן מומש", אמר לשם.

תוך כך הוקם צוות משותף לתק"ם ולקבה"א, שירכז את הטיפול במכירת הנכסים והנדל"ן שיקבלו התנועות בגין ההסכם עם דוד בלאס ועם דיסקונט. הצוות, שבראשו דוד גולן מהתק"ם ויצחק רובינשטיין מהקבה"א, יסתייע בגורמים מקצועיים מחוץ לתנועה הקיבוצית.

חוסות במקלט של כהנא מאשימות אנשיו בניצול מיני

מאת מנחם ענברי, כתב „על המשמר"

שתי נשים, שקיבלו מקלט במעון „יד לאחיות" בקריית ארבע מיסודו של הרב כהנא, מאשימות פעילים מרכזיים בתנועת „כך" שניצלו אותן ניצול מיני.

מעון „יד לאחיות" נוסד כדי לתת מקלט לנשים יהודיות שנפרדו מבעליהן הערביים. אחת הנשים, יונה לוי, מסרה לכתב „על המשמר", כי פעיל מרכז ב„כך" ניצל את מצוקתה החברתית וביקשה לשכב עימו, אולם היא דחתה את שידוליו בשאט נפש. היא האשימה את אנשי הרב כהנא כי ניצלו אותה למטרות תעמולה וגיוס כספים.

אישה אחרת, ששמה שמור במערכת, הסתלקה מהמעון לאחר שהשאירה מכתב בידי ידידה ובו פירטה ניצול מיני בידי פעיל מרכזי בתנועת „כך", שבגללו עזבה את המעון.

כתבנו מציין, כי המתרחש בין כותלי מעון „יד לאחיות" מעורר תסיסה ומורת רוח גדולה בקריית ארבע. בתחילת השבוע כינס הרב כהנא כינוס במתנ"ס ובו ניסה לשנות את מוסד „יד לאחיות". רק אנשים מעטים באו לכינוס, חלקם כדי להפגין נגד הרב כהנא. המפגינים נופפו לעיני הרב במכתב שהשאירה אחריה החוסה שעזבה את המעון ובמקום התפתחה תיגרה.

כתבנו מוסיף, כי שר־הפנים, יצחק פרץ, מגלה עניין במוסד „יד לאחיות" ובאחרונה התקיים דיון במשרד־הפנים כדי להקציב כסף לאחזקת המקום.

מזכיר תנועת כך, הממונה על ניהול המוסד, שמואל פבר, סירב להגיב על טענות הנשים.

(ראה רשימה בעמ' 6)

● חברת האופנה „ליז קלייבורן" האמריקנית פתחה נציגות ב„בית הטקסטיל" בתל־אביב.

רבנים מארה"ב מוחים על חילול קבר הרב הרפורמי

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

70 רבנים מארה"ב מחו אתמול בכנס חמד"ת על הפגיעה בקברו של הרב הרפורמי מורטון ברמן בהר־הזיתים בירושלים. נציגם, הרב סטנלי דיווים, אמר כי הפסיקו את סיורם בארץ ובאו לכנס כדי להביע את הזעזוע העמוק שחשו לנוכח הנסיון לסווג את יהדותו של אדם גם אחרי מותו.

„נקראנו על־ידי הממשלה לטפל בנזקי הטרור החיצוני, והנה אנחנו מוצאים שבישראל נפגעים אנשים מטרור קשה לא פחות — הטרור הדתי". הרבנים הרפורמים והקונסרבטיביים אמרו, שהם רואים זאת כפגיעה אישית משום שמחר עלול כל אחד ואחד מהם להיפגע בצורה דומה.

„רשע רפורמי"

שלשום גילתה משפחתו של הרב המנוח, שהגיעה לטקס גילוי המצבה בהר־הזיתים בירושלים, כי סביב הקבר בנויה חומת לבנים, שהקיפה את הקבר ואת החלקה הסמוכה המיועדת לאלמנתו של הרב. בכרוזים שהופצו במאה שערים נאמר: „הרשע הרפורמי הוצא אל מחוץ למחנה", כשעל החתום „בני משפחות הנפטרים בהר־הזיתים".

בכרוזים נתבעת „החברה קדישא" להציב מסביב לקבר „מחיצה שהיא יותר מעשר טפחות מעל פני הקרקע, כדי להבדיל בין קברו של הרשע הרפורמי, המחלל שבת בפרהסיה ואוכל טריפה, לבין הקברים האחרים". „החברה קדישא" הרסה את החומר, ואתמול פנתה המשפחה למשטרה ובקשה להציב שמירה על הקברה.

בכינוס חמד"ת ועד ציבורי למען חופש מדע, דת ותרבות הוחלט אתמול על הקמתה של שדולה רפורמית — קונסרבטיבית — הומאניסטית — חילונית. השדולה תכלול את התנועות הרפורמית והקונסרבטיבית, נעמ"ת, תנועת העבודה הציונית, התנועה ליהדות הומאניסטית חילונית וקהילות עצמאיות נוספות.

השדולה איננה אנטי־דתית, אלא תפעל למען קבלת הדת היהודית שלא במסגרת כפייתית.

חומת הלבנים שנבנתה מסביב לקברו של הרב ברמן
צילום: אפי שריר / י.פ.פ.א.

עובדי רשת מלונות שיף ישבתו ביום א'

מאת כתבנו לענייני עבודה

עובדי רשת מלונות שיף, למעלה מ־2400 איש, ישבתו ביום א' הקרוב למשך שלוש שעות, וחלקם יפגינו ברחבה שמול בנין ראש הממשלה בירושלים.

העובדים תובעים לקיים את פסק ועדת הבוררות בראשות השר משה ארנס, אשר קבעה כי על האוצר להעביר 4.7 מיליון דולר לשיף.

יצויין, כי ההסתדרות עומדת מאחורי השובתים ומועצת פועלי תל־אביב אף מסייעת בארגון תחבורה למקום ההפגנה.

שביתת העובדים במלון „אסטוריה" התל־אביבי, הסתיימה לאחר שהושג — בתיווך מועצת פועלי תל־אביב — הסכם על תשלום פיצויי פיטורים מוגדלים לעובדים, שאותם תחליט רשת מלונות דן, הבעלים החדשים, לפטר. ההסדר החדש סולל את הדרך לרכישת המלון מידי רשת מלונות „בזל".

נדחה חוק הבריאות של מפ"ם

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר"

בטענה כי הוא שוקד על הכנת „חוק ביטוח בריאות", מטעם הממשלה, שיכנע אתמול שר הבריאות את הכנסת, להסיר מעל סדר יומה הצעת חוק מקבילה, של סיעת מפ"ם.

חייקה גרוסמן, יו"ר סיעת מפ"ם בכנסת, שנימקה את הצעת החוק, אמרה כי הוא יבטיח את בריאותה של מערכת הבריאות. החוק בא לעצב את פני החברה ולקבוע את סדרי העדיפויות בהקצאת משאבים. הוא יעגן בחקיקה קריטריונים ששום ממשלה לא תוכל להתכחש להם. החוק המוצע נועד לעוגן מתן שרות רפואי שווה לכלל האוכלוסיה, ולהפסקת ההשתוללות של הרפואה הפרטית במוסדות רפואה ציבוריים. המדינה תשתתף בשליש מתקציב קופות החולים. החוק מבטל את הצורך בחוק ביטוח סיעוד.

לאחר שנים רבות, שבהן התפארנו במערכת הבריאות והסיעוד של ישראל, חלה אצלנו בשנים האחרונות נסיגה מדאיגה: ב־1977 השתתפה הממשלה בשליש מתקציב קופות החולים, היום היא מסבסדת אותן רק בשבעה אחוזים. החוק המוצע בא לעזור בשימור הקיים.

שר הבריאות מוטה גור ציין בדברי תשובתו, כי הוא שוקד מזה זמן רב, על הכנת חוק טוב יותר, הוא הביע תקווה כי פעולות השכנוע שלו, בקרב סיעות הח"כים, ישאו פרי. והחוק שלו יתקבל. לחוק של מפ"ם, אין, להערכתו, סיכוי להתקבל על דעת הכנסת.

פסטיבל בינ"ל ראשון לסרטי סטודנטים — בארץ

מאת יעל ישראל, כתבת „על המשמר"

פסטיבל בינלאומי לסרטי סטודנטים, הראשון מסוגו בעולם, יתקיים בארץ בשבוע הראשון של חודש יוני 1986 באוניברסיטת תל־אביב.

הפסטיבל, שיתקיים בחסות האוניברסיטה. הוא פרי יוזמתם של שניים מבוגרי החוג לקולנוע וטלוויזיה. לורנס פריס ושוקי פרידמן. אשר החלו במגעים עם אוניברסיטאות זרות לפני כחצי שנה.

מטרת הפסטיבל, ליצור חשיפה הדדית — בינלאומית של סרטי סטודנטים, שאין להם סיכוי להקרנה מסחרית: כל בית ספר לקולנוע, מכל ארץ, רשאי לשלוח נציגים מטעמו.

תקציב הפסטיבל הוא 60 אלף דולר, שמקורם באגודת הסטודנטים, במכון הישראלי לקולנוע, עיריית תל־אביב והמועצה לתרבות ואמנות.

עד כה נענו 35 בתי ספר חשובים לקולנוע מרחבי העולם, ביניהם בתי ספר מהגוש הקומוניסטי. אשר ישלחו את נציגיהם. מתקיימים גם מגעים עם מצרים ועם ארצות העולם השלישי.

אזעקת־שווא בשגרירות האמריקנית

מאת אלכס פישמן, כתב „על המשמר"

אתמול בשעות הצהרים נתקבלה בשגרירות ארה"ב בתל־אביב התרעה טלפונית אנונימית על הטמנת מטען חומר־נפץ בבניין. השגרירות פונתה מיד מעשרות העובדים. מערכת האזעקה הופעלה ונננקטו אמצעי בטחון.

אנשי הבטחון של השגרירות האמריקנית וחיילי המרינס, בשיתוף עם אנשי משטרת תל־אביב, ערכו חיפוש מדוקדק בשגרירות וברכבים שחנו באזור רחוב הירקון. הכוחות הסורקים נטלו עמם מן השגרירות מספר חפצים שהוגדרו כחשודים, וכעבור חצי שעה שבה השגרירות לפעילות סדירה.

כידוע, בכוונת משרד־החוץ האמריקני להעתיק את השגרירות מרחוב הירקון לאזור אחר. שניתן לאבטחו בצורה טובה יותר.

הרומנים פותחים במיבצע למשיכת תיירים ישראליים

מאת יוסף שמי, כתב „על המשמר"

הרומנים מתכננים מיבצע פירסום גדול כדי למשוך תיירים ישראליים לאתרי הנופש ומרפא שלהם.

מנכ"ל החברה הרומנית לתיירות „קרפטי", אמר אתמול, כי היעד הוא להגיע ל־20 אלף תיירים ישראליים ב־1986, לעומת 11 אלף לפני שנה.

ב־1985 ירדה התיירות מישראל לרומניה, בשל מס הנסיעות הגבוה. עם הורדת המס, עלה מספר התיירים עד כדי כך, שהיו זקוקים ל־3 מטוסים ביום בקו ת"א־בוקרשט.

הקיבוץ הארצי / השומר הצעיר / הוועד הפועל

ישיבת הוועד הפועל

תתקיים ביום ראשון 2.3.86 בשעה 08.30 בגבעת־חביבה

על סדר היום

1. מהלכים בעקבות ועידת הקיבוץ הארצי
2. בחירת מוסדות הועה"פ החדש
3. בחירת 25 חברי הועה"פ מקרב הפעילים
4. בחירת ועדת בוררות
5. בחירת ועדת ביקורת
6. בחירת ועדת מעקב בעקבות הוועידה
7. דיון על דו"ח הוועדה לבחינת המבנה הארגוני של הקיבוץ הארצי

נא להיקבע

מזכירות הקיבוץ הארצי

פרס שוקל להקל הקשר בין תושבי השטחים לירדן

תומכי ירדן בגדה יוצאים לרבת־עמון לברך חוסיין על נאומו

מאת זאב בליצר ופנחס ענברי, כתבי „על המשמר"

וושינגטון. — ראש הממשלה שמעון פרס שוקל צעדים חד־צדדיים, שיקדמו שלטון־בית לתושבי השטחים.

„נשאיר את הדלת לשלום פתוחה ונאפשר לפלשתינים לקבל על עצמם אחריות בהתאם לרצונם", אמר פרס לכתב ה„ניו־יורק טיימס", בראיון שנערך בירושלים.

בין השינויים שפרס שוקל:

● מינוי ראשי ערים לשלוש הערים הגדולות בגדה המערבית.

● עיון בהצעה להקל על הקשר בין ירדן לשטחים הכבושים על־ידי ביטול התקנה, המונעת מצעירים היוצאים מהגדה המערבית ורצועת עזה לשוב לשטחים תוך תשעה חודשים.

ראש הממשלה אמר לכתב העיתון, כי בכוונתו להיפגש עם פלשתינים — למעט אנשי אש"ף — „משכבות שונות ומדורות שונים, כדי לרוון עמם על מצבם".

הוא אינו צופה שינוי מדיניות בשטחים אחרי הרוטאציה.

קרבות התלקחו שוב בקרבת הפירמידות

(המשך מעמוד ראשון)

דובר הממשלה אמר, כי הצבא ממשיך לרדוף אחר מגוייסי חובה של המשטרה, שהשתוללו באזור התיירות של הפירמידות ובמקומות אחרים בקהיר, וגרמו למותם של כ־40 איש וליותר מ־300 פצועים.

שרפו בתי הקאזינו

בתי־הקאזינו של שדירת הפירמידות המפורסמות, שהוקעו על־ידי מוסלמים אדוקים כ„מקום של אבדון ותרבות רעה", הועלו באש לאחר שנבזזו ביום רביעי.

בממלכת ניאון וריקודי־בטן זו, בו היו בתי־קאזינו ומועדוני לילה כגון „פאריזיאנה", „אנדאלוס", „ריג־מסס", „פראדיז", „וגדוס" ו„אריזונה" — נותרו עתה רק חורבות חרוכות.

בבתי־קאזינו אלה נהגו להתבדר בעיקר עשירי מצרים והתיירים הערביים מהמפרץ, שיכלו שם להשתחרר מהגבלות הדת האיסלמית בארצותיהם. התוכניות, שהיו כמעט זהות בכל המועדונים הללו, התמקדו בריקודי־בטן, ובסעודות דשנות.

התושבים של השכונות העממיות באזור הפירמידות, השתתפו בביזה ובהצתה של מוסדות אלה, לפני התחלת העוצר.

אווירה היסטרית

עדי ראייה מסרו, כי הביזה התנהלה באווירה „היסטרית", ורבים עזבו את המקומות כשבידיהם רהיטים שונים. אחרים חיפשו „מחסני אורז ועדשים" — שני מצרכים מבוקשים בשוק המצרי.

הצבא, שכיתר את האזור כבר ביום רביעי, החזיר את הסדר על כנו אתמול בבוקר. מספר טנקים וג'יפים מצויידים במקלעים ניצבו לאורך שדירה זו, שאורכה יותר מחמישה קילומטרים.

כשלון של שר הפנים

החלטתו של מובארק להפעיל את הצבא, כדי להחליף יחידות מסויימות של הצבא ולפרוק את נשקם של השוטרים, בעקבות המרידות והמהומות — מהווה כשלון אישי לשר הפנים, הגנראל אחמד רושדי.

משרד הפנים הוא האחראי ל־

דיפלומטים אמרו אמש, שאין לצפות, שהמהומות יעמידו בסכנה את משטרו של מובארק.

חשד ש„אמל" טמן המארב בו נהרג חייל צה"ל

מאת יהודה צור ואבי בניהו כתבי „על המשמר"

כוחות צה"ל סרקו במשך כל יום אתמול את האיזור בו נהרג רב"ט רונן מלכא, בן 19, ממגדל העמק בהיתקלות עם מחבלים. רב"ט רונן הובא אתמול למנוחות בעיר מגוריו מגדל העמק. (ידיעה בעמוד 4).

התקרית עם המחבלים בה נפצעו ארבעה חיילי צה"ל, ארעה ביום רביעי בערב כאשר כוח רגלי של צה"ל עשה דרכו מרצועת הבטחון לעבר הגבול הבינ"ל עם ישראל, לאחר פעילות בשטח.

שלושה קילומטר מגבול ישראל, בגזרת ג'בל בציל, נתקל הכוח באש מן המארב מטווח קצר מאוד. החיילים השיבו אש אך ככל הנראה לא פגעו במחבלים שהצליחו להסתלק מן המקום. במשך הלילה נפתח מרדף רב־היקף בו נטלו חלק מסוקים וכוחות קרקע. אתמול בבוקר נמשכו כאמור הסריקות, אך במקום נמצאו רק מחסנית ופצצת אר.פי.ג'י. לא הרחק ממקום התקרית נהרגו בעבר 2 חיילי צה"ל בהיתקלות עם חוליית מחבלים לפני כמה חודשים. מאותה גזרה נורו בעבר כמה פעמים קטיושות לעבר הגליל. במקום ארעו גם תקריות רבות גם עם חיילי צד"ל. כוחות צד"ל השיבו באש תותחים לעבר איזור יאטה, שמחוץ לרצועת הבטחון.

הלוויה של „אמל"

גורמים בטחוניים מסרו שייתכן ומדובר בחולייה של אנשי „אמל", אשר פעלה בהסכמת הדרג המקומי בלבד. אותם גורמים הדגישו שבאורח רשמי ממשיך אירגון „אמל" להמנע מנסיונות פיגוע נגד שטח ישראל. בחודשים האחרונים ארעו מספר מקרים של הסכמים בדרג מקומי בין „אמל" לבין אירגוני המחבלים ואף ה„חיזבאללה" באיזורים שונים, לעתים תמורת תשלום ולעתים מתוך מניעים אידיאולוגיים.

מאז נסיגת צה"ל מדרום לבנון, נהרגו 5 חיילי צה"ל ולמעלה מ־10 נפצעו.

לא לקיים הרוטציה

(המשך מעמוד ראשון)

קיום הרוטאציה אינו יכול להיות מוכרע על־ידי הצבעה טכנית במרכז המפלגה, לדבריו. הרוטאציה היא סעיף אחד מתוך סעיפים רבים בהסכם הקואליציוני אשר מחייבים בחינה ובדיקה לגבי קיומם על־ידי הליכוד. נודע כי מזכ"ל העבודה יבקש מחברי המרכז להוריד את ההצעה מסדר היום. השר יעקב צור אמר אתמול במזכירות דור המשך, כי יש להציב לליכוד תביעה אולטימטיבית בנושא הכלכלי ובעניין הצמיחה — ולפרק את הממשלה במידה שלא יענה לתביעת רה"מ.

„שתי פנים לשמיר"

חוגים במפלגת העבודה אמרו אמש כי בפגישה היום בין פרס לשמיר עשוי להתבהר האם המשבר יימנע או יחריף. הם נמנעו מלהתייחס לפירסומים על פגישת שרי הליכוד שלשום, ואמרו כי ראשי הליכוד חייבים לתת לפרס תשובה מוסמכת. חוגים המקורבים לשר שמיר אמרו כי הפגישה היום עם ראש־הממשלה לא נועדה לדיון על מחלוקת הצמיחה. יחד עם זה הבהירו כי אם פרס יעלה את העניין שמיר יבהיר לו את עמדת הליכוד. בעבודה טענו אמש כי לשמיר „שתי פנים", ויש פער בין העמדות שהוא משמיע בשיחות בארבע עיניים עם רה"מ, לבין הדברים שהוא אומר בין שרי הליכוד. אותם גורמים ציינו כי פרס אינו מתכוון לתת לשמיר לטייח או להחליק על חילוקי־הדיעות שהתגלעו בעניין ועדת הצמיחה, והוא יבקש ממנו תשובה מפורשת.

בליכוד חזרו ואמרו אמש כי אין חילוקי־דיעות אמיתיים בין שתי המפלגות בנושאים הכלכליים, והוויכוח הוא על נסיון המערך ליטול משרד־האוצר מסמכויות. עוד ציינו, כי שרי הליכוד לא מתכוונים לוותר בנושא זה.

דמיאניוק מגיע הבוקר

(המשך מעמוד ראשון)

למכונית משטרתית משורינת ותחת משמר קפדני הוא יועבר לכלא „איילון" ברמלה.

את הפושע הנאצי מלווים בטיסה שוטרים של משטרת ארה"ב.

בכלא „איילון" הוכן לדמיאניוק בן ה־68 תא שהוכן במיוחד ובהתראה קצרה, במבנה מבודד בתוך חומות הכלא.

בסיור הכתבים לענייני משטרה אתמול בתאו של הפושע בכלא „איילון", נמסר כי דמיאניוק יהיה האדם השמור ביותר במדינה. על מבצע אבטחתו בתוככי הכלא מונה צוות של שבעה סוהרים מנוסים, שיעבדו במשמרות במשך 24 שעות ביממה.

התא השמור ביותר

תא המאסר שהוכן בכלא שימש בעבר כאגף מחסנים. אין זו תאו של אדולף אייכמן כפי שנמסר בתחילה. גודלו של התא 3x3½ מטרים, ריצפתו כוסתה בפי.וי.סי. וקירותיו סויידו בלבן. על מיטת סוכנות שהוצבה בתא, המרווח יחסית, מוכנים כבר בגדי האסיר בצבע חום־כתום, פיג'מה, גרביים, 3 מגבות, 4 שמיכות, סדינים כרית. בתא צמוד ישנה מקלחת ושירותים עם פתחי חלון, כך שניתן לעקוב אחר האסיר גם כשישהה בחדר השרותים. בתא גם כיור, ארון לחפצים, שולחן כתיבה וכיסא.

בתוך המבנה המבודד הותקן חדר שמירה צמוד עם מתקן טלוויזיה במעגל סגור, המאפשר מעקב מתמיד על התנועה בתא וסביבתו.

בשיחה עם עתונאים מסר אתמול תת־גונדר שלום רוזוליו מ"מ נציב בתי־הסוהר, כי השירות התארגן תוך שלושה ימים תוך חסכון במשאבים. עם נחיתתו והגעתו לכלא יעבור „איוואן האיום" בדיקה רפואית קפדנית, תיקו הרפואי יגיע איתו מארה"ב.

מיופה הכוח המצרי הוזמן להשתתף בהלוויית יעקב רואינה באיילון

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

קיבוץ איילון התקשר אתמול לשגרירות המצרית בתל־אביב כדי להזמין את מיופה הכח בשגרירות להשתתף בהלווייתו, היום, של יעקב רואינה שיובא למנוחות בבית העלמין של קיבוץ איילון בשעה 11 בבוקר. נספח העתונות של השגרירות הודה על ההזמנה והודיע שמיופה הכח יעשה כל שביכולתו להענות לה. אולם הוסיף שיום שישי זה יום המנוחה של המוסלמים ויש לקחת זאת בחשבון. הוריו של רואינה נתנו את הסכמתם להזמנת מיופה הכח המצרי. הרב הראשי של צה"ל תת־אלוף גבון ישתתף בהלוויה.

"המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ בטאון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מזכיר המערכת: עדה סער
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב, טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 3–43360–4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין מגדל העיר, טל. 221125–6. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008, חיפה: 33134 רח' ...

תיירים ישראליים נתקעו במצרים

מאת רפי גאון, כתבנו בדרום ומאת כתב עתי"ם

תיירים ישראליים בקהיר, שאמורים היו לחזור אמש לתל אביב נאלצו לשהות במצרים לילה נוסף, לאחר שהגבול נסגר ועוצר הוכרז בעיר. נמסר כי שלום לכל הישראלים המתיירים במצרים בקבוצות מאורגנים.

הממונה על התחבורה למצרים בקואופרטיב דן, אשר שושני, אמר כי יתכן שהנוסעים יחזרו ארצה היום, לאחר שתהיה הפוגה בעוצר.

נוכח סגירת הגבולות בוטלו יציאות אוטובוסים לקהיר וקבוצות תיירים שאמורות היו לצאת לטיולים למצרים קיבלו הודעות על הדחיה.

ממספר משרדי נסיעות נמסר, כי היו ביטולים רבים של טיולים מתוכננים, אך רובם הם של תיירים לא ישראליים, אשר אילוצי לוח זמנים, מחייבים אותם לשנות את תכניותיהם.

80 תיירים ממצרים

כ־80 תיירים מארצות שונות, שסיירו במצרים, עמדו להגיע אתמול בלילה לישראל דרך מסוף רפיח. המסוף, הנסגר בדרך כלל בשעה אחה"צ, נשאר פתוח כדי לקבל את פניהם. תיירים אלה נתקעו בקהיר בעת הכרזת העוצר, והם ניצלו את ההפסקה שהוכרזה אתמול אחה"צ ויצאו מיד לישראל. במשך יום אתמול היתה במסוף רפיח תנועה דלילה ביותר ורק מספר תושבי סיני עברו את המסוף בדרכם מהרצועה לבתיהם.

פקיד בלשכת תעסוקה חשוד במעשים מגונים

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

פקיד בלשכת התעסוקה, בחצור הגלילית, בן 24, נעצר לחקירה בחשד שביצע מעשים מגונים בנער בן 15.

לדברי המשטרה, הזמין החשוד את הנער למשרדו בתואנה שיסדר לו עבודה באחד הקיבוצים. הנער נענה והחשוד סגר את הדלת וניסה לבצע את זממו. משלא הצליח החל לאונן. הנער התלונן במשטרה והחשוד נעצר.

כמו תל־אביב

(המשך מעמוד ראשון)

מלבד משמרות בטחון כבדים סביב לנמל התעופה, לא מורגשת במקום כל התרחשות חריגה, ותנועת המטוסים נראית כרגיל, אם כי מספר הנוסעים קטן מהרגיל.

במטוס אל־על אשר יצא אמש מתל־אביב, לאחר איחור של חצי שעה, לא היו נוסעים ישראליים. רוב הנוסעים היו תיירים מבוגרים מדרום אמריקה, שכלל לא ידעו כי בקהיר הוכרז על עוצר וכי המצב מתוח.

קהיר אמש, במבט מהמטוס, נראית בערך כמו תל־אביב בערב יום כיפור. מעט מאד מכוניות נעות בכבישים, ואלה שנעות הן בדרך כלל מוניות אשר מצויידות באישורי תנועה מיוחדים. הדרך משדה התעופה למרכז קהיר, אשר בדרך כלל עמוסה במאות כלי־רכב, היתה אמש ריקה לחלוטין. משדה התעופה למרכז קהיר נעצרה המונית, בה נסעתי, על־ידי שבעה מחסומים של אנשי המשטרה הצבאית. בכל מחסום נדרשו נוסעי המוניות להזדהות, ורק לאחר מכן ניתן למונית להמשיך בנסיעה. נכון לחצות אמש, העיר קהיר שוממה ומעט האנשים עמם הצלחתי לשוחח, הביעו תקווה כי העוצר יוסר בהדרגה כבר הבוקר. אחרים היו פחות אופטימיים ודיברו על המשך העוצר לעוד מספר ימים.

בקהיר אתמול היו בעיות קשות של אספקת מוצרי אספקה חיוניים ושלוש השעות בהן הוסר העוצר לא הספיקו לתושבי העיר לערוך את הקניות הדרושות. אמש בקהיר לא היתה כמעט תנועה של אנשים ברחובות, והיחידים אשר מותרת להם התנועה הם אנשי כוחות הבטחון, רופאים וכנראה גם עתונאים. כלי התקשורת במצרים משדרים פחות או יותר את שידוריהם הרגילים, למעט הודעות, מדי פעם, בהן מצויין כי כוחות הצבא שולטים במצב.

אנו שרויים באבל
על מות חברתנו
ורד ברק
ממייסדי הקיבוץ
ההלוויה תתקיים בקיבוץ ביום ו', 28.2.86 בשעה 14.00
קיבוץ משמר־העמק

ביום השלושים למות חברתנו היקרה
הנקה זיגלמן ז"ל
נעלה לקברה לגילוי המצבה
ביום ראשון 2.3.86, בשעה 15.30
המשפחה
ובית נגבה

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו היקר
מוקוש סנאי שרגאי ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה
ביום ראשון 2.3.86 בשעה 16.00
המשפחה
וקיבוץ מעברות

„תוכנית ההבראה ב„סולל בונה" — אינה מקובלת על העובדים"

אומר יו"ר אירגון העובדים היציבים בקונצרן ■ ביום שני יוועדו ראשי הוועדים של החברה עם מזכ"ל ההסתדרות ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי — הברפלד כדי לשמוע עמדתם ויחליטו על צעדיהם

מאת כתבנו לענייני עבודה

יו"ר אירגון העובדים היציביים בסולל בונה שמואל ארלשטיין אמר אתמול בתגובה על תוכנית ההבראה של ההנהלה, כי מספר המפוטרים, תנאי פיטוריהם והזמן שהוקצב לכך אינם מקובלים על העובדים.

ביום שני הקרוב יוועדו ראשי עשרת הוועדים בקונצרן עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, ועם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד כדי לשמוע את עמדתם כלפי התוכנית. רק לאחר מכן יכנסו ראשי הועדים את המוסדות כדי לקבוע את עמדתם ואת הצעדים המתבקשים מכך.

ארלשטיין, המייצג את האירגון המרכזי של העובדים בחברה אמר עוד כי כל התייחסות מצד העובדים וכל פעולה שתיעשה תהיה תוך „אחריות על שמירת מקום העבודה".

הנהלת הקונצרן פנתה אתמול אל האגף לאיגוד מקצועי בדרישה כי עובדי החברה לא ישתתפו בהשבתת הענף המיועדת ב־9 למארס הקרוב. צעדי המחאה שמארגנת הסתדרות פועלי הבניין בשיתוף ועדי העובדים של כל חברות הבניה הגדולות בארץ, ציבוריות ופרטיות, כמחאה על מדיניות הממשלה המאפשרת את התמוטטות הענף.

יו"ר סיעת הליכוד בהסתדרות יעקב שמאי הביע אתמול את התנגדותו למה שהוא מכנה הפיטורים השרירותיים של 2500 עובדים.

שמאי תובע מקיסר כי כל מפוטר יקלט מיידית באחד ממפעלי חברת העובדים. הוא האשים את צמרת ההסתדרות ואת המנכ"ל הנוכחי אהוד שילה, שעמד בשעתו בראש היחידה לעבודות־חוץ, במשבר הנוכחי בו שרוי הקונצרן.

המתרגמים פונים ל„קולגה" — ראש הממשלה — לעזרה

מאת כתב „על המשמר" בי"ם

ראש הממשלה, שמעון פרס, קבע כי המתרגמים בישראל כמוהם כסופרים — וצוות בין משרדי מטעמו יבדוק את הבעיות הכלכליות שעימן מתמודדים שני המקצועות.

אגודת המתרגמים, ובה כ־400 מתרגמות ומתרגמים מקצועיים בכל הארץ, כתבה לראש הממשלה והזכירה לו „חטאת נעורים" — שגם הוא שלח ידו בתרגום פה ושם, בשעות הפנאי הספורות שיש לו.

המתרגמים גוללו לפניו את בעיותיהם המקצועיות, ובראשונה השכר הנמוך שמשלמים כיום המו"לים: בערך שווה ערך ל־3 דולר לעמוד חומר מתורגם. לצורך השוואה: כתבנית גובה על הדפסת עמוד כזה 2 דולר.

כמה עולה הצעת חוק?

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר"

היועץ המשפטי לממשלה הוציא הנחייה לפיה יבדק במשרד האוצר ההיבט התקציבי של הצעות חוק הפרטיות.

על פי הדין, כל חבר כנסת רשאי להציע הצעת חוק פרטית. גם אם יש בה כדי להטיל נטל כספי על אוצר המדינה. כדי שהכנסת, כדוגמה בהצעת חוק פרטית, תהיה מודעת גם לעלות הכספית של ההצעה ולמקור ממנו ניתן יהיה לכסות עלות זאת, נקבע נוהל פנים־ממשלתי שיאפשר בדיקה והתייחסות להיבט זה.

לפי תקנון הכנסת, הצעת חוק פרטית מועברת על ידי מזכירות הכנסת אל מזכירות הממשלה, כדי לאפשר לממשלה לגבש עמדה כלפי ההצעה.

למעלה משליש מהאלמנות שלהן ילדים — מתחת לקו העוני

למעלה משליש מאלמנות שלהן ילדים נמצאות מתחת לקו העוני. מתוך 11,670 אלמנות שלהן ילדים מגיע מספרן של האלמנות הנמצאות מתחת לקו העוני ל־4300. קו העוני לנפש על פי סקר ההכנסות השכירים האחרון של הביטוח הלאומי הוא 179 ש"ח.

נתונים אלו המתפרסמים בירחון נעמ"ת החדש מסרה מאשה לובלסקי במפגש עם כאלף אלמנות צה"ל שקיימה נעמ"ת ותנועת „עם יפה עם אחד" אתמול בגן אורנים בתל אביב. עוד היא מסרה שישנה בארץ עליה במספרן של המשפחות חד הוריות והן מהוות כיום 4.1 אחוז מכלל המשפחות היהודיות לעומת 3.4 אחוז לפני 10 שנים. במשפחות אלה חיים כיום 35,000 ילדים וב־90 אחוז מכלל המשפחות חד הוריות עומדת אשה.

במפגש תקפה מזכ"ל נעמ"ת את הממשלה על ההחלטה בדבר מיסוי קיצבאות השאירים ותבעה להחזיר לאלמנות את קיצבת הילדים עבור הילד השלישי והרביעי. קיצבה זו בוטלה בעת הריפורמה ב־1975. ההסבר לביטולה הוא: „איחודה של מערכת ההטבות לכלל המשפחות ברוכות הילדים במדינת ישראל".

מכך יוצא, הסבירה לובלסקי, כי אלמנות שיש להן יותר משני ילדים מקבלות את אותה קיצבת ילדים שמקבלות נשים נשואות. לובלסקי הודיעה כי נעמ"ת תסייע לכל קבוצת אלמנות אשר תפנה אליה. (שע"ה)

החייל שלי חזר... אחרי 40 שנה

מאת כתבת „על המשמר"

לכנס החיילים היהודים המשוחררים, שנפתח אתמול בירושלים, הגיעה שלשום רחל כהן מאשקלון, כשבידה מכתב שכתב לה אחד ממגוייסי הצבא הבריטי, ששירת בחזית האיטלקית ב־1944. רחל, אז בת 9, שלחה לחייל חבילת ממתקים ומכתב, והיתה היחידה בכיתתה שזכתה למענה. מארגני הכנס איתרו את החייל, עמוס ברץ, חבר דגניה ב', שלא השתתף בכנס והפגישוהו עם „הילדה". בעלת המכתב.

ברץ, הנרגש סיפר, כי מסר את החבילה לפליטי מחנות הריכוז ששמחו מאוד לקבלה. עוד סיפר ברץ, כי גם את אשתו הראשונה הכיר בזכותו של מכתב מעין זה, שבו נכתב: „ילדות בעיר. ילדים בכפר. מחכים לך שתחזור כבר" ומשענה על המכתב התברר ששולחתו היא ילדה גדולה בת 23...

בכנס העולמי הרביעי לחיילים יהודים משוחררים, השתתפו כ־200 אורחים מקנדה, פינלנד, דנמרק, דרום־אפריקה וישראל, שלחמו בשורות הצבא הבריטי, הבריגדה והגדוד העברי, בסך־הכל חברים באיגוד החיילים המשוחררים כ־9000 איש בני 60 עד 88, והכנס היה מעין פגישת מחזור. בין הישראלים שהשתתפו בכנס היו גם חברות הכנסת תמר אשל ואסתר הרליץ, ומאיר (ממי) דת־שילוט, שהיה קונסול ישראל בוושינגטון.

אתי רונאל

בתצלום: עמוס ברץ ורחל כהן (צילום: ורדה עציון)

סיעוד nursing
שרותי אחיות פרטיות וחובשים
* אחות פרטית בבית החולים ובבית
* ליווי חולים בארץ ולחו"ל
* ליווי טיולים מאורגנים
* טיפולים רפואיים שונים
* לשירותכם 24 שעות ביממה
02-636505 • 03-737947 • 04-386590

„רבין ינסה למכור ה„לביא" לשוויץ"

מאת יוסף אלטרן, כתב „על המשמר" בשוויץ

ז'נבה. — היומון „לה מאטן" מלוזאן והשבועון היהודי „ישראלי טישס ווכנבלאט", כותבים על הביקור הפרטי בשוויץ שבו פתח היום שר הבטחון יצחק רבין למרות מאמצי שגרירותנו בברן לא לתת לו פירסום.

השבועון של יהודי שוויץ כותב. שרבין יערוך „ביקור נימוסין" אצל שר־החוץ פייר אובר, אך „לה מאטן" טוען, שהוא יפגש גם, ב־4 במארס, עם שר־ההגנה ז'אן פסקאל דה לאמוראז.

„לה מאטן" משוכנע, שמטרת ביקורו של רבין היא קודם־כל לנסות לשכנע את שוויץ לקנות את „הלביא". חיל־האויר של שוויץ מתכוון ב־1990 להחליף 60 מטוסי „מיראז' 3" מיושנים במטוסים מודרניים.

עתונים שוויציים מזכירים, שה„לביא" מתחרה יחד עם „F.18", „מיראז' 2000" ומטוס־ירוט שבדי. על הזמנה בשווי של 2.5 מיליארד פראנק.

היומון „באזלר צייטונג" כתב לא מזמן, שישראל זקוקה לעוד מיליארד דולר על מנת לסיים פיתוח „הלביא", דשהוא לא יהיה מוכן בשנה הבאה. כאשר חיל האויר השוויצי יתחיל בניסוי 2 מטוסי הירוט שיבחרו לניסוי.

שוויץ חוששת „להרגיז" הערבים, ובגלל סיבה זו כבר ויתרה בעבר על רכישת ה„מרכבה" מישראל.

דרוקמן איבד „כיבשה" בטלוויזיה — פורת מסרב להראותה ולהחזירה

מאת מיטי בסוק כתב „על המשמר" בכנסת

מנהל הטלוויזיה יאיר אלוני דחה אתמול בקשה של חיים דרוקמן (מורשה) לצפות באופן פרטי בתכנית הפרובלמטית „התבוללות בישראל".

בתגובה אמר דרוקמן כי זוהי התנהגות בלתי נסבלת ויש בה משום המשך התהליך של סתימת הפיות בטלוויזיה של דיעות שאינן מקובלות על ציבור העורכים בתחנה.

במכתב אל מנכ"ל רשות השידור אורי פורת תובע דרוקמן „את עלבונה של היהדות הדתית המופלית לרעה ברשות השידור". לדעת דרוקמן ביטול ההקרנה על „התבוללות" יש בו משום „עושק כיבשת הרש של התוכנית הדתית בטלוויזיה. אני פונה בזה למצפונך היהודי ותובע כי תאשר את שידור התוכנית".

מודעי: כנראה שמופעלים לחצים כבדים על פרס לסטות מהתוכנית

מאת א. שילוני כתבנו בכת"ים

„אינני מחמיץ כל הזדמנות לציין את חלקו של רה"מ, שמעון פרס, בגיבוש התוכנית הכלכלית. אולם, אני דוחה בבוז הדברים הנשמעים שפרס עוזר לי. עורנו יחריו לעצמנו — לעם."

אמר אתמול שר האוצר, יצחק מודעי ב„פורום כת"ים" בתשובה לשאלת כתבנו מדוע הוא מתנגד שפרס יעמוד בראש ועדת שרים לענייני צמיחה במשק.

מודעי היה אתמול אורח „הפורום" במלון „מגדלי הים־התיכון". שם התקבל על ידי ראש העיריה אהוד קינמון ודובר העיריה שמחה מורצקי שהנחה את „הפורום".

שר האוצר הוסיף, כנושא פרס: ישבנו יחד והקמנו ועדה למשבר בסולל־בונה. מונה בודק לענייני קופת־חולים. אבל נכנסה רוח רעה ואינני יודע מה קורה כאן. לדעתי ראש הממשלה רוצה אמנם לעבוד בהסכם הרוטאציה אולם כנראה שמופעלים עליו לחצים אדירים ואם הוא רוצה לחרוג מהמדיניות הכלכלית „לא אותי הוא יפרוץ אלא את היציבות במשק ותשוב עוד הפעם להדפסת כסף."

בתשובה לשאלה על הזרמת משאבים לגדה, מול הבעיות הכלכליות התמורות במשק, אמר מודעי שאין מקימים עתה ישובים ביו"ש, למרות ההסכם הקואליציוני המחייב הקמת 26 ישובים. המשאבים המוזרמים לישובים הקיימים שם הם כמעט אפסיים ו„הם נכנסים לסרק" של תקציבי משרדי החינוך.

אשר להזרמה למוסדות תורניים אמר השר שאלה מקבלים פחות מהמחצית שמקבלים מוסדות חינוך ממלכתיים. מודעי הצהיר שהוא מוכן להקריב את הקריירה הפוליטית שלו ובלבד שהמשק יבריא והוא יעשה הכל כדי להגיע לכך.

גרוסמן: הימין הפך הדגל לגימיק תקשורתי

מאת כתב „על המשמר" בכנסת

חייקה גרוסמן (מפ"ם) תעלה לדיון, בתחילת השבוע הבא, בוועדת הכנסת את ההתנכאויות של ח. שילנסקי וליכוד, שלשום, בכנות הפרופסורים והאקדמיה וכמתן גיבוי לסטודנטים מהימין לביזוי דגל ישראל.

כזכור הפגינו הסטודנטים יחד עם הח"כים מהימין באוניברסיטה העברית. במהלך ההפגנה הם הניפו את דגל ישראל, על התורן הברכוי. לדעת גרוסמן הפך הימין את הדגל לגימיק תקשורתי על רקע הבחירות הקרובות באוניברסיטה.

החוג הרעיוני־חברתי יהודי־ערבי
שעמד להתקיים במועדון לחבר בקיבוץ מענית
היום 28.2.86 בשעה 15.00
בנושא:
עמדתה של מצרים בנושא השלום הכולל
בהשתתפות נספח העתונות של השגרירות המצרית
נדחה
על המועד החדש תבוא הודעה

"המשמר"

המוסף לשבת

עורך: בנקו אדר
עורכת־משנה: טלי סילוני

תימורות עשן בקהיר

עוזי מחניימי

טנקים של צבא מצרים מנסים לדכא את המרידה ברחובות קהיר השבוע...

צילום: איי.פי.

נשיא בצרות

המצוקה הכלכלית והעדר תחושת ביטחון מביאים המוני מצרים לפנות לדבר הבטוח היחיד — אללה. הקיצוניות הדתית המתרחבת מאיימת לשטוף את משטרו של הנשיא מובארק

„הנשיא מובארק כבר ארבע שנים בשלטון ועדיין לא עשה דבר. הנשיא המנוח, אנואר סאדאת, הספיק בפרק־זמן זה לחולל את מלחמת אוקטובר ולחשוב על שלום עם ישראל", שאמר לי בקהיר, לא מכבר, מצרי הבקיא בהלוך־הרוחות במצרים. דברים אלה נותנים יותר מרמז על הרקע לאי־שביעות הרצון בקרב חוגים שונים במצרים, מהנשיא ומטעלו.

נשיא מצרים חוסני מובארק, שנכנס לתפקידו באוקטובר 81', נתקל בשורה של בעיות יסוד, חלקן ירושתו של הנשיא סאדאת. הבעיה המרכזית היתה, לדעתי, דווקא פסיכולוגית־פילוסופית. העם המצרי בתקופת מובארק איבד את המצפן. מנהיגו לא הציב בפניו כל ציון דרך לאומי שאליו יכול לשאת את עיניו, ולהתגבר בעזרת התקווה להתגשמותו על נטל חיי היום־יום והכלכלה ההרוסה.

תחושה עמוקה של חוסר ביטחון

בתקופתו של נאצר היה העם המצרי מלוכד סביב הפאן־ערביזם ששימש עבורו כוכב צפון, סמל ומטרה שבאמצעותה הלהיב הנשיא את ההמונים והשכיח מהם את תלאות היום־יום. הנשיא סאדאת מיקד מעיינות עמו בהשבת „האדמה הכבושה", וריבוריו על „שנת ההכרעה", שאמנם עוררו צחוק ולעג בישראל, היו להמוני המצרים מטרה ואידאל אשר ליכדו את השורות סביב סאדאת. גיבור 73' היה מספיק חזק כדי להכריז ב־1977 על רצונו בשלום עם ישראל, וגם אמירה זו לא זכתה לאופוזיציה חזקה מדי.

הפונדמנטליזם הדתי ובעיות הכלכלה רחשו במצרים מאז ומעולם מתחת לפני השטח, אובדן האוריינטציה בתקופת מובארק, ותחושת חוסר הביטחון שהתלוותה לכך, העלו את „השד הדתי" והמצוקה הכלכלית מעל לפני השטח, בגילויי אלימות והתפרעויות שלא היו כמותם.

איש מימשל מצרי בכיר אמר לי לא מכבר, כי מה שמאפיין היום את החברה המצרית, הוא תחושה עמוקה של חוסר ביטחון. בהיעדר ביטחון פונים ההמונים אל הדבר היחיד הבטוח, החד־משמעי והמוחלט — האמונה באל. מי שביקר במצרים, הבחין בתופעת הפונדמנטליזם אשר התפשטה כאש בשדה קוצים ברחבי המדינה, ובקהיר בת המיליונים. רבבות צעירים — עד לא מכבר חילונים כמעט מוחלטים — מפסיקים את עבודתם בשעת התפילה, ובהיעדר מקום במסגד מצטופפים במדרכות, ונושאים תפילתם לאללה שיחלץ אותם ממבוכתם וממצוקתם הכלכלית.

מאבק לחיים ולמוות

המצוקה הכלכלית ואובדן האוריינטציה שיחקו במצרים לידיהם של „הגמעאת", כפי שקרה במדינות רבות במזרח־התיכון. בנות מצרים — אולי היפות שבבנות האיזור — החלו להחליף את מכנסי הג'ינס בשמלות ארוכות, והשערות הגולשות כוסו במטפחות. במשרדים ממשלתיים ועל־גבי מכוניות, הופיעו סטיקרים וכרזות דתיות. היום קשה למצוא משרד ממשלתי שהקוראן „אינו ניצב אחר כבוד על השולחן".

ואכן, אנשי „הגמעאת", אותן קבוצות דתיות שהראו את נחת זרועם שעה שרצחו את הנשיא סאדאת, חיפשו כל הזדמנות כדי לערער את אושיות משטרו של הנשיא מובארק. הנשיא המצרי ניסה להתמודד עם „תופעת הקבוצות הדתיות" במתינות. מעצרים נערכו רק כשבלו כל הקיצין ואנשי המימשל המצרי ניסו כל העת לגלות הבנה כלפי „השד הדתי" ולנסות לשלוט בו. אל „השד הדתי" שהלך וצמח נדבקו טפילים שונים, אנשי אופוזיציה כמו הקומוניסטים, אשר לא טמנו את ידם בצלחת והצטרפו לכל חגיגה נגד המשטר, קטנה כגדולה.

מזה למעלה משנה היה ברור לכל מי שמעורה בענייניה של מצרים כי „הנשיא בצרות". לאי־השקט ה„תת־קרקעי" הבלתי פוסק היתה השפעה רבה על מדיניות החוץ, והנשיא, משותפי הסכם קמפ־דיוויד, נאלץ לשמור על מערכת יחסים קפואה עם ישראל מתוך רצון שלא לתת עילה לאי־השקט לפרוץ לאור היום.

ההתקוממות של השבוע האחרון היא פירצה ראשונה בהר־הגעש הרוטט עליו יושבת מצרים. הנשיא זקוק להרבה סיוע מצד עוזריו, ובעיקר שר־ההגנה המרשל עבד אל־חלים אבו־עזאלה, כדי הלבה הרותחת שהחלה להתפרץ, לא תהפוך לשטף אדיר שאיש לא יוכל לעצור. רבים חלקו על מנהיגותו של מובארק. הוא עומד היום באחד ממבחניו החמורים. אם יצליח להתגבר על הגורמים המתסיסים, יש סיכוי טוב כי יאריך את תוחלת כהונתו.

נראה שלא נותרה לנשיא ברירה אלא לחשוף את צפרניו ולצאת למאבק של חיים ומוות עם מתנגדיו אנשי האופוזיציה הדתית, ששלוחותיה הסרטניות פשטו בגופים רבים במצרים, ויש אומרים שגם לצבא.

ישראל מן הראוי שתחזיק אצבעות לנשיא המצרי. אפילו מי שלא אוהב את מרדכי חייב לזכור כי מעבר לפינה אורב לנו המן, אשר אינו מחוייב לשלום והסכם קמפ־דיוויד שווה בעיניו כקליפת השום. ■

חדשות

חייל צה"ל, השלישי בעשרה ימים – הובא למנוחות

„רונן נפצע בהיותו ילד במלחמת יום הכיפורים והתעקש להתגייס לגולני"

מאת כתבנו בעמק

אלפים מתושבי מגדל העמק והאיזור ליוו אתמול אחה"צ את רב"ט רונן מלכא בן 19 למנוחות עולמים. רב"ט מלכא נהרג בתקרית עם מחבלים בדרום לבנון בליל אתמול. הוא היה בנו של סגן ראש המועצה המקומית במגדל העמק ארמונד מלכא.

רונן נולד בעיירה בספטמבר 1966. הוריו הם מראשוני המתיישבים במגדל העמק שבאו ממארוקו.

הוא למד במגמה עיונית בבית הספר המקיף „רוגוזין" במגדל העמק וסיים את לימודיו בתשמ"ד. חבריו של רונן העידו כי היה

פעיל ומעורה בחיי החברה, התרבות והספורט של בית הספר ונחשב לשחקן כדורעף מצטיין. רונן גם היה חבר מועצת התלמידים.

בהיותו בן 7 נפגע בראשו מרסיסי טיל פרוג שנורו לעבר העיירה במהלך מלחמת יום הכיפורים. וכאשר התגייס בסתיו שעבר ניתנה לו האפשרות שלא לשרת ביחידה קרבית ואולם רונן טען תמיד, כך סיפרו אתמול בני משפחתו החמומים, כי כאשר מתגייסים לצה"ל צריך ללכת ליחידה הקרבית ביותר. וכנאה דורש היה גם רונן נאה מקיים והתגייס ל„גולני". רונן הסתיר את עובדת פציעתו בראש משלטונות הצבא ולכן התאפשר לו להתגייס לחיל קרבי. הוא היה הבוגר ה־12 של בית ספר „רוגוזין" שנהרג במלחמות ישראל מאז מלחמת ששת הימים.

מאות רבות מתושבי מגדל העמק הגיעו אתמול לביתם של ארמונד ושושנה מלכא במגדל העמק כדי להשתתף בצער המשפחה. רבים מבין הבאים היו צעירים חבריו של רונן שלא הסתירו דמעותיהם.

„לפני שבוע הלכתי לחגוג אתו במסעדה את סיום שנתו הראשונה בצה"ל" קוננה אתמול אמו של רונן. „למה נתנו להם לקחת את הפרח שלי".

על הקבר הפתוח ספד לרונן מפקד הגדוד שלו שאמר: „אנחנו מבטיחים לך רונן שלא ננוח ולא נשקוט עד שנביא את השקט לישובי הצפון ועד שנקצץ את ידי הטרור... אני מצדיע לך". במשפחתו של רב"ט רונן מלכא נותרו הורים ושתי אחיות צעירות.

רונן הוא החייל השלישי במספר שנהרג בלבנון – בתוך עשרה הימים האחרונים.

ישראל חייבת בדריכות מתמדת: לסוריה 400 אלף חיילים בכוננות

אומר האלוף (מיל) אהרון יריב ■ „אי שוויון בולט בין הכוחות הסדירים של ישראל לסוריה"

אלוף (מיל.) אהרון יריב אמר אתמול בהופעתו בפני הכנס העולמי של חיילים משוחררים, הנערך בירושלים, כי ישראל צריכה להיות בדריכות מתמדת לקראת התקפת פתע סורית, כדי שתוכל לגייס בזמן את כוח המילואים שלה.

בידי הסורים, אומר יריב למעלה מ־400 אלף חיילים בכוננות מיידית. האיום הצבאי הסורי נובע מאי שוויון בולט בין הכוחות הסדירים של ישראל והכוחות הסדירים של סוריה.

בסקירה בטחונית אמר ראש המכון ללימודים אסטרטגיים, כי הבעיה האסטרטגית הראשונה במעלה של ישראל היא מצבה הכלכלי המדרדר את תקציב הביטחון לקו האדום.

מזכירות הכנס העולמי של החיילים המשוחררים היהודיים, בה מאוגדות כל המשלחות מהארץ ומהעולם, שהגיעו לכנס זה, שלחה מברק למיכאיל גורבאצ'וב ולאיגוד החיילים המשוחררים הסובייטים לרגל פתיחת ועידת המפלגה הקומוניסטית היום במוסקבה. במברק נאמר כי משתתפי הכנס, כמו איגודי חיילים משוחררים בעולם כולו, ערים לתרומתו של הצבא האדום לתבוסת הנאצים באירופה. אולם הם דורשים שכל חייל משוחרר סובייטי, המבקש להתאחד עם משפחתו בישראל יקבל ללא דיחוי אשרת יציאה. „רבים מחברינו מחכים לתשובה" - נאמר במברק. הכנס העולמי יסתיים הערב (27.2.86) בטקס נעילה, בו ישתתף ראש הממשלה שמעון פרס, בטקס יוקראו בפני המשתתפים ההחלטות שהתקבלו במהלך הכנס. (שעיה)

ביה"ד של המשטרה זיכה החבלן שהואשם באלימות בפרשת ישראלי

ישראלי: המשטרה שוב שפטה את עצמה ■ אפנה בתביעת נזיקין

מאת בצלאל עמיקם וסוכנות עתי"ם

בית הדין של המשטרה בראשותו של ניצב בנימין זיגל זיכה אתמול את החבלן רס"ר גיל קליינמן, משימוש באלימות שלא בצורך כלפי צלם העיתונות רחמים ישראלי.

עם זאת, גזר בית הדין על החבלן קנס סימלי בגובה של שקל אחד על שימוש בלשון גסה במתקן משטרתי. בפסק דין מנומק המשתרע על פני 8 עמודים, קובע בית הדין, כי לא היו חריגות מבחינה משפטית ביחס לצלם העיתונות, שכזכור נקלע לשפת ימה של תל־אביב בשעה שהיה שם מטען חשוד ולא ציית להוראות החבלנים לפנות את המקום. ישראלי טען כי הוא מבצע את חובתו העיתונאית ובמהלך התקרית שהתפתחה במקום הוא נעצר והובל לתחנת המשטרה שם, טען, הוכה קשות.

חברי בית הדין אומרים, כי חבלן המשטרה נהג כלפי הצלם בהתאפקות ודרש ממנו להתפנות משיקולים מקצועיים.

בתגובה על פסק הדין של בית הדין למשמעת של המשטרה, שזיכה את חבלן המשטרה רס"ר גיל קליינמן, אמר צלם העתונות רחמים ישראלי, כי זהו שוב מצב שבו המשטרה שופטת את עצמה. לדבריו, המשטרה היא זו שאספה את העדים הנוחים לה, התובע והסניגור היו שוטרים וכן שלושת השופטים היו שוטרים. לדברי הצלם, בית המשפט היה מטה המשטרה, פקידי בית המשפט הם שוטרים. „היתכן כי שוטר המשתמש בלשון גסה כלפי אזרח יחוייב בשקל חדש אחד ואזרח המשתמש באותם מלים כלפי שוטר יהיה צפוי למאסר?" הקשה ישראלי. ישראלי הוסיף, כי שופטי בית הדין למשמעת סבורים, כי כיום זו נורמה חברתית, ששוטר יקלל אזרחים, ועל כך גם נתנו לו פרס. הוא הודיע כי הוא יפנה בתביעת נזיקין לבית המשפט נגד השוטר שתקף אותו וכנגד המשטרה.

אנשים ואירועים

המהומות במצרים – לטובת התיירות בישראל

קופנהאגן. — כ־100 תיירים עמדו לצאת אתמול לסיור מאורגן במצרים מטעם חברת הנסיעות הדנית „שרבורג", אך עקב המהומות שם הוחלט להציע ליוצאים יעד תחליפי — ישראל.

במבצע בזק אותרו המועמדים לנסיעה ונשאלו אם התחליף נראה להם. רובם הגיבו בחיוב, והמטוס יצא בזמן... לתל־אביב.

בחוגי התיירות הישראליים מקווים, כי מחווה זו כלפי ישראל לא תהיה חד־פעמית. חברת „שרבורג" איננה מקיימת נסיעות לישראל מזה כמה שנים מסיבות שונות.

עלי כהן, דנמרק

גם בעל המלון בצרפת רוצה לגרש את „בייבי־דוק"

פאריז. — הרודן־המודח מהאיטי, ז'אן קלוד דיבאלייה, כבר הוציא יותר מחצי מיליון פרנקים (70,000 דולר) על מזון ואכסון, מאז פתח לפני 20 יום כשהייתו הכפויה במלון פאר צרפתי.

ז'אן טיפנה, בעל המלון „אביי הוטל" (4 כוכבים) באתר האלפים טאלואר, מסר לכתב רויטר, כי הנשיא־לשעבר שילם את חשבונותיו ללא עיכובים, באמצעות כרטיסי אשראי.

הוא סיפר כי „בייבי דוק", אשתו מישל, ארבעת ילדיהם וקרובי משפחה אחרים, תופסים רק 5 חדרים במינזר שהפך למלון פאר — אך הם משלמים תמורת כ־25 חדרים.

החדרים במלון האקסקלוסיבי שבגדה המזרחית של אגם אנסי, עולים בממוצע 100 דולר ללילה, ואילו סעודות מלאות במסעדת הפאר של המלון, עולות לפחות 70 דולר.

בעל המלון פתח בהליכים משפטיים, כדי לנסות ולהוציא את דיבאלייה ממלונו, באומרו כי ביקורו של הנשיא־לשעבר משבש את ההכנות לעונת הקיץ. (עדי)

תא"ל מרדכי מועלה לדרגת אלוף

תצלום: דובר צה"ל/ הרצל כונסרי

תת־אלוף יצחק מרדכי מועלה הבוקר לדרגת אלוף ונכנס לתפקידו החדש כראש מחלקת ההדרכה בצה"ל. מרדכי מחליף בתפקיד את האלוף יוסי פלד שאמור להתמנות בזמן הקרוב לתפקיד אלוף פיקוד הצפון.

אלוף יצחק מרדכי בן 42 נולד בעיראק. מאז גיוסו לצה"ל שירת באופן רצוף ביחידות המערך המוצנח. הוא נושא את עיטור העוז בעבור כושר מנהיגותו ועוז רוחו בעת ששימש כמפקד גדוד הצנחנים בקרב ב„חווה הסינית" במלחמת־יום־הכיפורים.

ראש מה"ד החדש השתתף בפעולות גמול רבות של הצנחנים מעבר לגבול, ובמבצע של"ג שימש כמפקד האוגדה שפעלה לאורך ציר החוף וכבשה את צור, צידון ומערב ביירות. בתפקידו האחרון שימש כקצין חי"ר וצנחנים ראשי. הוא נשוי, אב לשניים ובוגר קורסי פיקוד ומטה בישראל ובאנגליה.

אבי בניהו

למרקוס יצירות אמנות ב־10 מיליון דולר בחווילה בניו־יורק

ניו־יורק. — אנשי בטחון אמריקנים שומרים על חווילת־פאר השייכת כנראה לנשיא לשעבר פרדיננד מרקוס, ואשר בה נתגלו יצירות אמנות בשווי של לפחות 10 מיליון דולר.

בבית זה שבלב ניו יורק, בעל הריהוט המפואר, השייך לרפובליקה של הפיליפינים ומשמש כאגף נספח לקונסוליה, נהג הנשיא המודח להתגורר בעת ביקוריו בניו־יורק. אשתו אימלדה מילאה חווילה זו בעתיקות ובריהוט עתיקים וביצירות אמנות שונות.

בבית אגרטלים סיניים ומערכות אוכל של חרסינה מוזהבת. בקומה העליונה נמצא דיסקוטק פרטי. (עיצ. עדי)

מנוי בבת־דור עכשיו!
הצטרף לסדרת המנויים למחול 86'
בהשתתפות הלהקה הלאומית של פולין
המנוי כולל 3 הופעות במחיר מבצע!
2 הופעות:
להקת בת־דור בתכנית חדשה
מרץ–אפריל, ספט'–אוק' 86'
באולמות בת דור ו/או הבימה ו/או הקאמרי
הופעה אחת:
מז'ובשה, הלהקה הלאומית של פולין
מאי 86', היכל התרבות ת"א
מנוי זוגי
(3 הופעות) —.65 ש"ח
מנוי יחיד
(3 הופעות) —.35 ש"ח
המחירים בתוקף עד סיום המבצע בלבד
מחיר הכרטיסים בנפרד (שלא במסגרת מנוי) —.110 ש"ח

מרכזי מידע ומכירות:
בת־דור,
ת"א, אבן־גבירול 30, טלפון 263175־03 וקבל המנוי בדואר!

חמש מחשבות על הצמיחה (5)

רוץ, משק, רוץ!

פ. סבר

המירוץ אחר הצמיחה יסתיים בלא כלום אם לא יקדם לו המירוץ אחרי ההשקעה. בינתיים, נראה מודעי בעיני כמה מן הכלכלנים כחגורת הצניעות על איבריה של הכלכלה, החשופים לחמדנות ללא בושה של המערך

כשאנחנו מדברים בקול מרומם על „המשק", אנחנו משתמשים בביטוי אשר מטעה באופן שיטתי. הלא „המשק" איננו גבעת טרשים בגבעתיים, או קניון איילון, או עצם פיסי אחר שלו תכונות מוחשיות משלו. „המשק" הוא יציר תודעתי, שם כולל וקיצור מחשבתי. הטעייה שבשימוש בביטוי „משק" אינה סילוף כל עוד אנו נמנעים מהאנשה של „המשק", אלא מסתפקים בתיאור המיצרפים הסטאטיסטיים המספריים שלו. זה עדיין בסדר, אם רק „המשק" שלנו לא אוכל, נושם או מזדווג. זה כבר לא בסדר, כאשר „המשק" שלנו, באופן דיבורנו והתייחסותנו מתחיל להתנהג כבן־אנוש ואנו מעניקים לו ציונים לגנאי או לשבח: הנה הוא העדיף צריכה על השקעה, או צריכה צבאית על רווחה סוציאלית.

לא, שום „משק" לא עשה כך, אלא האזרחים הכלכליים שעשו את מעשי היומיום שלהם, היו מושפעים ומשפיעים. אך בביטוי „משק" בדרך כלל הכוונה אינה אף למאסה האפורה של הבאים והיוצאים בשערי מקומות עבודתם, הכוונה להנהגה הפוליטית השלטת. אם „המשק" לא צמח, ההנהגה השלטונית לא הצמיחה אותו. אם „המשק" צימצם את השקעותיו, וזו אינה קביעה סטאטיסטית תיאורית בלבד, פירוש דברנו שמחוללי המדיניות הכלכלית השתמשו באמצעי הניווט וההשפעה שבידיהם כדי לדחוף אותנו, הקטנים, להשקיע פחות ולצרוך יותר.

ולנו הקטנים אין מה לומר? אנחנו אומרים ובועטים, שמחים ובוכים, צורכים וחוסכים, אך לרוב גם פתוחים למאניפולציות שלטוניות, מקבלים כמובן מאליו את תפקידה המוליך והמוביל של הממשלה כמשחק הכלכלי הגדול שפירושו „המשק".

צמיחתו של מודעי

המבוא הקצת־פילוסופי הזה לשיחת הצמיחה החמישית והאחרונה, דרוש היה לי, כבותב, ואולי גם לך, כקורא, כדי להבהיר את משמעותו של הפסוק הבא, אותו ניסיתי, בניסוחים שונים, להעביר כתוכן ומסר של ארבע השיחות עד כה: בעיית הצמיחה של המשק הישראלי בעשור שחלף, ובמיוחד בחומש שחלף, נובעת מכך שאותו „המשק" שינה בצורה קיצונית את הרגלי הקצאת המקורות שעמדו לרשותו: הגדיל את תאוות הצריכה והקטין את עומס ההשקעה, עד כדי כך שבשנה שעברה רק 3.5% מן התוצר המקומי הנקי הופנו להשקעה נקיה, לעומת 22% בממוצע בשנים 1960 עד 1975.

כאן קבור הכלב, והוא המעלה סירחון, ארוני המשק. לכן כל המירוץ אחר הצמיחה יסתיים בלא כלום אם לא יקדם לו המירוץ אחר ההשקעה, מירוץ שאורכו שנים אחדות. כדי להחלץ מן הקיפאון, צריך „המשק" בשלוש עד ארבע השנים הקרובות להסכים לאי־גידול מוחלט של הצריכה וגידול מוחלט, גידול גדול, של ההשקעה.

„המשק" צריך להעדיף יותר את העתיד על ההווה. „המשק", אבל, הוא לא סוס, שאפשר בחבל הכרוך לצווארו להובילו למים, וגם הסוס שבא למים עלול לסרב לשתות. „המשק", אמרנו כבר, זו ההנהגה החברתית והמדינית, וזהו סך כל ההעדפות של הציבור ככלל. המנהיג החולם על חידוש הצמיחה, שיחלום תחילה על שינוי האקלים החברתי־פוליטי, על נורמות חדשות של התנהגות כלכלית, על לוחות ברית מחודשים שהדיבר הראשון בהם הוא „לא תצרוך", והדיבר השני — „כן תשקיע". על פופוליזם יצרני ש־יחליף את הפופוליזם הצרכני הגס. הצרה עם החלומות היא שהם לא בהכרח באים בסדר הנסיבתי הדרוש, הם לא עומדים בתור למימוש עיקבי. חלומה של מפלגת־העבודה היום הוא להתעורר לעולם שכולו בלי רוטציה ובלי חובות. את החובות אפשר לסלק, לפרוש ולפרוס; את הרוטציה אי־אפשר, היא לא נקניק.

לכן, אינני אופטימי במיוחד באשר לסיכויי הצמיחה בעתיד. הטון מינורי, המשקפיים מאובקים, ואינני רואה בערם את הפריצה למרחב כלכלי חדש. אני רואה לעומת זאת, היטב את יצחק מודעי, דמותו צפה ועולה מים המבוכה, מזוקקת ומטוהרת. הוא צחור ונקי. כבר נשכחו לו כל התפרצויותיו ותפניותיו ותרדמותיו. בעיני הסביבה הכללית המקצועית, המעצבת חלק מדעת קהל, השר מודעי נראה לפתע בחורף האחרון כחסם הרציני האחרון בפני תשוקותיו ההרסניות של פרס ולהקתו; הוא חגורת הצניעות על איבריה של הכלכלה, החשופים לחמדנות ללא בושה של המערך. אותם המקצוענים הכלכליים בונים היום, במאמריהם והרצאותיהם, את מודעי כמשקל נגד כבר לשמעון פרס. הם מלטשים את אישיותו ומשכחים את „נצחונו על פרס".

הוא ניצח? שאלו־נא את המשתתפים בישיבות ובהכרעות על תרומתו הייחודית של שר־האוצר לדיון על הצמיחה. שאלו גם את המובטלים, המפוטרים והמפחדים פחד מוות מפני הפיטורין, מי לדעתם ניצח — ההוא שהיה מוכן להשליך עובדים מיותרים הימה, או ההוא שאילץ את הממשלה להשתמש באיזה גלגל הצלה, גם אם לא די מנופח, ולא מספיק בקוטרו.

1986, היא כבר אבודה

אולי מאינטואיציה, אולי משיקול־דעת, ואולי מקריאת עיתונים (היזהר מ„תיסמונת רבינוביץ", אמר לו „על המשמר") השתכנע פרס, כי הרגע האחרון לצמיחה כבר מלפניו. הוא הבין, אומרים מקורביו, שכלכלת אפס היא כלכלה לאי־יציבה, טעונה אבק שריפה חברתי, נסערת עם כל רוח, מתנדנדת מכל שטות, מהלכת תמיד על קצה תחום האינפלציה. ראש־הממשלה מאמין, עכשיו הם אומרים, שאין כל סתירה בין יציבות לצמיחה, אלא להיפך — ששיווי המשקל המשקי העדין יופר בקרוב דווקא לכיוון הצרכני המושך, אם לא תרד מלמעלה בת קול מדינית חמורה, שתכוונו אל הצמיחה.

יופי. הלא זהו מסרנו, בסך הכל, לאמור שגידול התוצר המקומי איננו מחלה, אלא תרופה. אבל תרופה זו לא נופלת מן השמיים. מייצרים אותה בעמל, בוויתורים, לעיתים ויתורים פוליטיים הקשים שבעתיים מאלו הדרושים לבלימת האינפלציה. להשקיע פירושו להתרסן ברמת חיים לזמן ממושך, להגדיל פיריון בלי להנות מיד מפירותיו. לשקם ברציפות את מלאי ההון היצרני. לזנק עם בטן גרושה וריאות מצומקות, ולהאמין שבמירוץ עצמו תתיישר הבטן ויתרחבו הריאות. רוץ, משק, רוץ!

את השיחה החמישית על הצמיחה אגמור איפוא בעצות ל„משק"; זה מה שעליך לעשות, כדי לגדול בעתיד:

● לאחר עשור של ירידה בהשקעות ועלייה בצריכה, עליך לשנות את הרגלי ההקצאה שלך. זכור, אם הספקת לשכוח, כי ההתייקרות המהירה של חומרי־גלם המיובאים בשנות השבעים והשמונים הפכה את מלאי ההון שלך למיושן טרם זמנו; הפריצה הטכנולוגית המסחררת של החומש האחרון קיצרה עוד יותר את חיי ציודך ומכונותיך, לכן בשלוש השנים הבאות אתה צריך, חבר, להגדיל את השקעותיך הריאליות בעשרים

סולל בונה

חיים מרגלית

לסלול מחדש

תוכנית ההבראה של הקונצרן כוללת ארגון־מחדש במבנה ההון, מימוש נכסים והתאמת המבנה הארגוני וכוח האדם לרמת העבודות הצפוייה, אומר אהוד שילה מנכ"ל סולל בונה

התאמת מימדי הקונצרן, סולל בונה, לתנאים השוררים היום במשק הוא עיקרה של תוכנית ההבראה, שהגיש אותה אתמול אחרי־הצהריים מנכ"ל הקונצרן אהוד שילה לראשי ועדי העובדים של החברה. המנכ"ל הדגיש כי ביצוע התוכנית יאפשר לסולל בונה לפעול ברווחיות על בסיס תחרותי, באופן שוטף, לפרוע את החובות ולהותיר משאבים לצמיחה ולגיוון עסקים.

המנכ"ל מציין כי סולל בונה מעסיקה היום כ־14 אלף איש ואם לוקחים בחשבון גם ספקים וקבלני משנה שפרנסתם תלויה בסולל בונה, הרי מספר מועסקיה כפול. „לגורל סולל בונה", הוא קובע, „השפעה מיידית על כ־25 אלף משפחות, שחלק גדול מהן מתגורר באיזורי פיתוח".

רמת־פעילות נמוכה

בשנים 1975־1985 חלה ירידה גדולה בהיקף ענף הבנייה ובמשקלו היחסי בהשקעה ובתפוקה הלאומית. רמת הפעילות בשנת 85' היתה נמוכה ב־50 אחוז מרמת הפעילות באמצע שנות ה־70'. בשנת 75' הסתכמו סך התחלות הבנייה ב־6.3 מיליון מ"ר לעומת כ־3.4 מיליון מ"ר בשנת 1985, כלומר ירידה בשיעור של 46 אחוז. הוא ציין כי הירידה בשוק הדיור היתה חריפה הרבה יותר, שכן ב־1985 היו התחלות הבנייה לדיור כ־19 אלף יחידות בהשוואה לכ־52 אלף יחידות לפני 10 שנים — ירידה של 64 אחוז. שילה מסביר שממשלת ישראל הפסיקה לבצע מפעלי בנייה ציבוריים ופרוייקטים ממלכתיים גדולים וכן ירדה הפעילות בהכנת תשתית לבנייה. הפרוייקטים הם קטנים בהיקפם ותלויים בכוחות השוק ובנסיבות המשתנות. עיקר הבנייה מתרכז באיזור המרכז ואילו בצפון ובדרום כמעט ואין בנייה. לעובדות אלה יש השלכה חמורה על סולל בונה. הערך הכספי של העבודות שבוצעו על־ידי החברה ירד מכ־600 מיליון דולר ב־1981 לכ־300 מיליון דולר ב־1985. חמורה במיוחד היתה הירידה באיזורי הפיתוח: מכ־53 אחוז מכלל העבודות שביצעה סולל בונה ב־1981 לכ־38 אחוז בשנת 1985. שילה צופה ירידה נוספת וחמורה ב־1986.

כולל ארגון מחדש

השמירה על עקרונות התעסוקה המסורתיים של חברת העובדים יצרה לדבריו מוקדי הפסדים כבדים בסניפי החברה באיזורי פיתוח כמו קרית־שמונה, באר־שבע או אילת. ההפסדים גדלים והולכים זה כמה שנים. התוכנית הכלכלית של הממשלה — הקפאת המחירים, מגבלות המימון ושיעורי הריבית הגבוהים — הביאו את החברה עד משבר.

המנכ"ל מונה את הגורמים שהביאו את סולל בונה למצבה הנוכחי: הפחתה ריאלית של 18 אחוז בהיקף הפעילות הקבלנית; הקפאת המחירים ברמה שלא כיסתה את העלייה במחירי התשומות, שהביאה להפחתה נוספת של 12 אחוז בתקבולים; היעדר מקורות מימון לזמן ארוך בתנאי אינפלציה חודשית ממוצעת של 9.5 אחוזים ששחקה לחלוטין את ההון החוזר של החברה; מימון לטווח קצר בעלות ריאלית

באר של צרות

שלי יחימוביץ

יהיה רע

דו"ח חדש מגלה שאחד מכל חמישה באר־שבעים הוא נזקק־סעד ● שיקום שכונות משרת רק את המעמד הבינוני־גבוה ● כשרעבים קשה לשמוח בשצ'רנסקי

עובדיה רבי: לאנשים יימאס...

בימים אלה, כששרי הממשלה מהימין ומהמרכז מתאמנים בהטיית הפועל „צמח", יש מי שעבורם המושג „צמיחה" כמו נלקח מעולם אחר. עבור המפוטרים, המשפחות ההרו־סות, הזוגות המתגרשים, הנשים המוכות, הקשישים והנכים — אין למושגים הללו משמעות. הם רוצים לחם ועבודה.

השבוע סיים מנהל אגף הרווחה בעיריית באר־שבע, עובדיה רבי, את הכנתו של דו"ח מיוחד, הבודק את מצב הרווחה — או יותר נכון, את העדר הרווחה — בעירו. רבי ועובדיו, שהכינו את הדו"ח, לא ציפו לממצאים חמורים עד־כדי כך.

מספר הפונים לאגף עלה בשנה האחרונה, לעומת השנה שקדמה לה, בכ־18 אחוזים. בחצי השנה האחרונה, לעומת חצי השנה שקדמה לה, עלה מספרם ב־40%. זאת, כאשר מספר העובדים מתמעט, ועובדים סוציאליים חדשים — אין. המצב הכלכלי מרחיב את שכבת הנזקקים; העובדים, חלקם אינו עומד בלחץ ופורש; הקיצוצים נותנים אותותיהם גם על תקציבי הרווחה. „בדרך העבודה שלנו כיום", אומר עובדיה רבי, „אנחנו הולכים ומתקרבים לצורת העבודה שאיפיינה את שנות החמישים. למה אנשים התמרמרו בשנות החמישים? בגלל שלקחו להם את הכבוד. ומה שאנחנו עושים עכשיו — זה לקחת את הכבוד שעוד נשאר לאנשים".

פרויקט השיקום — פרה קדושה

הכסף, מבהיר עובדיה רבי, יותר משהוא חסר — הוא מחולק בחוסר הגיון. „למשרד הרווחה יש חבורות רחוב. למשרד החינוך גם כן. אלה ואלה עושים אותו הדבר בדיוק. יש פלגנות של משרד החינוך ויש פלגנות של משרד העבודה והרווחה. אז שישבו שני השרים הנכבדים ויחליטו מה עושים עם הכפילות הזו. אז לא רק נחסוך כסף, אלא ניתן שרות טוב יותר. ואם לא מגיעים להחלטה שמעבירים את כל נושא החבורות למשרד אחד, בגלל כל מיני שיקולים פוליטיים — אז שיחלקו חצי חצי, גם אז נרוויח".

„יש עוד פרות קדושות", אומר עובדיה רבי. „אחת מהן היא פרוייקט הרווחה החינוכית, והשניה — שיקום השכונות. משני הפרוייקטים הללו מרוויח המעמד הבינוני־גבוה: המורים, המנהלת, המפקחים, הפסיכולוגים, העובדים הסוציאליים, הסוציולוגים, האנתרופולוגים. בכל פרוייקט שיקום שכונות אפשר למצוא רבים מהם.

„יצרנו מנגנונים אדירים שמטפלים באנשים, כולם מיותרים. המנגנון הקיים יכול לעשות זאת טוב מאוד. למשל, בחינוך. יש מפקח על עשרה בתי־ספר. אז במסגרת הפרוייקט הביאו עוד מרכז ברשות המקומית, עוד מפקח במחוז, עוד פיקוח ארצי. מי צריך את כל זה? וכשבאים ורוצים לקצץ — כל העולם זועק; דופקים את החלשים. אבל, הזעקה האמיתית היא לא בשביל הדפוקים, הזעקה היא — לא לפגוע חס וחלילה ב„כוחותינו", שהם הנהנים האמיתיים מהפרו־יקטים".

„הסוכנות היהודית, אומר רבי, היא הגוף המטפל באופן היעיל ביותר בשיקום השכונות. כל שאר המשרדים — משרד החינוך, משרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה — יכלו לטפל יפה בפרוייקטים עם כוח האדם הקיים.

„ויש עוד דוגמה לקיצוץ שלא בתחום הנכון: שרותי אישפוז בבתי־חולים הם יקרים להפליא. שרותים נלווים בקהילה, לעומתם, זולים מאוד. שתיים־שלוש שעות סיוע בשבוע, בתוך הקהילה, יכלו לחסוך ימי אישפוז בבתי חולים. הקשיש הבודד לא צועק, „תנו לי", אז לא נותנים לו. אבל לו היו נותנים לו, היו חוסכים ימי אישפוז יקרים לקופת המדינה. וגם מעניקים לו שרות יותר טוב.

יותר מתגרשים

אחד הממצאים הבולטים בדו"ח, הוא עליה דראסטית בשיעור הגירושין. בחצי השנה האחרונה נרשמו בכ־13% יותר בקשות גירושין מבחצי השנה שקדמה לה. עובדיה רבי אומר שלפי פניות האנשים ניתן לראות בברור שהגורם הכלכלי הוא גורם דומיננטי בבקשות הגירושין כיום. למשל, מגיעה אשה ואומרת: „בעלי מאז שהוא מובטל מכה אותי".

עמירם כלפון, מנהל המחלקה לשרותים חברתיים מספר שמחלקתו נערכת כעת לטיפול במשפחת המובטל, כדי שכל המערכת המשפחתית לא תתפרק. „תמיד היה צורך לתת טיפול מסוג זה", אומר כלפון, „אבל לא בממדים שהצריכו התערבות שלנו. אדם שהיה רגיל להיות רוב שעות היום בעבודה, יושב עכשיו בבית. במקביל אין כסף למשפחה, אבל הילדים לא מבינים שצריך להצטמצם. הם ממשיכים לבוא בתביעות. יש מתח, יש מכות. המצב גורם להתערערות היחסים בין בני הזוג. יש מקרים רבים שלא מגיעים לידיעתנו, אבל כיום מגיעות כל חודש כ־15 נשים מוכות לבית־החולים בבאר־שבע ומי שמגיעה לבית־החולים — סימן שמצבה קשה במיוחד".

כמו שאנשים חשים שתפקיד המדינה להגן על בטחונם, אומר כלפון, כך הם חשים שתפקידה לדאוג לכך שתימצא להם עבודה. כיום הם חשים שאף אחד לא מטפל בהם, שהמדינה אינה דואגת להם. בנימין בוטורשווילי עוזר למנהל אגף הרווחה, אומר שעניין האבטלה ודמי האבטלה הוא הרסני. אדם פשוט מקבל כסף בלי שיעבוד. הוא יוצא ממעגל העבודה ומאבד את הרגלי העבודה. מאבד את תחושת הצורך להשקיע מעצמו. „נמשיך עם זה ונקבל כאן חברה של פרזיטים, חברה של אנשים אדישים", אומר בוטורשווילי.

עובדיה רבי מלגלג על ה„צמיחה" הנישאת עתה בפי כל. מי שמדבר על צמיחה, הוא אומר, מדבר על טכנולוגיה מתקדמת ועל תעשיות עתירות ידע. „זה באמת חשוב מאוד ויפה מאוד, אבל מה נעשה שיש לנו אוכלוסיה עם לא יותר מעשר שנות לימוד. מה נעשה שיש אוכלוסיה מזדקנת שחיה על הגרושים של ביטוח לאומי? מה תעזור להם הצמיחה?".

המטפל כמו המטופל

לפי עובדיה רבי, אין ליכוד־מערך, אין קואליציה־אופוזיציה. יש רק חברי כנסת ושרים עם רגישות סוציאלית, ויש שבעיותיו של מעמד הפועלים נוגעות להם פחות משלג ד'אשתקד. גם ה„טובים" מחולקים לשתי קבוצות: אלה הנמצאים בעמדות מפתח, והם השר קצב וישראל קיסר, ואלה המנהלים את מאבקיהם מהאופוזיציה, גם אם הם בקואליציה: שבח וייס, יאיר צבן, רן כהן, אורה נמיר. רובם, מה לעשות, אינם מאיישים עמדות מפתח, ושיר הצמיחה הוא לפיכך שירים של יעקובי ושחל.

בשמונת החודשים אחרונים יש עליה תלולה במספר הפונים לשרותי הרווחה. יש אוכלוסיות שמספרן אינו משתנה (מקבלי קצבאות הנכות, מקבלי קצבאות שארים, עיוורים ואחרים), אבל יש אוכלוסיות שתפחו פתאום: אלה הזקוקים להשלמת הכנסה, מובטלים. אלה הפונים עם בעיות אישיות, וגם — יותר נרקומנים. אחד מכל חמישה תושבי באר־שבע מטופל כיום ע"י אגף הרווחה בעירייה. זהו נתון חסר־תקדים.

העובדים הסוציאליים בלחץ. יש יותר ויותר פניות שאי־אפשר להענות להן. זוג התחייב למשכנתא ואחד מהם פוטר. במה יכול העובד הסוציאלי לעזור? הוא ישלם את המשכנתא?

העובדים משוחחים עם האנשים, מציעים טיפול קבוצתי. אנשים באים ואומרים — „אין לי כבוד לפרנס את המשפחה שלי". הבעיות לא נפתרות.

בנימין בוטורשווילי, שהוא גם מזכיר איגוד העובדים הסוציאליים בדרום, מדבר על מצוקת העובד הסוציאלי. למטופלים יש נקודת שבירה. כיום הם צועקים יותר, הופכים שולחן. התסכול הכללי, תופס בסופו של דבר גם את העובד.

לכך מתווספת גם מצוקה כלכלית של העובדים הסוציאליים עצמם. בוטורשווילי שולף כמה תלושים לדוגמה: 300 שקל חדש, 450 ש"ח, עובד עם ותק של 10 שנים משתכר 600 ש"ח. ב־10% מהמקרים מצוקתו הכלכלית של העובד הסוציאלי שווה לזו של מטופלו. „תארי לעצמך שאת צריכה לטפל במישהו שמצבו זהה לשלך. מי שחזק יכול לעשות הפרדה ולתת את הטיפול. מי שלא — מחפש אלטרנטיבות אחרות".

שיטת העבודה הולכת ונעשית דומה לזו של שנות החמישים: שיטת כיבוי השריפות. בלי טיפול, בלי ביקורי בית, בלי תוכנית, בלי חוזה מטפל־מטופל. פחות התייחסות למצבו האמו־ציונאלי של הפונה, ויותר טיפול בצד החומרי. הביטוי הפשוט לכך, אומר עובדיה רבי, הוא שאם עובד סוציאלי צריך לטפל ב־300 קשישים, מושקע רוב הזמן בסיוע חומרי. אין זמן לטיפול מעמיק יותר.

הליכוד נותן כבוד

למשרד העבודה והרווחה, אומר עובדיה רבי, היה מזל. השרים שישבו במשרד תמיד הזדהו איתו, תמיד הפכו למקצוענים. כך המר, כך אוזן, כך קצב. זהו אחד המשרדים היעודיים הטובים במדינה. גם בבאר־שבע, אומר רבי, פירגן ראש העיר אליהו נאווי למערכת הרווחה. הוא זה שבנה את השרותים הקהילתיים ואת השרות לקשיש בפרט. היום, עם כל הרצון הטוב, יש שבר. מדינת ישראל החליטה שהרשויות המקומיות בארץ לא מקבלות אחוז מהעבודה. אז הנה, כאן אנחנו רואים את התוצאות.

עובדיה רבי אומר, שאם מפלגות הפועלים ימשיכו לדבר על צמיחה במונחים של מדע וטכנולוגיה — לאנשים ימאס והם יצאו לרחובות, לא במסגרת מפלגות הפועלים. הליכוד, הוא אומר, נותן יותר כבוד לאנשים. „ושלא תביני לרגע שאני מרוצה מזה". קהל היעד של יושבי־הצמרת כעם, הוא אומר, מלבד קצב וקיסר, הוא המעמד הבינוני־גבוה. ולא מעמד־הפועלים.

גם עמירם כלפון אומר שמצב של מצוקה מטה את האנשים ימינה. „זה ימין לא כאידיאולוגיה, אלא כתפיסה אינטואיטיבית. אם בא ערבי ואתה מרגיש שהוא תופס לך את מקום העבודה — או כהנא הופך מיד לכתובת".

העובדים הסוציאליים הירבו לשמוע בשבו־עיים האחרונים את תגובת הרחוב על פסטיבל שצ'רנסקי. עובדיה רבי שמע אומרים: „מה יש, בעיראק ובמארוקו לא היו אנשים שישבו בכלא כי הם ציונים? למה עושים לזה מסיבה?" או „ברוך השם שבא, אבל את החגיגות עושים בשביל האמריקאים נגד הרוסים".

„האנשים שאנחנו מטפלים בהם, לא קוראים „דבר", „הארץ", „על המשמר"", אומר עובדיה רבי. „גם הטלוויזיה לא מעניינת אותם. הם מסתכלים על עצמם ורואים איך הם חיים, ואחר־כך רואים את כל הפסטיבל, אני שמח שהוא בא, אני מעוניין בעליה מברית־המועצות. אבל רבותי, קצת פרופורציות".

יעקב רואינה ז"ל

חודש לאחר־מכן ביום שני שעבר יצאה למצרים משלחת נוספת ובראשה תת־אלוף בני דקל, סגן ראש אגף כוח־אדם בצה"ל. במשלחת השתתפה גם סגן־אלוף שלומית כרמי והארכיאולוג דן בהט, המשמש כאיש מילואים ביחידה. נסיעת המשלחת למצרים אושרה על־ידי ראש הממשלה, שר הביטחון והרמטכ"ל. מיד כשהגיעה המשלחת לקהיר היא נפגשה עם גנרל פארוק לביב. בני דקל ביקש מפארוק לפתוח את הקבר בבית הקברות בעבאסיה. הגנראל פארוק קיבל אישור משר־ההגנה של מצרים לפתוח את הקבר לבדיקה של נציגי צה"ל. המשלחת במצרים קיבלה את אישורו של האלוף גד נבון, הרב הראשי של צה"ל, לפתיחת הקבר מבלי לנגוע בכלום.

ביום שני, 17.2.86, הוסרה המצבה ונפתח הקבר. חבר המשלחת הארכיאולוג דן בהט, עשה דרכו מטה אל תוך הקבר. בהט לאחר בדיקה קבע, כי הקבר לא נפתח תריסר שנים. לאורה של מנורת לוקס שהאירה במקצת את מרתף הקבורה גילה בהט שרידים של גופה כשלצידה פזורים כפתורי בגד דגמ"ח הנמצא בשימוש צה"ל. המשלחת נזהרה שלא לגעת בחלקי הגופה ובכפתורים שמסביב על־מנת שלא לפגוע בתהליך הזיהוי שעמד להתבצע מאוחר יותר.

אל קהיר הוזעק האלוף־הרב גד נבון בלוויית אנשי הרבנות הצבאית. הרב הצבאי ירד אל תחתית הקבר, בדק סביב ולפתע נתקלו עיניו בדיסקית זיהוי של צה"ל. שפשוף קצר מהחול והאבק שדבק בה גילה את השם: רב־טוראי יעקב רואינה. „השם הזה זעזע אותי, שנים עמלנו על איתורו. הוא האחרון שחשבנו שיימצא", סיפר השבוע נבון. הרב הצבאי פנה במקום לגנראל לביב פארוק וביקש את עזרתו בהעברת הגופה לישראל. בו ביום הועברו שרידי הגופה אל שגרירות ישראל בקהיר ועם הדואר הדיפלומטי הגיעה גופתו של יעקב רואינה לארץ.

גורמי אכ"א וצה"ל ביקשו לדחות את ההודעה המשמחת־מעציבה למשפחה בקיבוץ אילון ולציבור בארץ. הם ביקשו כי הגופה תועבר קודם למכון לרפואה משפטית על־מנת לוודא את הזיהוי. לאחר הזיהוי נמסרה ההודעה למשפחה בקיבוץ אילון ולכלי־התקשורת. הבוקר, לאחר 18 שנה, יובא יעקב רואינה לקבורה בקיבוצו.

אנשי הארגון מעודדים ירי קטיושות על הגליל מתוך תקווה לתגובה מאסיבית של ישראל אשר תוביל את האוכלוסיה השיעית המבקשת שלווה ושקט, לנקוט שוב במרי צבאי נגד ישראל כפי שהיה בעת שהיית צה"ל בלבנון.

אנשי חיזבאללה נפגשו בחודשים האחרונים עם מנהיגות „אמל" המקומית בדרום לבנון והסבירו לה שהסיוע הכספי לדרום לבנון ייפסק אם לא יתירו אנשי „אמל" לאנשי חיזבאללה לפעול נגד ישראל. אולם עד כה, למרות כל הפיתויים האיומים עומדים מנהיגי „אמל" בדרום בסירובם, ומוסיפים לדבוק בעמדתם המתונה. עד כה, מנעו אנשי „אמל" מארגונים פלשתינים להקים תשתית צבאית חדשה בדרום־לבנון ולפני כמה שבועות עצרו אנשי „אמל" למעלה ממאה פעילים קומוניסטים ששיתפו פעולה עם הארגונים הפלשתינים וביצעו פיגועים נגד ישראל.

בתוך מערכת הביטחון הישראלית קיימת דיעה שבטווח הארוך רצוי כי יימצא הסדר בין ישראל להנהגת „אמל" בדרום לבנון. לדברי אותם גורמים השעה עדיין לא כשרה לכך, כי „אמל" אינו מסוגל עדיין לקבל על עצמו את השליטה בכל השטח עד לקו הגבול עם ישראל, לדבריהם. אין הנהגת „אמל" מסוגלת להתמודד באנשי חיזבאללה ובני־בריתם הפלשתינים המבקשים לחדש את הפיגועים נגד ישראל.

גורמי הביטחון בצפון גורסים שאין לשפוט את אירגון „אמל" על־פי התנהגותם של כמה „מורדים" המבצעים ירי נגד ישראל ללא אישור. „אמל" מצידו, אינו מרוצה כלל מהפירסומים הרבים בישראל על האחוה שזוכה לה הארגון, שכן כל תימוך ישראלי רק גורם לפגיעה בארגון.

בעת הנסיגה מדרום לבנון לפני שבוע, העניקה ישראל הזדמנות פז לארגון „אמל" להשתלט על כמה כפרים בהם שלטו אנשי חיזבאללה עד כה. בו בזמן שישראל פיצצה מצבורי נשק ותחמושת של אנשי חיזבאללה ועצרה מאות מפעיליה המרכזיים, היא נמנעה מכל פגיעה באנשי „אמל" והשאירה את השטח פנוי להשתלטותו. בשבוע האחרון יש סימנים שבדרום לבנון מתנהל עתה מאבק עיקש על השליטה בכפרים שלא היו עד כה בשליטת „אמל", כמו אזור ג'ואייה. אולם, באזור נבטייה עדיין שולטים בכפרים רבים מתנגדי „אמל".

עוד הרהור

יעקב רבי

מי אומר שדת ישראל היא גזענית?

מדוע זקוקים הרבנים והמיפלגות הדתיות ל"חסינות" בפני החוק למלחמה בגזענות? ● דברים בשולי עיוניו של פרופ' לייבוביץ־הַבֵּן על מעמדה של ההלכה בעבר ובהווה

הסיעות הדתיות והרבנות הראשית מתנות את השלמתן עם החוק נגד גזענות בהבטחה מפורשת שלא יוטל דופי גזעני בהלכה ובדת, בכל מורשת ישראל. האין הצגת התנאי הזה אוכלת דורשנו? מדוע זקוקה הדת היהודית ל"חסינות" כזו? חילוני גמור אני, ורחוק מאפולוגטיקה כוללת על אמונות ודעות ומינהגים של מסורתנו עתיקת־הימים. ומכל מקום דוחה אני בשאט־נפש כל ניסיון להכפישה כנושאת דגל של שינאת נכרים באשר הם שייכים כביכול למין ביולוגי אחר, תת־אנושי.

אמת, יש דברים כגו: האנטאגוניזם בין יהודים ללא־יהודים היה חריף ברוב התקופות, אך העוינות היתה הדדית ועם ישראל סבל ממנה לאין ערוך יותר מאומות העולם. ואף זאת: לא נקבעו ביהדות אמות־מידה מחייבות לעוינות, בחינת כזה ראה ושנא, שנא את הגויים בכל מאודך ושא נפשך להשמדתם מתחת שמי אדוניי. העניין היה מסור להכרעתם, לנטייתם ולמזגם של יחידים. שמקצתם פנו לגויים בדברי שלום ואמת ומקצתם רחשו להם איבת עולם. כן היה העניין תלוי בנסיבות ההיסטוריות המתחלפות. השנאה הקמאית לעמלק, או לעמי עמון ומואב, שהיתה לה מן הסתם תשתית מיתית ושאכן נומקה בתורה בנימוקים פרוטו־גזעניים — סופה שרעכה והלכה והיתה כלא היתה, וסימן לדבר תליית ייחוסו של דוד מלך ישראל ברות המואביה, הזכה והיקרה בנשים, ודברי ימי ישראל בתקופת השופטים ובימי בית ראשון מתעדים במידה רבה את העובדה שבני ישראל לא שקדו לקיים בעממי כנען את הצו של "לא תחונם" (לא תחוס עליהם ולא תשאירם בחיים).

אם רבי שמעון בר יוחאי גרס שרק "אתם (ישראל) קרויים אדם ואין הגויים קרויים אדם", הרי נקל לתרץ את ההבדלה הסוגיית הזאת בין יהודים לגויים בשנאה הקשה כשאול לקיסרות הרומית, ל"מלכות אדום הרשעה", שריכאה באכזריות־חימה את המרידות ביהודה במאה הראשונה והשנייה. ואם נדלג כאלף שנים, נמצא הבדלה סוגיית אחרת, מתונה יותר, בספר הכוזרי לרבי יהודה הלוי, אך חלילה לנו להיתפס ולהוקיעה בגזענות, שהרי הגזענות, כפי שהתגלמה באומת־תרבות אחת בדורות האחרונים — משמעה לא רק שהעם הרצוי ("הגזע העליון") ניצב בראש הסולם של המין האנושי אלא גם (או בעיקר) עשיית שפטים בגזע הנחות המנודה והשמדתו הגמורה.

האב, הבן והילל הזקן

אם נסכם את ההתייחסויות השונות אל אומות העולם, לכף זכות ולכף חובה, שמצאו את ביטויין ביהדות המסורתית, המאזן יהיה חיובי. מי לנו גדול מהילל הזקן, ראש וראשון למניחי התשתית של ההלכה: הילל הזקן, אשר עליו אומר פרופ' ישעיהו ליבוביץ כי הוא "האיש שהפעיל ואולי (לראשונה) את שבע המידות שהתורה נדרשת בהן לשם קביעת הלכה, והוא אבי "בית הילל" אשר עיקרה של המשנה בא ממקורו"*. והנה השקפת העולם של הילל רחוקה כרחוק גן־עדן מגיהנום מן האש הזרה של שנאת נוכרים וגזענות. פרופ' איליה לייבוביץ, הבן, האסטרונום, המעומת עם אביו בענייני אמונה וכפירה והערכת מעמדה של ההלכה בעבר ובהווה, הזכיר בהופעתו בתוכנית "זה הזמן" את הסיפור המפורסם המובא בגמרא (שבת לא ע"א) — את המעשה בנוכרי שבא תחילה לפני שמאי וביקשו שיגיירנו, על־מנת שילמדו את כל התורה כולה כשהוא (הנוכרי) עומד על רגל אחת. נרגז שמאי לשמע הבקשה המתגרה של הנוכרי ו"דחפו באמת הבניין שבידו". בא אותו נוכרי לפני הילל והשמיע גם באוזניו את הבקשה בדבר גיור בתנאי שילמד מפיו את כל התורה כולה על רגל אחת. נענה לו הילל ואמר: "מאן דעלך סני, לחברך לא תעביד, זאת כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא, זיל גמור" (מה ששנוא עליך, לחברך לא תעשה... והשאר פירוש הוא, לך ולמד).

עד לידי רדוקציה מופלגת כזו, על דרך השלילה הביא הילל את תורת ישראל! ואומר לנו פרופ' איליה לייבוביץ שנשים לב מה ומי לא הוזכרו בתשובתו של הילל לנוכרי: הוא לא הזכיר את אלוהים ואת האמונה בו, ולא שום חיוב ואיסור שבתורה, ולא את אפס־קצהו של ים ההלכה. הוא הסתפק באמירה שהימנעות ממעשים שאינם לרצון לזולת היא לא רק יסוד התורה ותמציתה, או השאור־שבעיסה שבה, אלא היא־היא בדיוק מה שביקש הנוכרי החפץ להתגייר, היינו "כל התורה כולה". ואילו השאר הטעון לימוד — מישני הוא, פירוש גרידא העשוי לסייע בכינונה של חברה העומדת על הכלל האחד של "מאן דעלך סני וכו'". הילל, אומר פרופ' איליה לייבוביץ, מבשר כאן עולם של סובלנות וליבראליות (אם־כי ציין ששמע מפי אביו, פרופ' ישעיהו לייבוביץ, כי עוד קונפוציוס, החכם הסיני הדגול, שחי חמש מאות שנה לפני הילל, ניסח כלל דומה...). מצידנו נוסיף, שמאמרו של הילל הזקן נשמע גם כמין הטרמה של הציווי המוחלט לקאנט, אלף ושמונה מאות שנה מאוחר יותר: פעל והתנהג תמיד אך ורק על־פי עיקרון אשר יוכל בעת ובעונה אחת לשמש חוק אוניברסלי.

ועוד נוסיף מצידנו עובדה בעלת משמעות סגנונית מפליגה: הילל סמך על עצמו בלבד (הן לא בכדי אמר: "אם אין אני לי מי לי", כמובא בפרקי אבות): הוא לא תלה את עצמו באילן גדול, בפסוק מפורש מכתבי הקודש, בדברי אלוהים, כמעשה רבי עקיבא, שאמר: "ואהבת לרעך כמוך", זה כלל גדול בתורה. הילל לא הסתייע באסמכתא מקודשת אלא חצב את אמיתו מלבבו ודיבר בלשון בני אדם פשוטה, ואפילו לא בעברית כי־אם בארמית.

קירוב גרים

הדעת נותנת שהשקפת העולם המיוסדת על הכלל המופלא של הילל אינה סובלת צמיחת עשבים שוטים גזעניים. מורגלים היינו לכך שביהדות לעולם אין האנטאגוניזם לנוכרים עולה על גדותיו ומכלה כל חלקה טובה. הן היהדות חייבה קבלת גרים — הרחבת תשתיתה האתנית והדתית על־ידי קירוב בני אומות ואמונות זרות והכנסתם בבריתו של אברהם אבינו. באותו מקום בבבלי, דף לא ע"ב, בהמשך לסיפור על הנוכרי שביקש כי יגיירוהו על מנת שילמדוהו את כל התורה כולה כשהוא עומד על רגל אחת, מסופר מעשה בנוכרי אחר שבא לפני הילל וביקש לגיירו על מנת שיהיה כוהן גדול. ושוב נענה הילל. — הכיצד? והרי זו התנאה בלתי־אפשרית, שכן אפילו דוד מלך ישראל לא יוכל להיות כוהן גדול, לפי שהכהונה בישראל היא נחלה בלבדית של זרע אהרון הכוהן, אלא שהילל סמך על אותו נוכרי מתגייר כי לכשישקוד על לימוד ה"ואידך פירושה הוא" יבין מעצמו את המיגבלה של תפיסת כהונה, החלה לא רק על גרים אלא גם על יהודים מרודי דורות שאינם מזרע קודש. אבל לכל אדם מישראל, לרבות גר, מומלץ להיות מתלמידיו של אהרון, ראשון הכוהנים, שעליו נאמר בפרקי אבות כי היה אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

השקפת העולם של הילל והתייחסותו לאדם, לכל אדם, כוודאי שללו מכול וכול את האפשרות שמא יתפתחו בישראל נטיות גזעניות, וכל שכן את עיגונן של נטיות כאלה בהלכה. אמנם הנסיבות ההיסטוריות עודדו את היחס החשדני והעוין לגויים, שהגיע לעיתים למדריגה של שנאה עזה כמוות. על־פי־רוב, העוינות היתה לגיטימית, מוצדקת; הנסיבות ההיסטוריות היו בבחינת "נסיבות מקילות". פרופ' איליה לייבוביץ הזכיר באותו מופע בטלוויזיה כי יהודי בימי הביניים, באחת מקהילות המאגרב, שהיה פותח בליל הסדר לרווחה את דלתות ביתו וקורא בהתרסה "שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך וכו'" — בוודאי לא יעלה על הדעת להאשימו למפרע בגזענות: הוא רק הוכיח עוז־רוח ונתן לכך ביטוי בשפיכת זעמו על גויים אכזרים שבאמת "אכלו את יעקב ואת נווהו השמו". אבל יהודי בזמן הזה, סמוך לאמצע המאה השמינית לאלף השישי לבריאת העולם, היושב בחברון, ליד ריכוז של אוכלוסיה ערבית, וחיילי ישראל מגוננים עליו, והוא קורא ברמה את "שפוך חמתך" — האין הוא נותן למעשה ביטוי לשנאה יתירה אם לא לשנאת־חינם, לספקי־גזענות אם לא לגזענות ממש? כיוצא בזה יהודי האומר בתפילתו את דברי הכיסופים שאבותיו הורגלו לאומרם בחרדת־קודש מאות בשנים: "... השב את העבודה לדביר ביתך". לפנים היה בכך מתן ביטוי למאוויים לגאולה, לביאת המשיח; אולם בימינו, אחרי שזכינו ל"ראשית צמיחת גאולתנו", בישראל הריבונית, שכוחה חולש בארץ־ישראל מים ועד ירדן ומגולן ועד עזה והמון־עם־רב של ישמעאלים נטולי זכויות מדיניות נתונים תחת מרותה, לרבות מישכנות־קודש מוסלמיים על הר הבית, — האין לחשוש מפני חומר־הנפץ המסוכן הטמון באותם פסוקי תפילה? אמנם רוב המתפללים אומרים אותם מן הסתם כמצוות אנשים מלומדה, בלי נתינת דעת לתוכנם — אבל יחידי־סגולה המתייחסים עם קונם בכוונה, מניין לנו הערובה שלא יהיו מושפעים על־ידי האקלים הפוליטי באיזור, על־ידי המתח המתמיד והמלחמה שאין לה סוף? אולי הללו יסיקו לאלתר מסקנה אקטיביסטית מתפילתם, וייצאו ביד חזקה, אם בגלוי ואם במחתרת, "להשיב את העבודה (עבודת הקורבנות) לדביר ביתו" של הקדוש ברוך הוא. וכבר היו סימנים ברורים וחמורים שאין זאת אפשרות היפותטית.

פרופ' איליה לייבוביץ הביא אפשרות־שכנגד, שגם היא מתועררת על־ידי "נתונים בשטח". קצת מתפללים יסיקו מאמירת "השב את העבודה וכו'" לא מסקנה אקטיביסטית־משיחית אלא חרדית־קיצונית: כיוון שהסימנים מעידים־כמו שקץ־הפלאות אחר הכותל, חלילה להפריע בעד הקדוש ברוך להשיב את העבודה במו־כוחו, במהרה־בקרוב: הללו יחזרו בתשובה גמורה, יפרשו מחיי המעשה, יסתגרו בישיבות ובבתי־מידרשות ויקדישו את כל ימיהם לתורה ולתפילה.

טראומה ותיסכול

כך או כך ישתבשו חיי הציבור של ישראל. יחלש כוחה להתקיים כמדינה מודרנית ומתקדמת, ואגב אורחא גם תינתן רשות למשחית הקרוי גזענות — ואף הנבלה הזאת תיעשה ברשות התורה וההלכה. איך נסביר את הפאראדוקס הנורא הזה, שבמשך אלפיים שנה התקיימו היהודים והיהדות בתוך ים של שנאה, שלכאורה נוח היה לשמש פוטנציאל של משטמה גזענית, ואף־על־פי־כן שמרו אמונים לחזונו ההומאני של הילל הזקן ולא דבק בהם שרץ הדה־הומאניזציה של הנוכרים, ודווקא עכשיו, כשעם ישראל זכה לחירות ולעצמאות "ותושע לו זרועו" — הפוטנציאל הגזעני הרדום מתחיל לצאת אל הפועל? אפשר שלישועת ישראל הממשית, הבלתי־משיחית, החילונית וההומאניס־טית, היתה השפעה טראומאטית ומתסכלת על החוגים הדתיים בעם, הן על הציונות הדתית והן על האורתודוקסיה האנטי־ציונית. הללו חשו את עצמם חדלי־כוח ודלים ממעש. קשה ומדכא היה להשלים עם העובדה שגאולת ישראל החלה לצמוח בזכותם של יהודים פורקי עול תורה ומצוות. למחרת המהפך החברתי והמדיני של מלחמת ששת הימים נעשה במחנה הדתי ניסיון "הרואי" להתגבר על הטראומה והתיסכול, ניסיון ששתי פנים לו: ראדיקאליזציה לאומנית מזה, הקצנה חרדית מזה — ויש שהקצוות של שני הניסיונות מתאחים.** בצירופן ובחסותן של שתי ההקצנות נוח היה, כנראה, שגם הפוטנציאל הגזעני יקיץ מתרדמת דורות ויתחיל להראות את טלפיו. האם פירוש הדבר שההלכה מסוכנת למדינה מתוקנת, דמוקראטית ושפויה? לא בהכרח, — אבל דורשי טובת האמונה וההלכה חייבים לפשפש במעשיהם, לערוך שידוד־מערכות יסודי, ולחזור על המסורת היקרה של הילל הזקן.

* בספרו "שיחות על פרקי אבות ועל הרמב"ם", הוצאת שוקן, תשל"ט, עמ' 12.

** ר' בעניין זה את מאמרו של פרופ' ישעיהו ליבמן, "המרכיב הדתי בלאומנות הישראלית", גשר, תשמ"ה, 2/113.

תנועות־נוער 86' (ב)

שרי ארליך

בורחים מהתמודדות פוליטית

תנועת הצופים שלא מכבר חגגה 65 שנה להיוסדה גאה בהצלחתה לשמור על חוסר מעורבות פוליטית, הצלחה שהבטיחה הזנה כספית מתמדת מן המוסדות הממלכתיים. הקונפליקט החבוי בתנועת־נוער המעוניינת להתנזר מפוליטיקה, אך בה־בשעה לחנך למעורבות חברתית גדל במשך השנים

איש דת בעל השכלה רחבה. אשה נאה בהריון, בעלה החייט או שוטר חמוש בתת־מקלע, את מי מהם היית שולח למקלט האטומי? על שאלה זו מתבקשים חניכי הצופים לענות במסגרת פעולה בנושא הסובלנות.

בבית פיליפס, משכנה של מרכז התנועה, נפגש דורון רונבלום, מרכז ההדרכה, כשטוענים שהתנועה היא אנמית. דורון (35) עדיין מאמין באדם, בצופים ובאידאולוגיה גם במקום שכבר, אולי, אינגה בו.

תנועת הצופים שלא מכבר חגגה 65 שנה להיוסדה, גאה בהצלחתה לשמור על חוסר מעורבות פוליטית, הצלחה שהבטיחה הזנה כספית מתמדת מן המוסדות הממלכתיים. הקונפליקט החבוי בתנועת נוער המעוניינת להתנזר מפוליטיקה, אך בה בשעה לחנך למעורבות חברתית הלך וגדל במשך השנים.

ב־1920, עם הקמת גדודי הצופים הראשונים, התגלעו חיכוכים עם חניכי "השומר הצעיר" שהגיעו לארץ וחיפשו מסגרת מתאימה לפעולה. החיכוכים גרמו להתפרקות הסניף הראשון בתל־אביב. ד"ר בן יהודה, מנהל גימנסיה הרצליה, ניסה לשכנע שהצופיות אינה רק הקמת מכנים מסגדות, אבל בוועידה הכללית שנערכה ב־1926 התקבלה בכל זאת החלטה שאת "הפוליטיקה יש להשאיר לבוגרים". החלטה זו גרמה לפרישת חלק מחברי התנועה ולהקמת "המחנות העולים".

לאחר הקמת המדינה החליטה התנועה לשלוח גרעיני הגשמה למשקי הקיבוץ המאוחד. בוגרי התנועה יצאו להדרכה מן המשקים, השפיעו בכיוון של פוליטיזציה והתוצאות לא איחרו לבוא. שוב התפלגה התנועה, פרשו ממנה "הצופים החלוצים" שהצטרפו לחבריהם "במחנות העולים". למרות שהקשר בין הצופים והקיבוץ המאוחד התחדש בשנות ה־70', נותרו בתנועה צלקות מן הפילוגים.

שבט מוקם בשומרון

התנועה שניסתה להמנע מהכרעות פוליטיות, נאלצה בפעם הראשונה בתולדותיה לשנות מנוהגה, כשהוגשה בקשה להקמת שבט צופים ביישוב הקהילתי אלפי מנשה שבשומרון. במועצת התנועה הוחלט להעביר את ההכרעה ל"משאל עם" בקרב חברי התנועה. היקפו של "משאל העם" אינו ידוע. מכל מקום חברי התנועה החליטו להקים שבט צופים בשומרון. החלטה זו מסמלת תחילה של תקופה חדשה בתנועה.

לפני שנתיים עמדה התנועה במצב מביך כשהתברר שצעיר התומך בתנועת "כך" ביקש להתקבל לתפקיד הדרכתי בתנועה. מאחר שמדריכים שכירים הם חלק ניכר מכוח ההדרכה של התנועה היתה חייבת זו לגבש עמדה בנושא זהות הפוליטית של מדריכיה. הצעיר כמובן לא התקבל, אך התנועה החליטה להגדיר לעצמה אני מאמין או כפי שהוא נקרא על־ידה "ריבוע ערכי": צלעות הריבוע הן דמוקרטיה, שלטון החוק, חירות הפרט ושוויון ערך האדם. מדריך שאינו מסכים לריבוע זה אינו רשאי להדריך בתנועה, אך רשאי להמשיך ולהימנות עם חבריה, מתוך תקווה שאולי יצליחו לשנות את דעתו.

הארישות הפוליטית של חברי התנועה הופרה בחלקה לפחות עם כניסתו של כהנא למערכת הפוליטית. בסיום קורס ראשי גדודים המכין את עתודות התנועה העבירו המשתתפים עצומה הקוראת לתנועה לצאת בעמדה ברורה בנושא הדמוקרטיה ולהפוך אותו לנושא מרכזי שנתי. ההנהגה נענתה לרצון חניכיה והחליטה לשנות את מערך ההדרכה ולהקדיש את כל השנה לנושא הדמוקרטיה.

משחק "מדינה נכה"

"אף על פי כן ולמרות הכל ציונות דמוקרטית במדינת ישראל", חוברת המסבירה את עקרונות הדמוקרטיה, היא תוצר של "תחושת השליחות ורוממות הרוח שאחזה בכותבים". דורון מציין שבתקופה שבה נכתבה החוברת הנושא לא היה עדיין אופנתי ולכן חייב הערכות מיוחדות מצד התנועה. תוצאות הסקר של מכון ואן ליר, למשל, שבדק עמדות פוליטיות בקרב הנוער הישראלי פורסמו בחוברת עוד לפני שהגיעו לציבור הרחב. החוברת, שניכרת בה העבודה הרבה שהושקעה בהכנתה, מכילה מעין משחקי סימולציה שנועדו להמחיש את עקרונות הדמוקרטיה. אחד המשחקים המעניינים נקרא "מדינה נכה" והוא מעלה אירועים שונים העלולים להתרחש במדינה לא־דמוקרטית. אחד האירועים מספר על נער ערבי בעל מנת משכל גבוהה מן הרגיל שאינו מצליח להתקבל לבית־ספר תיכון משום שזה אינו מוכן לקבל ערבים. החניכים נדרשים לשוחח על המקרה ולהסביר באיזה מובנים נפגעת במקרה שכזה הדמוקרטיה. ציון מנת המשכל הגבוהה של הנער הערבי חוטאת לטעם הטוב, האם יש צורך באזכור כזה כדי לשכנע את החניכים שהוא זכאי להתקבל לבית־הספר?

בעיה נוספת מרכזית הרבה יותר היא סגנונה הארכאי וההרואי של החוברת. קטעי הקישור שנועדו להסביר למדריך את תפקידו הם מכולכלים, מלאי רוח פיוטית ויותר משהם מסבירים הם מעוררים גיחוך ודיחוק: "מן הסתם חללו של עולם מעשה ידו של הקדוש ברוך הוא, ומלא מקין ועד הבל מארם ועד נחש מיעקב לעשיו שנאה ומשטמה בצד גילויי אהבה ואנו יצירי הקטנים המהלכים על שתי רגליים כמו בריות שאינן תמיד חסינות מפני ריצה ונהירה אחרי כוחות שעונים ליצירנו אך מטרתם היא סיכוננו". בקטע זה מומלץ למדריך לפתוח את הפעולה העוסקת בנושא הכהניזם. בטוחתני שאנשים שמספר שנותיהם כפול ממספר שנות החניכים יתקשו להבין קטע שכזה ועל אחת כמה וכמה לראות בו פתיחה לדיון מעניין בנושא כהנא. יחד עם זאת, המדריך שישכיל להפיק מן החוברת את העיקר, יצליח להעביר לחניכים את עקרונות הדמוקרטיה.

חוסר עניין מצד המדריכים

אך מי הם המדריכים בתנועה? האם הם בקיאים בעקרונות הדמוקרטיה? האם הם משתתפים בגופי התנועה השונים כדי להשפיע על המתרחש בה. דורון, כרכז הדרכה, ער לבעייה זו ועושה כל שביכולתו כדי להשפיע על החניכים להיות מעורבים בתנועה. בפועל, בעיית ההשתתפות עולה גם בכינוסים וסמינרים העוסקים ישירות בדמוקרטיה. כשש מתוך שבע ההנהגות שבתנועה נערכו ימי עיון בנושא, אליהם הוזמנו אנשי־רוח ופוליטיקאים מכל קצוות הקשת הפוליטית. אך למרות מאמצי התנועה, החניכים אינם מגלים עניין רב. בכנס שערכה הנהגת חיפה נותרו בתום היום 50 חניכים מתוך 120 שהגיעו בבוקר (מרוכז בשכבות הבוגרות).

תופעה זו אינה יוצאת דופן: דודי ברמן, יושב־ראש אגודת הסטודנטים בתל־אביב, עבד כאחראי על הקשר בין מפלגת העבודה ותנועות הנוער. במסגרת תפקידו העביר פעולות בנושא הדמוקרטיה לתנועות השונות. הקשר בינו ובין תנועת הצופים נוצר עקב הבורות שגילו החניכים בשטח, בורות שחייבה את מדריכי הגרעינים ליצור קשר עם גורם מבחוץ. דודי, שהעביר במשך שנתיים כמה מאות פעולות ש"יותר ממחציתן נועדו לתנועת הצופים", מבחין בהבדלים משמעותיים בין חניכי הצופים לחניכי התנועות "הכחולות": חניכי הצופים פרט לימניות־הרבה שהם מפגינים, מגלים חוסר ידע מינימאלי בעקרונות הדמוקרטיה. במפגש שערך עם מדריכי הנהגת תל־אביב נדהם דודי לגלות גם חוסר עניין מצד המדריכים שאמורים להעביר את הפעולות. גם אצל אותם מדריכים מעטים שגילו עניין, מצא בלבול, מבוכה וידיעה שטחית של הנושא. כשעסק בקשר בין זכויות וחובות במשטר הדמוקרטי היו רובם משוכנעים שהערבים אינם זכאים לזכויות שוות מאחר שהם אינם ממלאים את כל החובות שממלא אזרח יהודי במדינה, כשהכוונה בעיקר לשירות צבאי.

מדריכים לא היו הדרג הגבוה ביותר שבו התגלתה בורות: במהלך פעולה שהעבירה, אמרה מרכזת שבט יד אליהו באוזני חניכיה: "ערבים הם לא חיות הם חיות קטנות".

את הנתק המוחלט בין ההנהגה לחניכים בשטח אפשר לתלות במבנה הארגוני של התנועה, שבה קבלת ההחלטות נעשית בעיקר על־ידי אנשי ההנהגה המורכבת מבוגרים שהפכו לשכירים. הדמוקרטיה כנושא מרכזי לעסוק בו משרתת היטב את ההנהגה. התנועה שניסתה להימלט כל השנים מההתמודדות פוליטית ובו־בזמן להיות מעורבת חברתית, מצאה סוף־סוף נושא שבו היא יכולה לעסוק ללא־חשש — הדמוקרטיה. ואכן כל משאבי התנועה הופנו לכך. אך מסתבר שאפילו נושא "לא פוליטי" כמו דמוקרטיה דורש תשתית מוקדמת והכרה של המערכת הפוליטית. במובן זה אם לא תעשה הערכות מחודשת בתנועה הרבה יותר החלטית וחד־כיוונית, צפוייה תנועת הצופים להצמיח זן מיוחד של אזרחים שיודעים באופן־תאורטי את עקרונות הדמוקרטיה, אך אינם מסוגלים או אינם רוצים לקיימה.

"דו"ח שצ'רנסקי" — הרעש

אהרון ניר, כתב "על המשמר" באיטליה

מי אתה, ניקולאס בנדיקט?

"דו"ח שצ'רנסקי" — אמת או זיוף של הק.ג.ב.? שאלה זו מסעירה את דעת־הקהל באיטליה ובמערב אירופה. ה"קוריירה דה לה סרה", גדול יומוני איטליה, שנכשל בפירסום המסמך, תובע פיצויים ובה־בעת דבק בגירסה שהמסמך הוא אמיתי

ה"קוריירה דה לה סרה", גדול היומונים באיטליה, הטיל לאוויר העולם "פצצה" כאשר בעמוד הראשון של גליונו מה־13 בינואר פירסם הנוסח המלא, כביכול, של "דו"ח שצ'רנסקי" שהושמע "בפני פקידים של הממשלה הישרא־לית". בעקבות הפירסום נרעדו אמות הסיפים באיטליה, בארצות מערביות אחרות, וכנראה, גם בישראל.

באילו דרכים הגיע "סקופ השנה" אל שולחן העורך הראשי של ה"קוריירה", פיירו אוסטלינו, שהיה במשך 8 שנים כתב העיתון במוסקבה, ומדוע החליט להתייחס אליו כאל אמת צרופה, וללא הרהור שני החליט להפתיע בו את העולם כולו? ספור השתלשלות העניינים נמסר מפיו של ניל מק־קארתי, מנהל סוכנות הידיעות הלונדונית ה"לונדון ניוז אנד פוטוגרפיק סרביס" השוכנת במשרד צנוע באחת הסמטאות הצרות של הפליט־סטריט, הרחוב בו מצטופפים כלי־התקשורת הבריטיים והבינלאומיים.

וככן, מק־קארתי מסר שעיתונאי שלהם, המסתתר מאחורי הפסבדונים ניקולאס בנדיקט, כיסה את בואו של אנטול שצ'רנסקי לישראל. ו־24 שעות לאחר שדרכה רגלו של מסורב העליה הגדול על אדמת הקודש, הצליח להשיג את הדו"ח "הסודי" ששצ'רנסקי מסר ל"פונקציו־נרים הבכירים של ממשלת ישראל".

בלי אם ובלי אב

הדו"ח כתוב בגוף ראשון, בנוסח שבו הוצע ע"י ה"לונדון ניוז אנד גרפיק סרביס" לעיתוני היוקרה של בירות אירופה: ל"קוריירה דה לה סירה" במילאנו, ל"ג'ורנל דודימנש" בפאריס, ול"מייל און סנדיי" (הוצאת יום א' של "דיילי מייל") בלונדון. שני העתונים הראשונים קפצו מיד על המציאה הגדולה שנזדמנה להם: ה"קוריירה" פירסם אותה מיד ב־13 לחודש, והעיתון הפאריזאי יום לאחר מכן. ה"דיילי מייל" גנז את הסיפור מטעמיו־שלו.

שצ'רנסקי: הכחשה מאוחרת...

וככן, מיהו אותו ניקולאס בנדיקט, שהצליח להעביר לסוכנות שלו מיסמך כה חשוב במהירות שיא? מק־קארתי מסרב באופן מוחלט לזהותו. מרוכה, קובע מנהל ה"לונדון ניוז סרביס" — בסופר בעל־נסיון רב בעניינים בינלאומיים. שאין לגלות שמו משום שיש להגן על מקורות האינפורמציה בישראל".

ההנחה שהמסמך שהושג על־ידי בנדיקט הוא זיוף ו"השתלה" של הק.ג.ב. היא, לדעת מק־קארתי, אבסורד ממש. עיתונים איטלקיים חשובים אחרים, ובראש וראשונה היומון הרומי "לה־רפובליקה", המתחרה הגדול של ה"קוריי־רה" על התפוצה באיטליה, שמחו על כשלון היריב שלהם. התחקו בלונדון על טיב ה"לונדון ניוז סרביס", ודיווחו שמדובר בסוכנות ידיעות ש"אין לה אב ואם", והיא בלתי־ידועה כמעט בשוק שירותי החדשות. ואם כי גם הם לא ידעו לזהות את ניקולאס בנדיקט בשמו האמיתי, הרי ידעו לספר שמדובר לא "בסופר בעל נסיון רב בעניינים בינלאומיים" אלא בסתם "שרלטן בעל שם רע".

בית־הבראה סובייטי

סיפורו (כביכול) של שצ'רנסקי בפני ה"פונקציונרים הישראלים". כתוב בשפה מתונה ותאור מחנה הסגר הסובייטי בהרי אוראל, בקרבת העיר פראם, הוא כמעט אידילי: "היה נפלא ממש — מספר שצ'רנסקי — כאשר העבירוני למחנה עבודה. היה בו הרבה יותר חופש ויכולתי לשוחח מחדש עם בני־אדם. כאשר חזרנו בערב מהעבודה, ניתנה לנו הארוחה העיקרית של היום, מורכבת מבשר, לחם, אורז וכוס תה... האוכל היה מצויין ויכולנו לאכול כמה שרצינו... בחורף היו הלילות קרים מאד בצריף העץ לתוכו נדחסו 150 בני־אדם... בחורף חולקו לנו שמיכות רבות, אחרת האנשים היו מתים מקור... והותר לנו ללבוש בגדים רבים". האסיר שצ'רנסקי מגיע לפראם כאשר "השרותים ההיגייניים במחנה היו מצויינים. פעם אחת בשבוע יכולנו לכתוב מכתב. מכתב אחד בלבד למישהו ברוסיה, אולם לא לחו"ל... לפעמים, בדרך כלל פעם בשבוע, הותר לנו לטלפן לקרוב ברוסיה. כמובן, שאני טלפנתי לאמי והרגעתי אותה שאני מרגיש טוב. שיום אחד נחזור ונתראה... מחנה העבודה היה מכוער אולם סביל. לא היכו אף אחד ואף לא אותי..."

הסיפור האידילי ממשיך: "כל ליל שבת ערכתי חגיגת שבת אישית שלי, בהדלקת נרות "שהיו בשפע רב" אם כי "היו צרות כאשר השומרים ראו זאת... הם ציוו לכבות את הנרות, אך אני סרבתי לעשות כך עד שלא סיימתי את התפילה".

את הצעקה הגדולה נגד הנימה הפאסטורלית והשלווה של המיסמך שפורסם ב"קוריירה" בחתימת שצ'רנסקי, הקימו המהגרים הרוסים בפאריס, אשר הזעיקו את דעת־הקהל ואת שצ'רנסקי נגד המיסמך, שאותו הגדירה כמעשה של דיס־אינפורמציה שנתפרה על־ידי הק.ג.ב. והושתלה לתוך העובדות האמיתיות שסיפר שצ'רנסקי לעיתונאי ישראל אחרי שחרורו. את מעשה ה"השתלה" הערמומי מצד הק.ג.ב. הוקיעה באופן חריף במיוחד אירנה אילובאסקייה אלברטי (מהגרת רוסיה שנישאה לאיטלקי) העורכת בפאריס שבועון בשפה הרוסית "רוסקאייה מיסל" ("מחשבה רוסית") שלו תפוצה של 10 אלף גליונות.

שצ'רנסקי מוקיע הזיוף

אירנה היתה הראשונה שהמריצה את שצ'רנסקי לתגובה על המיסמך שפורסם בשמו. התגובה הברורה והנחרצת של שצ'רנסקי באה באיחור, בראיון לרדיו האיטלקי. בראיון הכחיש שצ'רנסקי מכל וכל שמסר דו"ח (סודי) לנציגים רשמיים של מדינת ישראל. "לו היתה לי פגישה עם נציגים כאלה" — הוא הצהיר — "הייתי מוסר להם אותם הדברים ממש שסיפרתי בפומבי לעיתונאים".

"היתה אפשרות לטלפן... לקבל ולשלוח מכתבים?" — שאלו אותו המראיינים האיטלקים. "משך שנים לא יכולתי, לא לשלוח ולא לקבל מכתבים... בשנת 1985 הצלחתי לשלוח שני מכתבים בלבד אחרי שביתת־רעב קשה... גם בשעת המאבקים החריפים ביותר שלנו לא חלמנו אפילו על אפשרות לדרוש את הזכות הפשוטה לטלפן...

"והכל בשפע, השמיכות והבגדים האחרים?" — דחקו המראיינים. "הרעב והקור היו עינוי פיזי ממש, אולם גם הבידוד מהעולם, חוסר אפשרות לדבר עם מישהו ולקבל ידיעות ממישהו, היו בבחינת עינוי פיזי פסיכולוגי" — הבהיר שצ'רנסקי לרדיו האיטלקי.

אחרי הוקעת הזיוף שב"דו"ח שצ'רנסקי" הטיל העורך הראשי של העיתון על עורך הדין של השגרירות האיטלקית בלונדון לאסוף אינ־פורמציה של העתונאי ניקולאס בנדיקט ועל הנסיבות בהן השיג ה"לונדון ניוז סרביס" את המסמך (העיתונים האיטלקיים כותבים שה"קוריירה" מתכוון לדרוש "פיצויים" בסך של 4 מיליון לירות שטרלינג).

אין תגובה מישראל

אלא שעם זאת ובסתירה גלויה עם דרישת הפיצויים, נצמד עורך ה"קוריירה" אל טענת ה"אמיתות" של "דו"ח שצ'רנסקי" שהוא פירסם. מצביעה על כך לא רק הכותרת הצינית שבה הכתיר את הראיון שהעניק שצ'רנסקי לראדיו האיטלקי: "העת החדשה של שצ'רנסקי", ולא רק פרסום הראיון עם אירה מילגרים, אמו של שצ'רנסקי, ראיון שאותו הוא משווה לתוכן "המסמך", אלא בעיקר בניתוח שערך להכחשות שצ'רנסקי בראדיו האיטלקי. הוא קובע שאין סתירות מהותיות בין העדות המקורית (כביכול) שהודפסה בעיתונו לבין "טיעוניו" של שצ'רנסקי בראיון. "לקהיליית המהגרים הסובייטית במערב" — הוא טוען — "דרושים מעונים, מקדשי־שם, ומסרים פשוטים ולא מורכבים". וכך שצ'רנסקי מדבר בירושלים על שיפור התנאים במחנות העבודה בבריה"מ ובמערב (ואירופה) הוא מספר שהחיים במחנה הם גרועים מאד מפני שעצם קיום מחנה הסגר משמעו שלילת החופש".

הסיכום הוא, של עורך "קוריירה דה־לה־סירה", הוא שבין המסמך שסופק לו על ידי ה"לונדון ניוז" לבין הכחשותיו של שצ'רנסקי אין סתירה ממש. ולבסוף, באיטליה וגם בצרפת, רבים תמהים על שעד כה לא מצאו שלטונות ישראל לנכון להוקיע את "ניקולאס בנדיקט" ואת ה"לונדון ניוז סרביס". מדוע ממשלת ישראל שותקת?

נמל אשדוד / 20 שנה

רפאל גאון

עוד יהיו זעזועים

פועלי נמל אשדוד התגברו והתמודדו במשך השנים והפכו את הנמל למודרני ביותר במזרח אגן הים התיכון. אבל, למרות הרגיעה הם אינם אופטימיים. יש כעס ומרירות בנמל בשל השכר ההולך ונשחק, ואלה יתפרצו אם העובדים לא יוכלו להתקיים מעבודתם

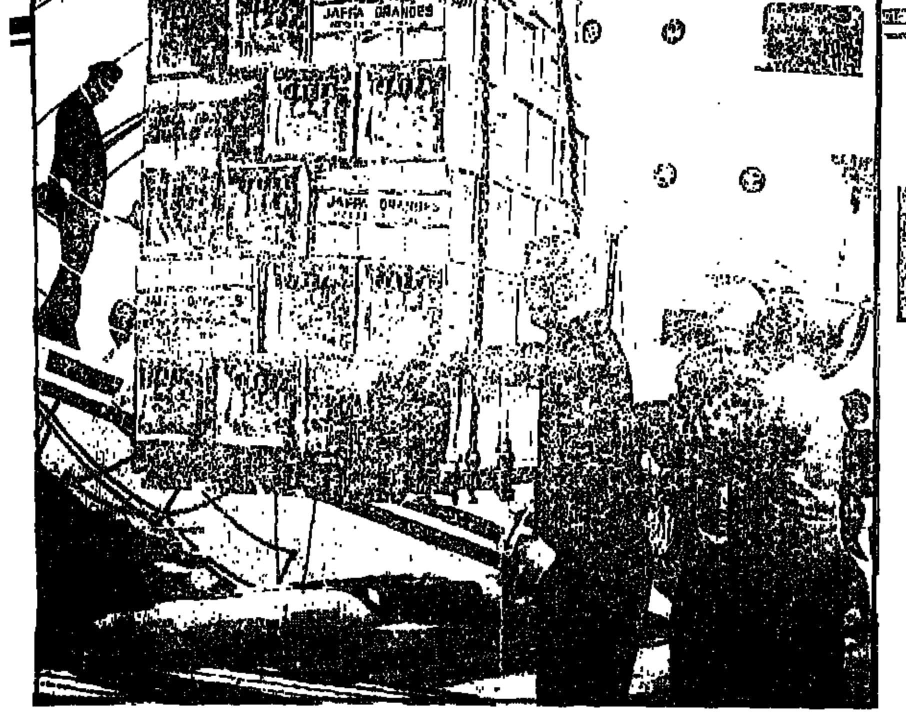

נמל אשדוד כבר ראה בין שוברי הגלים שלו סערות אנושיות והתלהטות רגשות שגליהם הסוערים ביותר לא גבהו במותן. בעבר היה נמל אשדוד למשל ולשנינה בתחום יחסי העבודה ששררו בו, שלעיתים קרובות כונו „יחסים מוטקרים". עד היום מספרים לך הוותיקים בשמץ של אי־נוחות כיצד זעמו עליהם חבריהם במילואים: „אתה מנמל אשדוד? עד מתי תהרסו את המדינה?!"

לא קל היה להסביר את מורכבות הבעיה, את התחושות שנבעו מהרגשת הקיפוח בהשוואה לנמל חיפה ואת העקרון של חופש המאבק המקצועי. „עד היום, כשאני מגיע למילואים, אני נאלץ לשמוע הערות לא סימפטיות על נמל אשדוד. אני נעלב. האם הם לא שמעו שבנמל אשדוד לא שבתו כבר שש שנים?" — כך אומר מישל סירוסי, יו"ר ועד הגג בנמל אשדוד, יו"ר ועד עובדי התיפעול כבר 25 שנים, שנבחר לפני כחודש לכהן תקופה נוספת של שלוש שנים.

לא קל לתקן תדמית שלילית. בשש השנים האחרונות היו עימותים קשים במקומות עבודה אחרים (אל־על, חברת־החשמל, אתא, מספנות ישראל), אבל כשרוצים לתאר שביתה פראית אומרים עד היום „כמו בנמל אשדוד". אבל, הנמל הדרומי עבר מאז דרך ארוכה לא רק בשיפור יחסי העבודה, אלא גם בשיפור הציוד והטכנולוגיה, גידול ניכר של המטענים וגידול התפוקה לעובד.

שנה	תפוקה שנתית באלפי טונות	מספר עובדים	תפוקה שנתית לעובד
1966	797	964	825
1971	2942	1653	1780
1978	4394	1654	2656
1983	6284	1363	4619
*1984	7227	1291	5558

* עד 31 במרץ 85

משביתות לפעמים מפסידים

נמל אשדוד הוא היום מן הנמלים המודרניים ביותר בים־התיכון והמודרני ביותר באגן המזרחי של הים־התיכון. מנהלו הנוכחי, אילן אור (44), המכהן בתפקידו מאז 83' גרם לכך שהמתרחש בנמל ירד באופן מוחלט מכותרות העיתונות. האווירה הרגועה, הכמעט פאסטוראלית, לא מעניינת את העיתונאים.

אילן אור, ילד חיפה, ממקימי שייטת הצוללות בחיל־הים, תואר ראשון בסוציולוגיה, שני במינהל והשתלמות בארה"ב בניהול נמלים, טוען שהאווירה הרגועה לא היתה מהפך, אלא תהליך. ראשית, העובדים הבינו כי משביתות לא רק מרוויחים — אפשר גם להפסיד. הם נעשו נבונים ושקולים יותר. דעת־הקהל בארץ היתה לא אחת נגדם, וזה פגע בהם והרגיז אותם. שנית, היה חשוב לפועלים להביא כסף הביתה ולא תלוש שהשביתות הותירו בו חורים בשל ניכוי ימי השביתה והעדרי הפרמיות. אור אינו מכיר, מטעמי צניעות, את תרומתו־שלו ליצירת אווירה רגועה.

כאשר האווירה רגועה, קל יותר לנתח את אירועי האתמול. ייתכן שהבנת העבר תסייע למנוע מצב דומה בעתיד. שאלתי את אור מהי הסיבה או הסיבות לסערות הקשות כל־כך שפקדו את נמל אשדוד.

אילן אור: הנמל הזה הוקם בצל מאבקים קשים. חיפה לחמה נגד הקמת הנמל שכן פחדה (ומסתבר בצדק) מתחרות. היו מאבקים של עובדי נמל תל־אביב־יפו (שנסגר עם הקמת נמל אשדוד ועובדיו נדרשו לעבור לנמל החדש) שסירבו לעזוב את תל־אביב ואחר־כך התנהלו המאבקים הסוערים של עובדי סולל־בונה, לרבות שביתת־רעב ממושכת, שתבעו כי תינתן להם זכות ראשונים לעבוד בנמל, והיתה גם הבעיה של השוואת התנאים לנמל חיפה, אלא שזו היתה, לדעתי, בעיה הרבה פחות חמורה משנוהגים לחשוב.

אילן אור: אני נדהם לפעמים...

להערכתי, עיקר הבעיות בנמל נבעו באותה תקופה מכך כי אוכלוסיית העובדים היתה הומוגנית, מצב שאיפשר צמיחת מנהיג המקובל על הכל. בחיפה, בה אוכלוסיית העובדים היתה רב־גוונית, הן מבחינת הוותק והן מבחינת ארצות המוצא, לא יכלה לקום מנהיגות כאריזמטית המקובלת על הכל ללא עוררין. כאשר חשים תחושה של כוח עצום, לא אחת מתפתים לנהוג בו בחוסר אחריות. בנוסף לכך, העובדים לא היו מיומנים ולא הורגלו לעבודה, בעיקר לא לעבודה במקום גדול שבו יש לבוא לעבודה בזמן, לצאת להפסקה ולחזור ממנה בזמן. הקשיים של ההסתגלות יצרו לחצים ואי־שביעות רצון.

היום, פני הדברים שונים לחלוטין. אני מופתע בכל יום מחדש מרמת המיומנות אליה הגיעו העובדים שלנו, שהיא מן הגבוהות בעולם. הם לא רק מתפעלים ציוד מתוחכם ומסובך, הם גם מתחזקים ומתקנים אותו בעצמם. יש לזכור כי מדובר בעובדים שבמקרה הטוב סיימו בית־ספר מקצועי או שירתו בצה"ל בחיל־חימוש, ורבים למדו את העבודה כאן, בנמל. הבקיאות והידע שהם מגלים בכל המערכות החדישות — מכניות ואלקטרוניות — היא מפתיעה ולעיתים מדהימה.

השביתה — נשק הכרחי לעיתים

כאשר אומרים שאין דבר המצליח כמו ההצלחה, מתכוונים ודאי למישל סירוסי. זהו מנהיג פועלים משופשף הזוכה להערכה רבה הן אצל העובדים והן במנהלת הנמל. הוא יו"ר ועד עובדי נמל אשדוד החל משנת 1978 ולא מכבר נבחר לקדנציה נוספת של שלוש שנים. מישל גאה על כך כי הוועד בראשותו הגיע להשגים רבים וחשובים, כשהאמצעים העיקריים להשגתם היו ההידברות והשיכנוע. „אם כי השביתה היא נשק לגיטימי, ולפעמים הכרחי", הוא אומר. מה דעתו על התקופה הסוערת בתולדות נמל אשדוד?

סירוסי: העובדים שלנו חשבו אחרת, הרגישו אחרת ולחמו אחרת לפני 15 שנה. היינו הרבה יותר צעירים והרבה פחות אחראים. כיום, יש מעורבות גדולה הרבה יותר למה שקורה בנמל. הנמל הפך בית שני של העובדים. בעבר עשינו שגיאות. היום זה ברור לנו כשמש. אז התנגדנו לנורמות מדודות (בניגוד לנורמות מוסכמות) והיה סביב עניין זה מאבק ממושך וקשה, כולל המשפט המפורסם של ההסתדרות. מהכסף שבזבזו או בשביתות ובעיצומים ניתן היה לצייד גדוד שריון בצה"ל. היום אנחנו יודעים כי נורמה מדודה היא לטובתנו. אתה יכול לצחוק, אבל היום דווקא ההנהלה מנסה להימנע ממדידת נורמות ואנחנו לוחצים. עשינו בעבר עוד שגיאה גדולה: לא החשבנו במידה מספקת את שכר־היסוד והשלכותיו על צבירת הזכויות לעתיד. רצינו „לאכול הכל היום" והמחר עניין אותו הרבה פחות.

מישל מדבר, אמנם, בנחת ומשבח מאוד את יחסו של מנהל הנמל, אך שלא תהיה טעות: יש בנמל כעס ומרירות. השכר הולך ונשחק. מישל מספר כי הביא למנכ"ל משרד התחבורה את תלושי המשכורות של עובדי התיפעול, גם של ותיקים שצברו פרמיות. מה שראה המנכ"ל, היו תלושים של 520־720 שקלים חדשים, והוא הופתע מאוד. סירוסי אינו מאשים את רשות הנמלים מפני שהיא מנועה להעלות את השכר בתוקף המדיניות הכלכלית. אבל, לדבריו יש בהחלט לעשות הבחנה בין מפעל מצליח למפעל כושל: „אנחנו התייעלנו מאוד. בעליית הפריון בנמל יש חלק לטכנולוגיות החדישות, אבל התרומה העיקרית היא של התייעלות העובדים. המטענים גדלים מדי שנה ומספר העובדים הולך וקטן. נתנו לזה יד ואנחנו מוכנים להמשיך ולתת לזה יד, אבל לא ייתכן כי רשות הנמלים תסבסד את ,מספנות ישראל', ,כבישים אדומים' ו,רכבת ישראל' ודברים דומים שאנחנו אפילו לא יודעים עליהם — ואילו העובדים שלנו לא יהיו מסוגלים להתקיים מעבודתם".

מישל סירוסי אינו אופטימי לגבי מה שיקרה. ב־23 בחודש ינואר היתה ישיבה משותפת עם ועד פועלי נמל חיפה, וישיבה סוערת מאוד בנמל אשדוד — ולהערכתו של סירוסי יהיו זעזועים. „הפעם לא נעשה שגיאות שעשינו בעבר. לא ננקוט שום צעדים של סנקציות או שביתה לפני שנמצה את דרך ההידברות. ההידברות חייבת להצליח, אך אם לא תהיה ברירה, נצטרך לשבות. לא נעשה גם שגיאה אחרת — לא נצא עוד לעולם למאבקים נפרדים של נמל אשדוד ונמל חיפה, ולא נאפשר לאף אחד להסית פועלים כפועלים". סירוסי חוזר ומדגיש — ודבריו נשמעים כנים — הוא וחבריו אוהבים את הנמל וגאים לעבוד בו, אבל „לאהוב את הנמל אין פירושו כי בשל כך עלינו לוותר על קיום בכבוד".

ז'ק ברכה — סוור גזעי

יש בנמל אשדוד הרבה דמויות ציוריות, אך נדמה כי דמותו של ז'ק ברכה היא הציורית מכולן. הוא בא לנמל ממקום הולדתם של הסוורים הגזעיים: נמל סאלוניקי. את אביו ואותו הביא משם אבא חושי לחיפה בשנות החמישים. כאשר התחיל לעבוד בנמל חיפה היה בן ארבע־עשרה. אחר־כך עבר לנמל תל־אביב ומשם — עם הקמת נמל אשדוד, לנמל הדרומי.

יש כאלה המוכנים להשבע שז'ק ברכה הוא האדם היחיד בארץ שעבד בכל שלושת הנמלים. לפני שנתיים פרש לגימלאות, אך הוא עדיין קשור לנמל באמצעות חברה המספקת שירותים לאניות. ז'ק ברכה מוכר לכם, גם אם אינכם יודעים מאיפה. הוא האיש מהפירסומת „תנו לגבר גולדסטאר" הוא גם כיכב בסרט „אלדוראדו", שפירסם אותו גם בקרב ציבורים שאינם שותים בירה. יש לז'ק תחביב מעניין נוסף שכמו קושר אותו לשתי אהבותיו הגדולות: הים והטיפה המרה — הוא בונה אניות זעירות בתוך בקבוקי־יין ריקים.

יהושע פרץ: אניות במקום פועלים

יהושע פרץ, שהוא עד היום הזה שם דבר לא רק בנמל אשדוד אלא בארץ כולה, שוב אינו מה שהיה. הוא עובד במחלקה שולית, מחלקת הים, בקצה שטח הנמל, והוא מוביל בעזרת גוררת את האניות הנכנסות לנמל ומנתב אותן אל הרציף. לעיתים הוא מוזמן לפגישות בפורומים רחבים העוסקים בענייני פועלים ופיו עדיין מפיק אימרות כנף מושחזות. כך, למשל, כאשר ביקר מזכ"ל ההסתדרות באשדוד אמר לו פרץ בנאום אופייני: „קיסר — אנו איתך. תן הוראה ומיד נצא להסגין ולסגור מפעלים. פעם אמר בן־גוריון שיהיה לנו רמטכ"ל תימני. היום יש לנו מזכ"ל תימני, וזה הרבה יותר חשוב מרמטכ"ל!"

יהושע פרץ, אומרים לך בנמל, היה פעם סוס קרבות, אבל היום הוא סוס מת. פרץ, אומרים לך, היה מנהיג בעל כאריזמה שהגיע לגדולה בתוקף הנסיבות. היום הנסיבות השתנו ופרץ נשאר דמות פאסטית מן העבר, מעין שמשון ללא מחלפות. גם ההנהלה וגם הוועדים משגיחים עתה בשבע עיניים שמחלפותיו לא תצמחנה מחדש.

כאשר העיר מישהו כי מקור כוחו של יהושע פרץ היה מזכ"ל ההסתדרות דאז, יצחק בן־אהרון, סיפר דובר הנמל, חיים ששון, את הסיפור הבא: כאשר הגיע בן־אהרון לנמל ויצא לסיור בין רציפיו בלווית יהושע פרץ, התפרץ האחרון באוזניו: ‚הם לא יודעים איך להתנהג, החריאטים האלה (ההנהלה). הפסקתי להם עבודה על אניה אחת'. בן־אהרון עצר, הביט בשעונו והפטיר ביבושת: „יש לך בדיוק חמש דקות לחדש את העבודה על האניה, ואם לא — אני מסתלק מפה מיד!", ויהושע פרץ הורה לחדש את העבודה...

משיכות־יתר מכה ומשם

יהודה להב

מסבירים את העיוורון

נהיגי מפלגת העבודה מזכירים לעיתים קרובות את גיבורו של ההומוריסט ההונגרי הגדול, פריג'ש קארינטי, שניסה „להסביר" את תעודתו בבית־הספר. האפקט הקומי של הסיפור טמון בכך, כמובן, שיש תעודות, שאי־אפשר להסביר אותן. אבל, אפילו במקרים שיש מה להסביר, מנהיגי מפלגת־העבודה מסבירים את „תעודתם" בצורה בלתי מוצלחת.

פרשת „הצמיחה" יכולה לשמש דוגמה טובה. נסדנא לשאול עשרה עוברים־ושבים ברחוב, על מה, בעצם, נסב בעניין זה הוויכוח בין המערך ובין הליכוד. אני ניסיתי. שלושה אמרו לי, אינם מבינים וגם לא כל־כך מעוניינים להבין; ארבעה אמרו, שזה תימרון של ראשי המערך, כדי למנוע את הרוטאציה; שניים אמרו, כי זה מאבק של עמדות כוח בנשק, העשירי ביקש, שאעזור לו להבין את פשר המחלוקת. אישית אני סבור, שדווקא יש יסוד ענייני לטענותיהם של אנשי המערך, המדובר בתפיסות כלכליות שונות ומה שנקרא „המחלוקת של הצמיחה" הוא בהחלט סיבה מוצדקת לפיצוץ „ממשלת האחדות" המשותקת. אולי לא הסיבה המוצדקת ביותר מכל הסיבות האפשריות, אבל בפירוש סיבה מוצדקת. גורלם ופרנסתם של אנשים רבים מאוד תלויים בתשובה הנכונה על שאלת הצמיחה. אלא שתשעה מבין עשרה אנשים ברחוב אינם יודעים כלל, במה מדובר. לתשומת ליבם של מסבירי המערך: זה המצב.

אם כך נראית ההסברה של מפלגת־העבודה בעניינים, שיש מה להסביר — על אחת כמה וכמה בעניינים, שאין להם כל הסבר סביר. קחו, למשל, את עניין ייקור הלחם האחיד והעלאת מחירי התחבורה הציבורית ב־25 אחוזים, בד־בבד עם ההוזלה (הזעירה) של מחירי הדלק והחשמל. זהו צעד, המכביד על אוכלי הלחם האחיד ועל המשתמשים בתחבורה הציבורית, ומקל על בעלי הרכב הפרטי. אין צורך להשחית מלים, כדי להוכיח, כי אוכלי הלחם האחיד והמשתמשים בתחבורה ציבורית נמנים ברובם עם השכבות העניות יותר ובעלי הרכב הפרטי — עם השכבות המבוססות יותר.

דרוש טימטום מוחלט (או גישה קפיטליסטית מן המאה הי"ט, שכן בשלהי המאה הכ' גם הקפיטליסטים חכמים יותר), כדי לנקוט שני צעדים אלה, ועוד בעת ובעונה אחת. לא רק שצדק סוציאלי לא נעשה ולא נראה, אלא עשיית אי־הצדק מובלטת בצורה בוטה ומתגרה. כאשר ממשלת גומולקה בפולין העלתה בזמנו את מחיר הבשר דווקא ערב חג המולד, הגיבו הפולנים על התגרות אווילית זו במהומות, שאילצו את גומולקה להסתלק מן השלטון. אם אצלנו לא פרצו מהומות ולא נערכו ההפגנות, הרי הסיבה נעוצה לא בכך, שההתגרות אצלנו היתה פחות חמורה, אלא בשוני המזג הלאומי, ואולי בעוד כמה גורמים.

המדהים ביותר הוא, ששרי מפלגת־העבודה לא ראו את עצמם מחוייבים להתנגד. ואם לא להתנגד, לפחות להסתייג; ואם גם להסתייג לא, לפחות להסביר. לנסות להסביר. כל העיתונות מלאה פרטים פיקנטיים על שרי הממשלה, המכנים זה את זה „מניאק" ו„פרצוף שנק" וגועל נפש ומי יודע מה עוד. על מה? על עניין, שתשעה מבין עשרה אזרחים אינם מבינים את פשרו. ובעניין העלאת מחירי התחבורה הציבורית ב־25 אחוז בתקופה של שחיקת השכר בעשרות אחוזים — אין פוצה פה ומצפצף. על כך אין שר־האוצר זוכה בכינויי גנאי כלשהם. כאילו שרי מפלגת העבודה היו שותפים להחלטה, ואולי הם באמת שותפים?

גם לציבור־הבוחרים הנאמנים והמסורים ביותר מצביעי מפלגת העבודה יהיה קשה להסביר את „התעודה" הזאת. קשה, קשה זו לשון המעטה.

בעצם, מה איכפת לי? האם אני חבר מפלגת העבודה? איכפת לי, כי אני חושש, שדברים עלולים לאיין את הביקורת, שהמדיניות הכלכלית הבוטה ביותר היא זו של יורם ארידור ומפלגתו.

מוטי בסוק

טפטופי כנסת

• רבין והצנזור לטובת שרון

בגירסה האנגלית של „שרון — לא עוצר באדום", כותב עוזי בנזימן, כי בשנת 64' ביקש שרון, אז קצין בכיר בצה"ל, מאנשי מפקדתו להכין לו נתונים על מספר האוטובוסים והמשאיות שיהיו דרושים, כדי להסיע את כל האוכלוסיה הערבית בגליל לארצות השכנות.

למה בגירסה האנגלית ולא בגירסה העברית? האם אנחנו קוראים מסוג ב'? האם ליורדים בניו־יורק מותר לדעת מה חשב שר־המסחר והתעשיה לפני 22 שנה, ולנו אסור?

השאלה טובה, התשובה מגוחכת.

הקטע הנ"ל נפסל לפרסום בארץ ע"י הצנזורה הצבאית. הדבר עורר תמיהה אצל אנשים רבים, כולל מרדכי וירשובסקי, שהריץ שאילתה לשר־הביטחון יצחק רבין.

„השיקולים לצינזור", טען השר, „הם שיקולי אי־פגיעה בביטחון המדינה"; ועוד טען השר: היה צריך לפסול את הקטע הנ"ל, למרות שהוא מתייחס ל־1964 „לפי שיקול דעתו של הצנזור, לאור רגישות הנושא".

דברים אלה יכולים להקפיץ כל בן־תמותה נורמלי מכסאו, אפילו אם הוא ח"כ. וזה בדיוק מה שקרה לוירשובסקי: „אדוני שר הבטחון", הוא צעק־קרא, „כך מפרשים מהו בטחון המדינה?".

אך רבין נשאר בשלו: „אני כשר־ביטחון לא מתערב בדרך פעולתו של הצנזור, השיקול שלו חייב להיות עצמאי. השיקול שלו מונחה עפ"י החוק, עפ"י הכללים והתקדימים. אני יכול לומר לך אישית: לא הייתי מעורב לא לכאן ולא לכאן, ואני נותן גיבוי מלא לצנזור".

וירשובסקי, כמובן, לא השלים עם תשובת השר. כמר לו, הוא הגיע עד לאבא אבן, יו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. „אני מבקש ממך", הוא כתב לאבן, „לקיים דיון בוועדה, אם הפרוש הזה ל„ביטחון המדינה", מקובל על הכנסת? פרוש זה פוגע בחופש המידע והפירסום ובזכות הציבור לדעת. במיוחד כאשר מדובר באישיות פוליטית ובכירה, ולא בדמות היסטורית חסרת חשיבות ציבורית".

דרך אגב, סיפור שרון קרה בימים בהם יצחק רבין היה רמטכ"ל. כעשר שנים מאוחר יותר שוב נצלבו דרכיהם, כשרבין היה לרה"מ, ושרון היה לעוזרו הבכיר. בזמן המצור על ביירות, ח"כ האופוזיציה רבין יעץ לשר־הבטחון שרון והעניק לו לגיטימציה.

• היו"ר מתעלם, השרים מזלזלים

מה קורה כאשר שרים מזלזלים בכנסת ישראל, ומה קורה כאשר יו"ר הכנסת, בניגוד לתקנון המפורש של הבית, מתיר את הזלזול הזה?

ביום רביעי השבוע ראינו את התוצאות. אריק שרון (מי אם לא הוא) ענה על שאילתה מה־6 בנובמבר 84'. להזכירכם, מאז עברו 15 חודש. תמה יצחק ארצי: „אדוני השר, אולי תוכל להסביר לי מדוע שאלה פשוטה, עניינית וטכנית כמו זו שלי, זקוקה לשנה ורבע כדי לזכות לתשובה".

הרב־השר פרץ: מזלזל בכנסת...

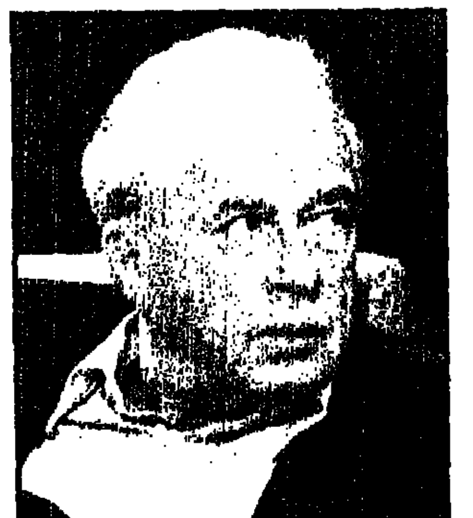

יצחק רבין: גיבוי לצנזור...

יו"ר ישיבת הכנסת, מאיר כהן־אבידב, איש מחנה שרון בחרות, גם הוא התקשה להבין: „האם יש לאדוני השר תשובה?"

אריק שרון בתמימות: אינני יודע מדוע השאילתה הזאת לא הגיעה אלי מוקדם יותר. אני מוכן לבדוק את הדבר. אמרנו תמימות, כי מיד אח"כ ענה השר שרון על עתיקות נוספות מה־10.3.85, מה־12.5.85, ומה־3.7.85.

העיר סגן יו"ר הכנסת כהן־אבידב למנהיג המחנה השלישי בחרות: „אפשר פשוט להתנצל. עד כמה שאני זוכר בהתאם לתקנון צריך להשיב על שאילתה תוך 60 יום."

אולם לא רק שרון מזלזל בכנסת. גם השר־הרב יצחק פרץ, בז לחוקי ונוהלי בית־המחוקקים (החילוני) של מדינת ישראל. אצלו אולי זה מובן מטעמים אידיאולוגים. ביום ד' השבוע השיב שר־הפנים לשאילתה של שולמית אלוני (ר"צ), בנושא „יד לאחים" (מי שהשתוללו בביה"ס „בויאר"), מה־2.10.84. שאילתה שימיה כימי הממשלה. השר טען שהשהיית התשובה לא היתה פוליטית. יד המקרה היתה בדבר. „שאילתה זו התקבלה במשרדי רק ב־18.11.85. יותר משנה לאחר הגשתה".

אולם גם כך, כאמור, חרג כבוד השר, מהמועד הנקוב בתקנון הכנסת, להגשת תשובות לשאילתות, ביותר משלושה חודשים. ביום ד' השיב מנהיג ש"ס לשאילתות מה־24.12.84 (יצחק ארצי), 29.1.85 (וירשובסקי) ושוב 29.1.85 (צבן), 11.2.85 (בן־אליעזר), 11.3.85 (וותרו) והרשימה עוד ארוכה. בכל המקרים הנ"ל, לא מצא יצחק פרץ צורך אפילו להתנצל.

שרים מזלזלים בכנסת. ומי שצריך וחייב להגן על כבודה, יו"ר הכנסת, עומד מנגד. בתקנון הבית נאמר: „נבצר מן השר להשיב תוך 21 יום מקבלת השאילתה, יודיע בכתב ליו"ר הכנסת ולשואל, לפני עבור אותם 21 יום, את סיבת העיכוב ואת המועד שבו ישיב. ובלבד שמועד זה לא יהיה מאוחר מ־21 יום נוספים, אלא בהסכמת יו"ר הכנסת. עבר המועד והשאילתה לא נענתה תוך שבעה ימים נוספים, יקבע יו"ר הכנסת מועד למתן תשובה על השאילתה ויודיע עליו לשר הנשאל. באותו מועד תונח השאילתה על שולחן הכנסת. לא השיב השר הנשאל באותו מועד — יודיע על כך יו"ר הישיבה לכנסת".

למותר לציין כי במקרים של השרים יצחק פרץ ואריק שרון, לא הפעיל יו"ר הכנסת, את חוקת הבית. התעלמות? שכחה? סתם יחס סלחני?

יו"ר הכנסת שלמה הלל קבע, עם כניסתו לתפקיד, כי אחד מיעדיו המרכזיים יהיה חיזוק הדמוקרטיה הישראלית. מדוע איפה, הוא מתיר לשרי ישראל, לזלזל בכנסת?

הכנסת מבחינה בין המתקדמת וכהנא. ולא יעזור להם לליכוד, לתחיה ולז'ק אמיר.

לתשומת לב מיוחדת ראויים דברי הפתיחה של תשובת רבין למתי פלד: „אני מודה, יש בליבי צער על כך שנציג אי־האמון הוא ח"כ פלד, יחד שירתנו תקופה ארוכה בצבא ההגנה לישראל, ועוד לפני כן בצבא של המדינה בדרך. יש צער בליבי שדווקא הוא מעלה את סימני השאלה לגבי מדיניות ביטחון שכל תכליתה ומטרתה, בהקשר הלבנוני לתת בטחון, ובטחון בלבד, לגבולנו הצפוני, לישוביו ולתושביו".

אם חושבים ג'ק אמיר, אמנון לין, ואפילו חיים רמון, כי שר־הבטחון רבין נותן לגיטימציה למתי פלד (והמתקדמת) רק בשל עברם המשותף, בא שלשום רה"מ שמעון פרס וטפח על פניהם. רמון, דרש יחד עם מיכאל איתן (ליכוד־חרות) להסיר מעל סדר־היום הצעה של מוחמד מיעארי, בנושא נאום המלך חוסין ומסקנותיו. פרס אמר „לא", גם בהצעתו של מיעארי תרון הכנסת במליאה, וחיים רמון התקפל.

• המתקדמת — כהנא — אין סימטריה

הימין, הליכוד והתחיה, מנסים מאז כוננה הכנסת האחת־עשרה ליצור סימטריה בין כהנא והרשימה המתקדמת. לעיתים זוכים המאמצים להצלחה.

יש לליכוד ולתחיה בעיה עם כהנא. רבים בשתי המפלגות הללו חושבים כהנא. אלעזר גרנות, מזכ"ל מפ"ם, היה זהיר מאוד השבוע במליאה, כאשר העיר: „המוקד של המלחמה נגד הגזענות הולך ומוסט מאדם אחד אל סיעה אחרת. התחיה נוטלת את השרביט ועל זה לא תהיה תפארתה".

השבוע העלתה „הרשימה המתקדמת" הצעת אי־אמון בממשלה, בשל הפלישה החוזרת ללבנון. פעולה פרובלמטית, עם הרבה מאוד סימני־שאלה. הליכוד והתחיה דרשו כי מתי פלד יקבל אותו יחס שמקבל כהנא, דהיינו, מליאה ריקה ושום שר או ח"כ לא ישיב לו.

המערך, וזו נקודה חשובה מאוד לזכותו, והשמאל, אמרו לא באלף רבתי. עכשיו העביר הימין את החזית לוועדת הכנסת ודרש לקצץ במחצית את זמן הדיון באי־האמון של המתקדמת. גאולה כהן, העירה כי „זה טריפה וזה נבלה", בהתייחסה לכהנא והמתקדמת. חייקה גרוסמן (מפ"ם), טענה כי ההשוואה בין השניים מופרכת מעיקרה. הימין עושה השוואות כאלה מתוך רצון להשיג לגיטימציה לכהנא.

בהצבעה שהתקיימה גברה ידו של הליכוד, בזכות סיועו של ז'ק אמיר, שנחלץ לעזרת חבריו לדיעה.

ביום ג' השבוע דנה הכנסת באי־אמון של המתקדמת וכ"ך. הנוכחות במליאה שיקפה את יחס הבית לשתי הסיעות. בשעה שפלד דיבר נכחו באולם שני שרים (רבין והורוביץ) וכשלושים חכ"ים, הרבה מעל הממוצע בדיון שגרתי. היו באולם חכ"ים מהמערך, השמאל בהרכבו המלא, וגם הליכוד לא החרים את הדיון. התחיה החרימה.

מאוחר יותר, כשכהנא עלה להציג את אי־האמון של תנועתו, היה האולם ריק כמעט לגמרי. רק שלושה חכ"ים מהליכוד ואמנון לין (מערך?), התעניינו בדברי הח"כ הפאשיסט.

דוד ארן
מסביב לעולם

● בארדו מחפשת בעל אחרון

בעלה הראשון של ברז'יט בארדו היה רוז'ה ואדים, הוא שגילה אותה; השני, אבי ילדה ושותפה לסרטים, היה ז'אק שאריה, שניסה להאריך את אושרו באמצעות איום בהתאבדות. השלישי היה נער השעשועים גונטר זאכס, שעם נישואיו זכה, לדברי השמועה, בהתערבות. השנים חלפו והגברים הלכו, היא היתה תמיד

בריג'יט ברדו. אשת חלומות...

הראשונה שנתנה סטירות לחי, והאחרונה שקיבלה אותן. היא נעשתה — לא ייאמן כי יסופר — בת שלושים, ונשארה תמיד נערה; היא נעשתה בת 40, ופרשה מן הקולנוע, מלווה תמיד על־ידי גבר שהשכיל למצוא מקום בחייה, שאותם הקדישה לבעלי־חיים. היא נעשתה אפילו בת 50, ותיירים עדיין נעצו בה מבטים כשיצאה לערוך קניות בשוק בסנט־טרופז, כשהיא משתדלת עד־מאד להיראות ככל אשה אחרת. סרטים לא עשתה שוב, רק עוד פעם אחת הופק סרט טלוויזיה עליה, על כלביה וחתוליה ועל מעורבותה למען מיני חיות שסכנת הכחדה נשקפת להם.

הנשיא מיטראן הזמין אותה פעם לסעודת־צהרים באליזה. אך הטה רק את מחצית אוזנו לבקשותיה; הוא העניק לה את צלב האבירות של לגיון הכבוד. היא פרשה למעשה מן החברה, החזירה את כרטיס הביטוח שלה, מתפרנסת מחסכונותיה, לעולם אינה מבקרת בקולנוע והטלוויזיה, לדעתה, משעממת; היא מעדיפה לקרוא.

עודנה אשה יפה, בעלת טבעיות נערית, ללא כל גנדרנות. היא אפילו צנועה, כפי שחונכה וכפי שראוי לבת בורגנים. יותר מכל מרגיזים אותה התיירים העירומים־למחצה בקיץ.

לראשונה בילתה את חג המולד לבדה — הודתה לא־מכבר בראיון, ויותר מכל היא נכספת להינשא שוב, „בפעם האחרונה בחיי". על בעלה להיות „אינטליגנטי, טוב, וקצת פראי ושנון"...

בריז'יט בארדו מחפשת שוב את בעל חלומותיה, וזאת בדרך שאינה בלתי־מקובלת לגמרי...

„לטווכה"

● יובאנקה רוצה את הווילות של טיטו

אמצעי התקשורת היוגוסלביים היו תמימי דעים: מה שנודע בסוף השנה שעברה מפי ממשלת בלגראד על חילוקי הדעות על אודות ירושתו של טיטו גרם הלם אדיר בכל רחבי הארץ. תמיד תמהו הכל מה ייעשה באין־ספור מעונותיו של ראש המדינה והמפלגה (שמת במאי 1980), שנודעו בכינוי „הווילות של טיטו"; תמיד שאלו הכל למי יימסרו, בסופו של דבר, כל אותם שכיות חמדה שהיו חלק מסגנון החיים הבזבזני שלו: המכוניות, התמונות, המרבדים המזרחיים היקרים, ובעלי החיים האקזוטיים שבאי בריוני; ומה סיכויי הירושה של יובאנקה ברוז־טיטו (בת 63), רעייתו של המרשאל, שממנה נפרד בשנות חייו האחרונות. פרטים מדוייקים לא נודעו, ומאחר שמוסדות המפלגה והממשלה התעטפו בשתיקה, עלו השמועות כפורחות.

אבל עתה ידועות העובדות. בראש־ובראשונה ידוע, כי יש סכסוך משפטי בין יובאנקה ובין הממשלה בשאלה, מה מירושת טיטו יש לראות כרכוש המדינה ומה כרכוש פרטי. שר־המשפטים בוריסלאב קראיינה פירט בדבריו באורח מפתיע עד מאור. כאשר הסביר זה לא מכבר את טיוטת החוק על ירושת טיטו, שהגישה הממשלה לפתע לבית הנבחרים. בו־בזמן הודיע השר לבית הנבחרים ולציבור כולו, כיצד בדיוק הסדירה הממשלה את מעמדה ואת פרנסתה של יובאנקה.

יוגוסלביה כולה עצרה את נשימתה, שכן בכך נגע השר בנושאים שבמשך עשרות שנים הם היה מלהזכירם. הצירים והציבור נדהמו מכך, שהממשלה דרשה החלטה על הצעת החוק שלה „בהליך מואץ". את החיפזון הזה קל היה לתרץ: יובאנקה פנתה אל בית־המשפט ודרשה שפע פריטים, שלדעתה היו בבחינת „רכושו האישי" של בעלה. עם פריטים אלה נמנים, לדברי השר קראיינה, לא רק גני־הפרי והכרמים — שניטעו לפי פקודתו של טיטו עצמו באי הקטן ואנגה, ליד בריוני — אלא גם מעון־קייץ בוויבודינה, מכוניות, סירות מנוע, תמונות וכן „דברים יפים" לרוב, שניתנו במתנה לטיטו בעת מסעותיו הרבים מסביב לעולם, על־ידי מבקרים זרים רמי־מעלה ואף על־ידי מוסדות יוגוסלביים.

אולם בכל אלה רואה הממשלה „קניין חברתי", היינו — רכוש המדינה, שאינו חלק מירושתו הפרטית של טיטו. עתה גם קבעה זאת הממשלה בחוק מפורש, שבית־המשפט ייאלץ לנהוג לפיו לכשידון בתביעותיה של יובאנקה.

כדי להפריך את השמועות שיובאנקה שרויה במצב חומרי דחוק, משום שרבים מיורשי כסאו של טיטו אינם רוחשים לה חיבה דווקא, הודיעה הממשלה — בבנשימה אחת עם ההודעה על חוק הירושה — כיצד הסדירה את פרנסתה של אלמנת טיטו.

לפי הודעה זאת, זוכה יובאנקה לפנסיה ששיעורה שווה למשכורתם האישית של 8 חברי נשיאות המדינה. נוסף על־כך, בנו למענה — לאחר שדחתה כמה בתים ייצוגיים שהוצעו לה למשכן ברובע היוקרה הבלגראדי דדיניה — בית חדש, שבו תעבור לדור בקרוב. כל הוצאות הבית (שכר־הדירה, הסקה, תאורה, טלפון, מסים עירוניים, צוות עובדים, מכונית עם נהג) ישולמו מן התקציב הפדראלי, כך שבדמי הפנסיה שלה תצטרך האלמנה לכסות אך את הוצאות כלכלתה ואת צרכיה האישיים. מלבד זאת ישולם לה, וכן לשני בניו של טיטו מנישואים קודמים, חלק משכר־הסופרים על פרסומיו של המנהיג המת. עניין חלק נוסף משכר הסופרים תלוי ועומד עדיין בבית המשפט.

וולפגאנג ליבאל, „לטווכה"

● הממציא האמיתי של המכונית — צרפתי

רבוטוויל - הממציא האמיתי...

אם יש בגן־עדן של הגאונים מקלטי טלוויזיה צבעונית, ייתכן שהוא צפה במחזה וחש קצת שמחה־לאיד. חגיגת „יום ההולדת המאה למכונית" בשטוטגארט היתה כה משעממת, עד שאיש מבין הצופים לא יכול היה להאמין, כי האישים שזכרם כובד כאן — האדונים קארל בנץ וגוטפריד דיימלר — אמנם מסוגלים היו להמציא את כלי הרכב הזה.

כי בסופו־של־דבר, ממציא המכונית הוא אדואר דלאמאר דבוטוויל — דבר שהגיע לידיעתנו רק ב־1984, כשהקדימו הצרפתים את הגרמנים בשנתיים בהכרזה על מלאות מאה שנים להמצאת המכונית. עד־אז, לא הוזכר שמו של דבוטוויל בשום ספר שדן בתולדות המכונית. אך הנה הביאה במועד זה תעשיית המכוניות הצרפתית הוכחה חותכת: פאטנט למנוע בנזין לרכב־גלגלים, שהונפק ב־12 בפברואר 1884. חוץ מזה, נמצאו תיאורים חופפים של עדי ראייה, שראו באביב 1884 באחד מכבישי נורמאנדיה — בין פונטיין־לה־בור ובין קיילי — כיצד חולפת לידם עגלה שנעה בלי שתהיה רתומה לסוסים כלשהם. דיימלר רשם את הפטנט למנוע הבערה הפנימית שהגה רק ב־15 באפריל 1885, ובנץ זכה לפאטנט על תלת־האופן הממונע שלו ב־29 בינואר 1886...

„לטווכה", ציריך

ספרד והיהודים

מרדכי אבישי

תשתית של אהדה

בספרד אפשר לשמוע מפי משכילים דעות אוהדות ליהודים וליהדות, ובעיקר על „הספרדים שלנו", אלה שאבות־אבותיהם ישבו בספרד, ואהדה זו מלווה בעניין במורשת היהודית

כינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לספרד עורר בלב רבים זכרונות היסטוריים ושאלות לא רק לגבי מעשי הגירוש ב־1492 והמשקע הכבד שהוא השאיר בתודעת עמנו, אלא גם לגבי מה שהתרחש מאז ב„מערך הנפשי" שבין שני העמים, בתקופות מאוחרות יותר, לרבות ימי שלטונו של פראנקו.

בהקשר זה מרבים לכתוב על יחסנו הרגיש־במיוחד לספרד של האינקוויזיציה, של ארץ „תור־הזהב" בתרבותנו ובספרותנו. וגם של ספרד העכשווית, אולם לא פחות רלוואנטית השאלה כיצד אנו נתפסים בעיניהם של הספרדים, וכיצד משפיע על יחס זה המערך העדין של עבר־והווה.

הקונסול מסביר את הגירוש

לפני שנים נסעתי לפאלמה דה מאיורקה כדי לקבל אשרת־כניסה לפורטוגל. הקונסוליה שכנה בחווילה נאה ומרווחת, שלא היתה אלא ביתו הפרטי של קונסול־הכבוד הפורטוגלי באי, רופא־מנתח, ספרדי איש מאיורקה. האיש הופיע בעצמו, שמח בשומעו שאנו מישראל והנפיק מניה וביה את האשרה המבוקשת. נתקשרה שיחה ועד מהרה התברר כי הקונסול־הרופא הוא חבר האקדמיה הספרדית למדעים ובשעת הפגישה עבד על חיבור גדול, שבו ביקש לסכם את נסיונו הרפואי רב־השנים.

הוא דיבר ארוכות על כך שליהודים שורשים עמוקים מאוד בספרד, והיא עדיין בבחינת מולדת היסטורית שלהם ותרומתם לתרבות גדולה לאין־שיעור. הוא סיפר שבמסעותיו באמריקה ובאיי רופא פגש ביהודים, המחזיקים עדיין את מפתח בית אבותיהם בטולדו ובקורדובה מלפני הגירוש. „אנו רוחשים לכם אהדה רבה", הטעים ודיבר על חלקה של ספרד בהצלת יהודים בימי השואה. כל הקונסולים של פורטוגל, והוא אחד מהם, הצטוו להקל בכל האפשר על העברת יהודים נרדפים לפורטוגל; הממשלה הספרדית כיסתה חלק מהוצאות החזקתם של פליטים יהודים במחנות מעבר על אדמת ספרד בדרכם לפורטוגל (ומשם לארצות־הברית, לארץ־ישראל).

„חצר האריות" ב„אלהמברה" בגראנדה

מפיו שמעתי את „ההשקפה הספרדית" על גירוש יהודי ספרד במאה ה־15. יש להבין, הסביר את התקופה, שבה צו השעה היה ליכוד האומה הספרדית בכל מחיר כדי לעמוד כנגד איום האיסלם. פרדינאנד ואיזבלה איחדו את הממלכות הקטנות על אדמת ספרד שנלחמו זו בזו, הקימו את המדינה הספרדית וכבשו את אחרוני מעוזיהם של הערבים־המאורים באיבריה. בתקופת איחוד זו, כדי להגביר את הליכוד בעם, הם אמרו ליהודים: אנחנו חייבים להיות עם אחד, ארץ אחת, לשון אחת ודת אחת. מי שרוצה לקבל ארבעה כללים אלה — ישאר עמנו, ולא ילך לדרכו. כך נולד הגירוש... אך כל זה היסטוריה רחוקה ועתה יש צורך בהתקרבות ואחווה בין יהודים וספרדים...

חקר המורשת היהודית

מאז שמעתי מפי משכילים ספרדים דעות דומות, המשקפות אהדה ליהודים, ובמיוחד ל„יהודים שלנו". אלה שאבות־אבותיהם ישבו בספרד וחלק מהם מוסיפים לדבר עד היום לאדינו, ואהדה זו מלווה עניין במורשת היהודית.

מעטים יודעים כי במאדריד קיים זה עשרות שנים מכון מדעי לעניינים יהודיים־ספרדיים „אריאס מונטאנו דה אסטודיוס הבראיקוס" — השוכן בבית־מידות ברחוב „מדינאצ'לי" באחד ממרכזי העיר. רשמית הוא מוגדר כמכון לחקר המזרח, השפות השמיות והיהדות. אנשי־האקדמיה והחוקרים העובדים בו כולם לא־יהודים, פרט לאחד, ד"ר יעקב חסן.

חלק מרכזי בעבודתו של „אריאס מונטאנו", שהוא גוף ממלכתי, לחקור את תולדות היהודים בספרד, כולל לימודי ספרות ימי־הביניים היהודית. נעשה מאמץ לנצל כל חומר היסטורי, מימצאים ארכיאולוגיים, מסמכים מתוך ארכיונים ספרדים המתייחסים ליהדות. כוונתם של אנשי המכון לספק מידע על היהודים בספרד לכל הגורמים והאישים בעולם העוסקים בהיסטוריה יהודית, בפרט בישראל ובצפון־אמריקה. מאידך, הם מבקשים לעניין היסטוריונים בספרד, ולהוציא את החומר לרשות הרבים.

בארבע אוניברסיטאות בספרד — מאדריד, בארצלונה, סאלאמאנקה וגראנאדה — קיימות מחלקות לעברית וללימודים יהודיים. הסטודנטים הלומדים במחלקות אלה הם לרוב לא־יהודים. ראש הקתדרה לעברית באוניברסיטת גראנאדה הוא פרופסור אנחל סאיינס־באדייוס, איש צעיר שלמד עברית ויהדות בירושלים. גדולה יותר היא המחלקה לבלשנות עברית באוניברסיטה הקתולית של סאלאמאנקה, התופסת מקום חשוב לא רק בספרד, אלא גם בהיסטוריה התרבותית של אירופה. באוניברסיטה זו, הקיימת מאז ימי־הביניים, למדו גדולי הספרות והתרבות הספרדית. והנה דווקא בה יש מסורת עשירה של לימודים יהודיים. בראש המחלקה עומד פרופסור קארלוס קארטה פארונדו, הפועל במרץ להרחבת לימודי היהדות ומצדד בחילופי סטודנטים בין שתי הארצות. בתוכנית־הלימודים העבריים בסאלאמאנקה נכללים גם שיעורים על התרבות והספרות העברית החדשה.

במלאות 900 שנה למותו של שלמה אבן־גבירול הוקם בעיר־הולדתו מאלאגה, בידי העירייה המקומית, פסל־ברונזה שלו. כמה פעמים ניצבתי מול הפסל, שהועמד בגן קטן, מול שרידי התיאטרון הרומאי והרהרתי בגורל המשורר וההוגה הגדול של „תור הזהב". בעודי עומד ליד פסלו של המשורר, עברו בני זוג ספרדי ותהו מי האיש בגלימה הערבית. שמאחורי דמות־הברונזה. התערבתי בשיחתם והסברתי מיהו אבן־גבירול. „ראי", אמר הבעל לאשתו, „הזרים יודעים יותר מן הספרדים על גדולי ארצנו".

שוב היה עלי להסביר להם כי כיוון שאני יהודי ישראלי אינני זר לאבן־גבירול, שהיה הוגה ומשורר עברי בספרד המוסלמית. אך מסופקני אם דברים אלה שמו קץ לתמיהותם...

אפרת בילר: תמונה מתערוכת „סיר לחץ". הנפתחת בתיאטרון ירושלים ב־2 במרץ.

[illegible] לספרות

יהיה זה בלתי־אפשרי, שקבוצה קטנה של אנשים תמשיך לגלות עניין באמנות ובתולדות העבר, בשעה שמסביבה יהיו מרבית בני־האדם נתונים במאבק קיום כעור ומייאש, בעוד שלעומתם מבלים המעטים את חייהם בשובה ובנחת... עלינו להכיר בכך, שאנו חיים בתקופה ברברית, המצויה בין שתי תקופות של סדר – סדר העבר וסדר העתיד.

ויליאם מוריס

בנקו אדר

המשפחה החולמת

דוד זית: ציונות בדרכי שלום: דרכו הפוליטית־רעיונית של השומר הצעיר, 1927־1947
מרכז תעוד וחקר של השומר־הצעיר בגבעת חביבה
ספרית פועלים, 1985

השומר הצעיר — כך עולה ממחקרו המעניין של דוד זית — התאפיין בהיותו תנועה בעלת מסר חינוכי ולא פוליטי. הוויה אידיאולוגית המתייחסת אל הרצוי כאילו היה מטרה אופרטיבית, אך ללא תוכנית פוליטית. „יותר משהיו אנשי השומר הצעיר הוגים ואנשי רעיון, הם היו מאמינים" — כותב דוד זית (ע' 23), ומוסיף בסיכום: „הפתרונות שעליהם המליץ השומר הצעיר נסבו כולם על ציר השינוי החברתי הרצוי, תוך התעלמות מודעת מקשיי המציאות ומעמק הבכא הפוליטי המצוי" (ההדגשה במקור — ב.א.: ע' 322).

במחקרו בודק דוד זית שתי התפתחויות שאיפיינו את התפתחותו של השומר הצעיר בעשרים השנים שבין ייסוד הקיבוץ הארצי ב־1927 לבין החלטת האו"ם על הקמת המדינה ב־1947: את התגבשות תפיסתו בשאלה הערבית ואת תהליך הפיכתו מזרם ייחודי בתנועת הפועלים לפטרון של מפלגה פוליטית. שני התהליכים לוו בחשיבה תנועתית אינטנסיבית, בוויכוחים נוקבים, בהחלטות פשרה אין־סופיות, ובדלות התוצאות הממשיות שהניבו.

בין היום למחרתיים

דלות ההישגים הפוליטיים המאפיינת את השומר הצעיר עד היום היא קודם כל פרי העובדה שהוא היה, ונשאר, תנועת־נוער המסרבת להתבגר: שאיפה חסרת־פשרות לפתרונות שלמים שאינם קיימים במציאות, שאיפה הניזונה מאמונה, אך לא מתבונה מדינית בוגרת ושכל ישר. לשומר הצעיר היתה אידיאולוגיה חובקת־כל, אך לא תוכנית מעשית כיצד להגשימה: ביקורת נוקבת על המציאות — בצד היעדר יכולת לגבש קווי־פעולה לטווח הבינוני והקצר שיגשרו בין היום למחרתיים. וכאשר תנועה הופכת מטרה סופית לתביעה פוליטית אקטואלית, לובשת תביעה זו צורה של פראזיאולוגיה או דמאגוגיה, או, במקרה הטוב דוקטרינריות (ע' 139), ואלה הפכו במשך השנים, מבחינה פוליטית, לסימן ההיכר הבולט ביותר של השומר הצעיר.

תכונה זו מקנה לשומר הצעיר את השניות הבולטת לכל אורך התפתחותו: מצד אחד, הגשמה חלוצית ללא תנאי, יצירת קיבוצים בדרך ארוכה, סבלנית, עיקשת, ומצד שני — אידיאולוגיה של אחרית־הימים, המנותקת ומתנתקת מן המציאות, ומציבה [illegible] החלום כאילו היה מטרה אופרטיבית. [illegible] ביחס אל המציאות משתקף היטב במצע היסוד [illegible] הקיבוץ הארצי, שהתאפיין מחד גיסא, בשלילת המציאות הפוליטית והחברתית והכרזה על מאבק לביטולה, „ומאידך גיסא: קפיצה אל חברת־העתיד, שלא תהיה אלא בבואה מוגדלת של החברה הקיבוצית; מה שמסתבר מכאן הוא היעדר יכולת של ראיית מציאות מאוזנת וריאלית. אך המסקנות המתקבלות מניתוח זה טבועות לא פעם בחותם של ראייה אוטופית" (ע' 40).

יעקב חזן בתכנית „חיים שכאלה" בהנחיית עמוס אטינגר.

דוד זית סבור, ש„תורתו של מארקס העניקה לשומר הצעיר כושר אנאליטי ויכולת ניתוח של תופעות המציאות החברתית, אולם הניתוח המארקסיסטי הצטיין גם בתומרה „מרעית", דבר שהגביל את האדוקים לתורתו ביכולת ההסתגלות הגמישה לתמורות הפוליטיות. סגנונם של חברי הקיבוץ הארצי בפוליטיקה היה דומה לזה של סוג מסוים של אינטלקטואלים, העוברים מעולם האקדמיה לעולם המדיניות: רואים למרחוק ועיוורים עיוורון חלקי לגבי המתרחש מתחת לחוטמם, צמודים לעקרונות ואינם מצליחים ידיהם ורגליהם בלהטוטים תכסיסיים ובמאבקי־הכוח המפלגתיים." (ההדגשות במקור — ב.א.: שם.)

החברותא מעל לכל

בשל כך גיבש השומר הצעיר אידיאולוגיה שלכאורה אין בה מתום, והמגרעת היחידה שלה היתה בכך, שהיה לה רק קשר רופף למציאות ובנוסף לכך, כפי שכותב דוד זית, „רק מעטים יכלו להחזיק בה. כיוון שחתרה אל ההגשמה השלימה של הרצוי ולא אבתה להתפשר עם האפשרי". מזלו של השומר הצעיר — שלא הצליח מעולם לגבש תיאוריה, המגשרת בין צרכי המציאות לאידיאל, ולהתוות דרכים ריאליות כיצד להתקרב לקראת הגשמתו — הוא בכך שניתנו לו רק הזדמנויות מעטות לאמת את תורתו ולעמתה עם המציאות. וגם במקרים מעטים אלה נידונו ניסיונותיו לכישלון מראש.

בתוך המאפיין הכללי הזה, התקיימו בשומר הצעיר לכל אורך דרכו שלוש מגמות מנוגדות:

א. הזרם ה„שמאלי", אשר דחף להקמת מפלגה אוואנגארדית ו„מהפכנית", שבמרכזה ניצב הקיבוץ הארצי אגב שותפות עם קבוצות נוספות ו„פועלי ציון שמאל", הליגה הסוציאליסטית;

ב. הזרם המרכזי, שנטה לאיחוד עם מפא"י על יסוד פרוגרמת־מינימום מוסכמת והבטחת קיום אוטונומי לקיבוץ הארצי במסגרת המפלגה המאוחדת;

ג. זרם בלתי־מגובש, אשר קיומו העצמאי של הקיבוץ הארצי היווה עבורו את המסגרת המועדפת, והוא לא נטה להקמת מפלגה עצמאית ואף לא לאיחוד עם מפא"י.

ההיסטוריה של השומר הצעיר עד ימינו מלאה ניסיונות למצוא נוסחאות פשרה, שיגשרו בין מגמות מנוגדות אלה. ניסיונות אלה נבעו מהרגשת החברותא והרצון הכללי לשמור על שלימות התנועה. שלימות, שהיתה חשובה למייסדי הקיבוץ הארצי יותר מכל מטרה אחרת.

מפליא להיווכח, שתכני המחלוקת, ובמידה רבה גם המתווכחים, לא השתנו בקיבוץ הארצי עם השנים. „תוכנית חוץ" לחידוש השותפות עם מפלגת־העבודה, על בסיס שמירת האוטונומיה של השומר הצעיר, כמו גם השאיפה הבלתי־נלאית להקים מפלגת אוואנגארד, אינם אלא שיבה לרעיונות שהתרוצצו בשומר הצעיר בשנות השלושים. והוויכוח הנצחי „בן או לא מעו־ד" נמשך בתנועה זו מאז הקמתה. הטענות של קיבוץ „נס ציונה", בראשותו של מרדכי אורן, על־כי הוועד־הפועל של הקיבוץ הארצי קיבל החלטה השוללת „שלילה אפריורית" קואופרציה עם „פועלי ציון שמאל". ויחד עם זאת מגלה „התחשבות־יתר" בגוון מסוים בקיבוץ הארצי, הפועל למען „ביטול הרזיסטאנס כלפי המפלגה המאוחדת (מפא"י)" — טענות כאלה נשמעות עם עצם הימים האלה. דבר לא השתנה, פרט לחישוקי החברות שהתרופפו וליכולת ההידברות ההדדית שנחלשה בדור השני בקיבוץ הארצי — דבר העלול להוליד פילוג ולא פתרון של פשרה, שאיפיין את השומר הצעיר לכל אורך דרכו.

השות"צ מכשיל את וייצמן

אחד משיאיה של אותה דבקות בעקרונות מופשטים ועיוורון לגבי המציאות הרוחשת מתחת לחוטמה, הוא המאבק סביב המשך מנהיגותו של ד"ר חיים וייצמן בקונגרס הציוני הכ"ב בבאזל, ב־1946. במהלך אותה שנה התנהל מאבק עז על השליטה בתנועה הציונית ובתנועת־העבודה בארץ. מן הצד האחד עמד בן־גוריון, שכרת ברית עם אבא הלל סילבר ועם חלק מן היהדות האמריקנית, ואילו מן העבר השני — רובה של מפא"י, בראשות אליעזר קפלן ויוסף שפרינצק, שהיה בעד המשך מנהיגותו של וייצמן.

כבר עם כינוס הקונגרס בבאזל היה ברור למאיר יערי, שהשומר הצעיר, על 25 ציריו, זכה למעמד חשוב ואולי אף מכריע בסיטואציה שנוצרה, אלא שהבעיה היתה שלמרות התנגדותו של השומר הצעיר לקו האקטיביסטי של בן־גוריון הוא התנגד לחלוקת הארץ. על־כן, כפי שכותב דוד זית, נמצאה סיעת השומר הצעיר במילכוד — „היא תמכה בהמשך נשיאותו של וייצמן וראתה בה ערובה נגד השתלטות מגמות אקטיביסטיות־קיצוניות על התנועה הציונית, ומצד שני — לא רצתה, ואולי גם לא יכלה — להצביע בעד תוכנית מדינית שתוליך לחלוקת הארץ" (ע' 301). כאשר הועמדה להצבעה הצעה יהודית, האם ללכת לוועידת לונדון — שווייצמן ראה בה הצבעת אמון כלפיו — נמנעו אנשי השומר הצעיר, וברוב של 171 נגד 154 התקבלה ההחלטה לא ללכת לוועידה.

(המשך בעמ' 18)

בעריכת יעל לוטן

עורך משנה אילן שיינפלד

מעט לעת

גיורא לשם

כתוב בעיתון

א. תחילת ציטוט וסופו

לפני חודשים אחדים שוחח עיתונאי ממוסף „הארץ" עם גבריאל טלפיר, עורך כתב־העת „גזית", והשיחה נסבה על א"צ גרינברג. אמר טלפיר כדברים האלה: „באימה גדולה וירח' כתב המשורר..." וגו'. כתב העיתונאי במוסף „הארץ": „בהמה גדולה וירח". בהמה כזו לא תכשיר אפילו טענה בדבר שגיאת דפוס!

דומה, כי מעט טפשטו ברחובנו עיתונאי הספרות, מרחוחי הפיקנטריה והסקופ למיניהו. אינך בטוח אם מוצא פיך יצוטט במידה כלשהי של נאמנות. גם אם לוקחים בחשבון שיש נטיות־לב ויש כוונות ויש מידות לאו דווקא תרומיות, אתה נדהם מחדש למראה אי־הידיעה ולנוכח הבורות. „בהמה גדולה וירח" הן כלב לעומתן!

ב. מה קראו הסופר והמראיין?

במאמר של גל אוחובסקי („העיר", 14.2.86) על איתמר לוי, מחברו של הספר „זליג מיינץ וגעגועיו אל המוות", נכתב: „בעצם רצה או להיות שחקן והשתדל לשחק בהפקות רבות ככל האפשר. אחרי שעזב את האוניברסיטה עבר לנווה־צדק ושיחק במחלקה שלוש ביתה אחת', ב'אדם בן כלב' וגם בהפקה של שני סיפורים של ארבאל". אני, שלא נגמלתי מן המנהג הקלוקל של קריאת דברים עד תומם, מצאתי בהמשך הרשימה: „המבקרים מצאו אצלו השפעות של קורט וונגוט ויורם קניוק. לוי, לדבריו, לא קרא מעולם את ספריהם של אלה".

אני מקווה שאיתמר לוי יודע, מי כתב את הסיפור שעל פיו הוצג המחזה בנווה־צדק. אין מדקדקים עם סופר האומר „לא קראתי", אפילו אינו ת"ס אליוט או עגנון ש"אי קריאתם" היתה מן המפורסמות. מותר לסופר להיתמם, מותר לו למחות עקבות. אך העיתונאי? האין עליו חובת הבדיקה של האינפורמציה הנמסרת לו?

וברשות הפרט שלי, הרחק מהמולת המאמר העיתונאי וסאון יחסי הציבור, נהניתי מן הקריאה ב„זליג מיינץ וגעגועיו אל המוות". חרף המגרעות, מצאתי פה נסיון לספר סיפור לא שיגרתי, לפרוש יריעה היסטורית רחבה על מסגרת צרה. איתמר לוי המספר מחפה על שגגותיו של הסופר כמתראיין. מותר לאיתמר לוי להיות מושפע מוונגוט, ממארקס, משבתאי, מקניוק, מכל מי שירצה. מותר לו, לטעמי, להאכיל כל עיתונאי בברווזים. אולם, כאשר אוכל עיתונאי ברווזים, ובולעם שלמים על כרעיהם ועל קרביהם, אני נתקף בכאבי בטן.

ג. מה לנטור לכרמי?

„העולם הזה" פתח „דף חדש". דעתי על דן עומר ועל „גמר של נייר" היתה רעה תמיד. גם אחרי מותו לא אומר קדושים. דן עומר היה מאבותיו של סיגנון הכסאח. אולי היה אבי־אבות הסיגנון הסמא הזה בספרות העברית. משפטו את הספרות העברית היה משפח, והאינטרסים שלו גבלו, לעיתים, עם הבלתי־הוגן.

עתה, עם חנוכת ה„דף החדש" בעריכת נתן זך, אץ אל הטור אלמוני בשם „אץ קוצץ", בידו האחת שנראה של נייר ובידו השניה מזמרה לכרם. ווה דבר ה„קיצוץ" דהשבוע הזה: „מי שעוד לא עייף הוא ידידנו המשורר — המרפקים של המדינה — ט' כרמי. בעתונות כבר התבשרנו כי סידר לעצמו הזמנה לאוניברסיטת ייל. בה יורה דיעה סמסטר אחד בשירת ימי־הביניים. מסתבר כי לא התבטל שם בעת כינוס פא"ן. ינעת ומצאת — תאמין".

מה לאץ קוצץ ולעובדות של ממש? כרמי ומתמחה בהוראת שירת ימי־הביניים? לא חשוב. מינויו באוניברסיטת ייל נקבע זמן רב לפני כינוס פא"ן ולפני היבחרותו לנציג? לא חשוב. כרמי נבחר לייצג את ישראל בכינוס פא"ן משום שעמד לנסוע לייל על חשבונו הוא ולא על חשבון הציבור? לא חשוב. אוניברסיטת ייל הזמינה את כרמי ולא כרמי את האוניברסיטה? לא חשוב.

על פי תיאורו של אץ קוצץ מדובר בעסקנים של מפלגה קיקיונית בעיר שדה נידחת ולא בנגידים של אוניברסיטה חשובה למדי. אך הקשר בין דימוייו של אץ קוצץ לבין המציאות הוא מקרי בהחלט. אם העובדות אינן מתאימות לתיזה הרי שצריך להתאימן. בצד המנטאליות הפרובינציאלית אני מוצא אצל הכותב את הכמיהה הינקותית לשלוח יד לעיר כל סוכריה, ואירדה, ויל קצוץ.

לעצם העניין, אני משער, שנגידי אוניברסיטת ייל אולי שמעו על קיומה של אנתולוגיה קטנה של השירה העברית, שערך בזמנו המרצה האורח בשפה האנגלית, לפי הזמנתה של הוצאת ספרים פיראטית בשם „פינגוין". אולי שמעו שהמרצה האורח מדבר מעט אנגלית. אולי התחבטו הנגידים המכובדים בין מועמדותו של אץ קוצץ (האם הוצעה?) לבין מועמדותו של ט' כרמי דל־הכישורים. אך ודיק ברגע האחרון בחרו בכרמי בשל אקט העליה לרגל אל כינוס פא"ן? אינני מסוגל לקבוע אם אץ קוצץ הוא בעל רצון רע או שמא הוזן באינפורמציה ממקורות עלובים, אני רק מסוגל להמליץ על זהירות ועל בדיקה.

את הגיליון מס' 2528 של „העולם הזה", על „הדף החדש" הכרוך בו, קניתי במיטב כספי. פעם, בנעורי, כאשר היינו יוצאים מסרט קומי גרוע, נהגנו לומר: „צחקנו מן השטויות ובכינו על הכסף", [illegible] הנעורים, הנעורים, הכל על־האברין והכל על הכסף... [illegible]

יהודה להב

אירופה קטועת־איברים

הנכר כסוף־השיער ובעל הפנים הסלאביות הרחבות נולד בפראג ב־1924. בשנות ה־60 היה אנטוניו ליהם בין העתונאים הכבירים בארצו, היה אחד מעורכי השבועון הספרותי „ליטרני נוביני" (שתפוצתו כ־400 אלף עותקים), ורשימותיו היו כמעט תמיד לשיחת היום.

בימי „האביב של פראג" היה ליהם דמות מרכזית בחיים הפוליטיים והתרבותיים בצ'כוסלובקיה. לאחר הפלישה הסובייטית היה לגולה פוליטי, המיטלטל בין צרפת וארה"ב, מרצה באוניברסיטאות על ענייני קולנוע, ובשנתיים האחרונות עורך הרבעון הספרותי הבינלאומי „לטר אינטרנסיונל". המופיע בצרפתית, באיטלקית ובספרדית, ובקרוב גם בשוודית ובהולנדית, אולי גם בגרמנית. לדעת רבים, זהו הנסיון הנועז והמבטיח ביותר ליצור במה לרב־שיח בין אנשי־רוח באירופה, ממערב וממזרח כאחת.

כיצד רואה ליהם את עתידו? האם יעלה בידו לשוב למולדתו?

הרוח האירופית

ליהם משיב על השאלות בדרך עניינית, רוויה הומור מריר. הייתי אומר, בנימה צ'כית אופיינית:

— העתיד שלי לא פרובלמטי במיוחד. כי הוא כבר לא יימשך זמן רב. בגילי... שאלת השיבה אינה ראציונלית. המשורר הפולני צ'סלב מילוש לפני עשר שנים לא חלם על שיבה לארצו. לפני שלוש שנים נתקבל בה בכבוד מלכים והיום שוב אינו יכול לבקר בה. חיי אדם קצרים מכדי שיבזבזו אותם בהירהורים כאלה. צריך לחיות חיים מועילים במקום שהדבר אפשרי.

— אתה מתכוון לפעילות כמו עריכת כתב־עת ספרותי בינלאומי?

— על כך חלמתי שנים רבות. „לטר אינטרנסיונל" הוא כתב־עת אירופי אינטלקטואלי, שמעטים מאד כדוגמתו. עכשיו מרבים לדבר על „הרוח האירופית", אבל ההיכרות הרוחנית בין עמי אירופה קטנה מאד. ככל שתרבותו של עם גדולה יותר, הוא יודע פחות על תרבותם של עמים אחרים. אפשר לקרוא לזה „פרובינציאליות של תרבות גדולה". מה יודעים הצרפתים, האנגלים, או אפילו הגרמנים, על מה שחושבים ההולנדים, היוונים או ההונגארים? יתר על כן — מי בכלל מתעניין בכך? בני התרבויות הגדולות סבורים, שהם אוטארקיים, מספיקים לעצמם. עם קטן אינו יכול להרשות לעצמו מותרות כאלה. צ'כים, נורווגים או הולנדים מתרגמים הרבה יותר מאנגלים או צרפתים, שלא לדבר על אמריקנים או רוסים. ולא רק מסיבות פוליטיות. אנו רוצים לגשר על פרובינציאליות זו. העקרון שלנו הוא, שלכל היותר 20 אחוז מן החומר בכל מהדורה יעסקו באותה ארץ, שבשפתה מופיע העתון, ו־80 אחוז יעסקו בבעיות של אחרים. בצרפת לא נשמע כדבר הזה. אולי משום כך יש לכתב־עת זה תהודה כה גדולה.

ויש לנו עוד מטרה: אין ביכולתנו לבטל את חלוקתה הפוליטית והצבאית של אירופה. אך אי־אפשר להכריח את המערב שישלים גם עם חלוקתה הרוחנית.

— בלי ביטול החלוקה הפוליטית, האם יש סיכוי לשמירת הזיקה התרבותית?

שער כתב העת LETTRE שבעריכת אנטוניו ליהם.

— האזור המזרחי של מרכז־אירופה היה 1000 שנים חלק מן התרבות האירופית. לעומת זה, הסובייטיזציה, או אולי הרוסיפיקציה, של אזור זה קיימת בקושי 40 שנה. תרבות שומרת על שורשיה הרבה יותר זמן וגם בתנאים קשים בהרבה.

בעיני התופעה המדאיגה ביותר היא הקלות שבה נוטה אירופה המערבית להשלים עם אובדנה של מזרח אירופה. הדעה הנפוצה היא, כי בחלקה המזרחי של היבשת איש אינו חושב או כותב דברים מקוריים ומעניינים. זו דעה טפשית — אפילו אם הכוונה היא רק לספרות המופיעה בחסות רשמית בארצות אלו. אחר כך מופיעה יצירה כלשהי מן המזרח והכל מתפעלים ממנה. אך אינם מבינים, כי זוהי, בעצם, קריאה לדו־שיח, לעימות. התרבות ואנשי־התרבות במזרח־אירופה אינם זקוקים לדמעות, להשתתפות בצער או להצהרות. הם זקוקים לתמיכה: רוחנית וחומרית. אך יותר מכל הם זקוקים, בצורה נואשת, לדו־שיח. אם המערב יראה בהם חלק חיוני של החשיבה האירופית, זה יקל עליהם, אבל גם המערב יפיק מכך תועלת. שכן, מערב־אירופה נכה בלי החלק המזרחי, כאדם קטוע רגל או, אולי יד ורגל.

בזמן האחרון מתחילים להרגיש בכך. הנה, למשל, גוברת ההתעניינות בווינה, בתרבות של וינה. אבל מהי וינה? אין לה כל חשיבות כבירתה של אוסטריה היום. עד מלחמת העולם הראשונה היא היתה המרכז התרבותי של אותו חלק מאירופה, שתרבותה נעלמה מאז מן הקונטקסט האירופי. העניין שמגלים בווינה מבטא את הצורך להחזיר לאירופה את רגלה הקטועה. דרך אגב, וינה היתה, כידוע, גם מרכז גדול של התרבות היהודית באירופה. וגם היא אבדה, כמובן. על כן, לדעתי, הגיע הזמן שאנשי־רוח ישראלים יתחילו לצאת ממה שנראה לי כ„שכי הישראלי", ויתחילו לעסוק באירופה, להתערב בוויכוחים האירופיים, ולא רק בעניינים הנוגעים להם במישרין, אלא בענייני־רוח כפי שעשו, באופן מובן מאליו, אנשי־התרבות היהודים באירופה במשך דורות.

— אתה מתכוון להרחיב את היריעה בכתב־העת שלך ולחרוג מגבולות אירופה?

— אי־אפשר לנתק את אירופה ואת תרבותה מארה"ב, מרוסיה, מאסיה. הדברים קשורים זה בזה וקיימת ביניהם השפעה הדדית. בקרוב נפרסם ב„לטר אינטרנסיונל" מסה של עמוס עוז. אך לצערי, קולם של אנשי הרוח הישראלים נשמע בקונצרט האירופי רק בבעיות הישראליות או היהודיות. ובישראל הרי יש אנשי־רוח רבים שיש להם מה לומר ויודעים איך לומר זאת. שמעתי שבחנות ספרים ברחוב שינקין בתל־אביב נמכר „לטר אינטרנסיונל". ברור שהייתי מעוניין שרשרת ההפצה תתרחב.

— האם כתב־עת מסוג זה הוא מטבעו בעל מגמה שמאלית?

להפר את השלווה הרוחנית

— אין לו קו פוליטי או רעיוני מוגדר. אך עובדה היא שאיש־רוח הוא לפי תפיסתי מי שמציג שאלות, מטיל ספק, מפר שלווה רוחנית. וכל זה מוגדר לעתים קרובות כשמאליות. קונפורמיזם, רוב דומם, קבלת השקפות או מתכונות מוכנות אין מקומם בהגדרה זו. הייתי אומר, כי זהו כתב־עת ליברלי, במובנה האמריקני של מלה זו.

— יש לו זיקה למורשת של השבועון הספרותי הצ'כי „ליטרני נוביני"?

— בראשית שנות ה־60, כאשר התחלנו לפתח את „ליטרני נוביני", ראינו הכרח לחדש את הזיקה בין התרבות הצ'כית והאירופית, שנותקה, למעשה, כבר מאז 1938. על כן היה העתון בהכרח זירה של עימות ושל מיפגש דעות מכל אירופה. כאשר הגעתי למערב, נוכחתי לדעת כי כמעט אין בו כתב־עת מן הסוג הזה. מאז התחלתי לשאוף לייסודו. הדבר נמשך זמן רב, נתקל במכשולים לא מעטים, אך מאז יוני 1984 העתון יוצא לאור בצורה סדירה. יש לי מעין אוטופיה, שאני שואף להגשמתה — שבמהדורה הצרפתית, למשל, יכתבו על בעיות צרפת לאו־דווקא צרפתים. וכך גם במהדורות בשפות אחרות. כלומר, שהקוראים יראו את עצמם כפי שהם משתקפים בעיני אחרים. איש אינו אוהב דבר כזה במיוחד, ופחות מכל העמים הגדולים. בכלל, אני נוהג לומר, כי בעולם יהיה טוב יותר כאשר ילדים בבתי־ספר ילמדו את ההיסטוריה של ארצם מספרי־לימוד, שחוברו בארצות שהיו יריבותיהן המסורתיות: ספרי לימוד גרמניים על ההיסטוריה הצרפתית, צ'כיים על הגרמנית, הונגריים על הרומנית וכדומה...

— וספרי היסטוריה פלשתיניים על ישראל וישראליים על פלשתין?

— אה, עד כדי כך אפילו האוטופיה שלי אינה מרחיקה לכת...

הראיונות של תומאס מאן

תומאס מאן, חיתוך עץ מאת לודוויג שווירין, 1931.

בין 1913 ל־1955 העניק תומאס מאן כשבע־מאות ראיונות לעתונאים. עורכי כתביו אספו את כל הראיונות האלה ובחרו מתוכם את שבעים הראיונות המייצגים ביותר, הזורעים אור על היבטים שונים של אישיותו ויצירתו של מאן, על יחסו לבעיות התקופה, על האווירה הרוחנית בתוכה יצר, ומביאים גם את הערותיו לפרשנות יצירתו.

תומס מאן, שנחשב לגדול הרומאניסטים הגרמנים של תקופתו, הירבה במסעות (וגם הראיונות המכונסים בספר ניתנו בעשרים ארצות שונות) וגילה עירות וסקרנות להלכי־הרוח ששררו באוסטריה, הונגאריה, איטליה, ספרד, פולין, ארצות־הברית וצרפת.

מתוך הראיונות האלה מתברר באיזו מידה הכתיבו מאורעות־הזמן את העמדות בהן נקט בענייני פוליטיקה וחברה: ואם בשנות בגרותו הוא הזדהה עם הדמוקראטיות ומאבקן נגד היטלר, הרי שבנעוריו היסס וטעה ולא פעם נטה לעבר הלאומנות הגרמנית. מבחינה זו אין אחידות בעמדותיו, כפי שהן באות לידי ביטוי בראיונות. אך דווקא נקודה זו היא המשווה להם אותנטיות ומעוררת אמינות.

בתחילת שנות העשרים טען תומאס מאן כי „עתידה של גרמניה טמון במעמד־הביניים, ברפובליקה הבורגנית". בהזדמנות אחרת אמר: „עתידה של גרמניה טמון בגיתה, בניטשה — אך לא ברוחו של וואגנר, שעליה חייבים אנחנו להתגבר, כיוון שהיא מסמלת את הרומנטיזם, הלאומנות והמוות".

תומאס מאן התייחס באהדה גלויה לציונות, וראה בה „תהליך גדול של תחייה לאומית של אחד העמים העתיקים ביותר והעשירים ביותר מבחינה תרבותית בעולם". הוא לא תפס מדוע התקיפוהו עיתונאים יהודים שהיו עוינים לתחייה הלאומית של עמם, כאשר החל לעבוד על סידרת הרומאנים שלו „יוסף ואחיו", ביקר בארץ־ישראל והתרשם במיוחד מן הקיבוצים.

ב־1932 נשאל בווינה, מה דעתו של השפעת היטלר, והשיב כי „זוהי השפעה פושעת". אולם, כעבור כמה חודשים, כשהיה כבר גולה בצרפת, יכחיש את הדברים ש„יוחסו" לו ב„ניו־יורק טיימס": „הטראגדיה של גרמניה בת זמננו היא הטראגדיה של ארץ שהיתה אצילית והשפילה את עצמה לעיני העולם כולו". הוא יתבטא בצורה מסוייגת ביחס למשטר הנאצי עד 1937, ועל עמדותיו הפשרניות יתקיפוהו רבים במערב. אך ההסבר האמיתי לעמדותיו אלה היה פחדו לאבד את אזרחותו הגרמנית ורצונו שספריו ימשיכו להופיע בגרמניה. ב־1936 הוא כבר התייאש מזה וביקש את האזרחות הצ'כוסלובאקית.

הנאצים התנכלו לו כאשר תקף אחת מוועידותיהם הראשונות ב־1930. אראו השיב: „מפלגה זו אינה בעיני אלא רוח־רפאים העתידה להיעלם בקרוב".

לאחר המלחמה היסס תומאס מאן הרבה עד שהחליט לחזור לגרמניה. „הפאראדוקס הוא — אמר באוזני מראיינת צרפתיה — כי גרמניה שרויה במצב טוב יותר מאשר הארצות שניצחוה. זהו הלקח שיש ללמוד מאיוולת־המלחמות". ב־1949, ימים אחדים לאחר התאבדות בנו קלאוס, יוצא מאן לביקור קצר בגרמניה, לרגל חגיגות יובל גיתה. שתי הגרמניות מחזרות אחריו. הוא נוסע לפראנקפורט ולוויימאר והוא נאלץ להכחיש את הידיעה שהופיעה בשבועון הקומוניסטי הצרפתי „לטר פראנסיז", כי חתם על עצומת תנועת השלום שהתכנסה בשטוקהולם. קלוד מורגאן טען כי תומאס מאן אמר לו: „חתמתי על עצומת שטוקהולם ואני סבור כי פעלתי לטובת מולדתי החדשה, אמריקה".

באירופה אמר תומאס מאן: „מולדתי היחידה היא השפה הגרמנית".

אב"י

ההסטוריה של ארץ־ישראל

ביום ב', 3.3.1986, בשעה 19:00 בערב יתקיים ערב עיון שיעסוק בסוגיות בהיסטוריה של ארץ־ישראל, לרגל השלמת סידרת הספרים ההיסטוריה של ארץ־ישראל שבהוצאת „יד יצחק בן־צבי" ו„כתר".

בתוכנית: ברכות — פרופ' גבריאל כהן — דיקן הפקולטה למדעי הרוח; פרופ' אברהם טל — ראש בית־הספר למדעי היהדות. הרצאות — פרופ' נדב נאמן: גילגולם של דפוסים טריטוריאליים כנעניים במערכת נחלות שבטי ישראל; פרופ' משה דוד הר: המעבר מהעולם העתיק לימי־הביניים בארץ־ישראל; ד"ר יעקב שביט: תכונות הארץ ותכונות העם — „תורת הסביבה" בהקשר של ארץ־ישראל.

ערב העיון יתקיים באודיטוריום „בני ציון" בבית התפוצות. [illegible]

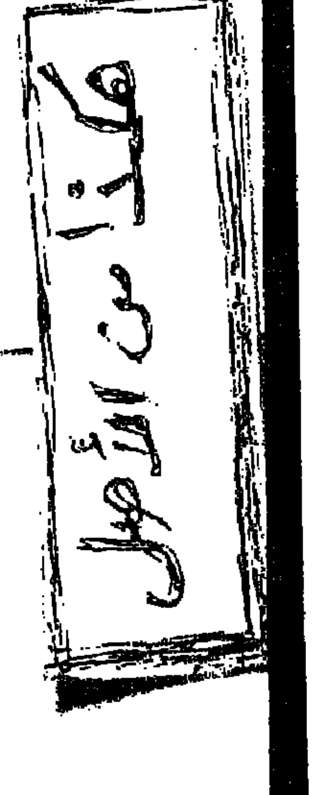

אמיל חביבי

ואדי עבקר*

(פרק מן הרומאן „חטאייה", ותרגום: מוחמד ע'נאיים)

1. אפודת הצמר

נקשתי על דלתו בראשית הלילה. עבד אלרחמן קיבל את פני ועיניו הזכירו לי מייד את הסלע ההוא. הן נשטפו בערפילית של אשר.

הוא אמר: שלושים־ושש שנים חיכיתי להתעוררות הזאת.

אמרתי בנימה של התנצלות: לא ציפיתי למצוא אותך ישן בשעה מוקדמת כזו.

והוא שילח לעברי חיוך רומע, והובילני אל סלון אלגנטי ונקי שהפיץ ניחוח של ימים עברו, כאילו חלונותיו לא נפתחו לשמש זה ארבעים שנה. הסלון היה צפוף במושבים קלאסיים שהעלו אבק. אילו לשיכחה הייתה צורת אבק, הרי האבק הזה היה שיכחה. הושטתי את ידי למחותו מעל מושבי אך חיוך של תוכחה שהעלו שפתיו עצר בעדי. התיישבתי לאט כישן שזה עתה התעורר משנתו.

אמרתי: אינך פותח את החלונות לשמש?

אמר: שקעה השמש.

אמרתי: ובבוקר?

אמר: אני יוצא לחפש אותה בסימטאות שלכם. והבית היה שומם מדיירין.

אמרתי: הרחוב נהיה סואן בנו.

אמר: ולשם מה אתה שולח לי ילדך?

אמרתי: נפשותינו העדינות לא יכלו להלום אשר היכה בנו מהסתלקותה של „סרווה" מאתנו, בעוד שהסתכלנו חסרי אונים במכת גורל זו, והקפנו את הזיכרון בשקים שמילאנו בשיכחה והתבצרנו מאחוריהם מתגוננים מפני מיתקפות היאוש שלא השאירו בזיכרון דבר זולת הגדר הזאת. אתם עזבתם את ביתכם זה מאז הימים ההם ודרכינו נפרדו. וכשצצת לפתע־פתאום כרוח רפאים אילמת, ראינו כך תופעה נוספת מתופעות הסיוט שהתעוררנו למראהו מבלי לחלום עליו או שירפה מאתנו.

האהובים עלינו הסתלקו והאהובים עלינו נשארו. מי מבין האהובים עלינו נשאר ומי לא נשאר? הם היו מברכים אותך בבוקר טוב ואתה משלח לעברם בוקר מצוין כשאתה המום: איפה נפגשתם קודם? והשיכחה הזאת מוכיחה אותך לאחר שכליתם חמש שנים מאחורי אותו ספסל לימוד בבית הספר. ואתה מברך אותה לשלום כשאתה בטוח לחלוטין שכבר או, בימי הנעורים, נשקת לה בסתר וקבעתם להיפגש ונפגשתם. ויבוא אליך שכן או חבר לומר דברי תוכחה: מה יש לך ולכפרייה הזאת שלא מכירה אותך ואינך מכיר והיא אומרת מה יש לי ולשב הזה?

התהפוכה באה כהר־געש אולם בחיפה התהפוכה הייתה קשה מאשר בכל מקום אחר. כאן הרי הגעש לא השאיר מאתנו דבר זולת האפר וכמה פיות שנופחות באפר ורוח שסוערת במישור ריק. והרוח הייתה זורה את האפר כצללים. ואתה, עבד אלרחמן, היית אחד מהם.

רוחות הרפאים היו צצים לפתע־פתאום ואחר נעלמים לפתע־פתאום כדרכך רוחות הרפאים. אינני זוכר הלוויה אחת שהצחה את סימטאותנו. באותם הימים הרחוקים, או מודעת אבל שהודבקה על עמוד. לא היינו מתים בימים ההם, אלא הלכנו־לנו. פלוני נלקח, ופלונית גורשה. עולם שלם שהבמה התמוטטה עליו ונבלע אל תוך התהום בעודו בשיא הפעילות ושמחת המעורבות בקומדיה של החיים. פה צבעי דקורציה מתערבבים, ושם קירות נחבטים. חבלים מושלכים אחוזים ברגליים או בידיים או בגרונות־אדם. אנשים מתנודדים. זה ברגלו, וזה אחוז בחבל בידו. ההוא נתלה בצווארו; ושם מעקה מעץ שבור שאוחז בו שחקן זקן וכבד־גוף מתנודד אתו והצופים מוחאים כפיים לאות שמחה כשהעץ כורע תחתיו.

האולם מתמלא בצופים נלהבים.

הצופים.

הלהט אוחז בהם. עומדים על רגליהם. מוחאים כפיים לאות שביעות רצון.

השחקנים.

זה שתלוי בחבל ברגלו, וראשו שמוט כלפי מטה, מסתכל לעבר הצופים במבט של תקווה: המסך שב ומה? אינו מפריד בינינו לביניכם. שוב איננו שחקנים ושוב אינכם צופים. האולם אחד והאנשים, כולם, הם אנשים

— הוי בני האדם!

הצופים.

צוחקים הצופים בכל פה ונהנים, ברוב להט הם צועדים קדימה.

האיש התלוי ברגלו בחבל אינו רואה אותם אלא בעיניו, ולא שומע אותם אלא באוזניו, ולא חש אותם אלא בחוזהו, והם מהדקים את המצור סביבו, מסלקים את אותות החורבן ומנקים את הרצפה, חותכים את החבלים השלוחים ועוקרים את הקרשים הפגומים, ומביאים בולדוזרים לגרוף את העפר. ויתעופפו ניירות שהסתירו השחקנים בכיסים לחזור אליהן, בסתר, כשזוכרם יבגוד בהם. וחצאי תקליטי „ביידאפון"[1] ושארית של רובת עץ, ו„טרטור"[2] וגלימה שחורה שנותרה מהצגת „אלמלא עורך הדין" וענף זייזפון ומאג'דולין.[3]

— אח'טייה.

ייתכן ששיחתי אתו לא הייתה הקשר האמנותי הזה. וייתכן שהיטה אותי באמצע דבריי ע"י שאלה או תגובה או מילמול. וייתכן שהזיותינו נתערבבו ואני מילמלתי את מה שעיניו ראו. אבל, לבטח, הוא קרא לאח'טייה ברגע שבו נזכרתי במאג'דולין, או „מתחת לצללי הזייזפון". שמעתי חריקת גלגל מאחורי. לא הסתכלתי. האם היית יכול, מחמוד, לבצע תנועה כלשהי, אילו מצאת את עצמך לפתע־פתאום, בחדרך ברחוב עבאס כשאתה מוקף בשלוש נערות שהן בנותיו של „אלשמערואני"?[4]

לא יכולתי להניד עפעף בעוד החריקה עולה והולכת. אוושת עלים. יללות השועלים על מפתני ביתנו. אוושת העלים. והנה אשה היושבת על כסא גלגלים מתבוננת בי בעיני אח'טייה. בחזות פנים בלתי אמצעית ראיתיה. לא אמרה: לא יכולתי שלא לאהוב אתכם. אולם עיניה אמרו לי: היכולתם לאהוב זולתי? רוח הרפאים עמדה, זקופת קומה. בעוד אנחנו מחליפים תוכחות אלה. עבד אלרחמן שוב אינו צל דומם. כאילו הופעתה מחדש של אח'טייה התירה את קשר לשוננו. וכאילו הוא לא רואה תועלת במלאכת הדיבור אלא בנוכחות המלכה הזאת.

שיקרתי לך, מחמוד, שקר לבן, כמו הזיכרון. כשהודעתי לך שסיימתי את כתיבת הרומאן הזה, והשלמתי לשפוך את זעמו עליכם. ואני מוצא שהנה נפתח גן חדש או חוף חדש ככל שסברתי שהסוף קרב ובא. לכן, אל תהיו חסרי סבלנות פן תקדים אותנו הפרידה האחרונה.

גורלי בכתיבת רומאן זה כגורל האמא שלי, כשהייתה מתירה את האפודה הישנה שהשאיר בעלה המנוח, אבינו, חוט אחר חוט. והיא הייתה קושרת את קצות החוטים הללו לחוט אחד וממנו סורגת לבניה.

שום דבר מחפצי הבית הזה לא היה הולך לאיבוד, בניי. אפילו החלב, משהתקלקל, היינו מייבשים אותו ומוסיפים לו סוכר או דבש, כך שהיה הופך למגיש של מתיקה.

אני יודע שהיינו מאיצים בה כדי שהאפודות שלה יגנו עלינו מפני הקור. והיא הייתה מתנצלת באומרה: יש לי שתי ידיים, ואתם תשעה חוות.

וגם לי, מחמוד, יש שתי ידיים ואתם תשעים ותשעה. לכן, אל תאיץ בי. שכן, אני הוא זה שחייב למהר. אח'טייה נולדה משותקת ברגליה. עבד אלרחמן הרהים אותי באומרו שהוא נקשר אליה יותר כשגילה אצלה את התכונה הזו. הוא אמר: אילו ההר לא היה משותק היינו שונאים אותו. והים אילולא היה מתוק הוא היה מטביע אותנו. ואח'טייה זוהרת רק על־ידי אוהביה. וזהו — אמר — הסוד שסרווה הזמינה אתכם להתלות אליה, במרומים, לראות אותו, ואתם הכלתם ספקות באח'טייה. לא אח'טייה היא שתלד כמוה. לימדתי את סרווה לטפס. והיא טיפסה למרפסת, וכך הפכה לשליח־מצווה של אח'טייה אליכם.

— איזה סוד חרטה סרווה במרומי העץ?

— עלו וראו.

— ומי היה מביא את מכתבי אח'טייה לאחר שסרווה עלתה ולא חזרה?

— אני.

לא שאלתיו על מניעיו לעשות את הדבר הזה. ושאלות אחרות זולת השאלה הזאת. בחדר האפל ישבתי וחיכיתי לשובו להרוות את צמאוני ממנה. ושרמזה לו אח'טייה בעיניה הוא קם ודחף את כסא הגלגלים והשניים נעלמו מפני באחת הפינות של הבית העתיק הזה שרצו לשמור אותו כצורתו מימים ימימה.

ואני חיכיתי במושבי זמן רב. קמתי והסרתי את הווילון מעל אחד החלונות. והנה הלילה כבר הוריד את וילונותיו. הושטתי ידי לעבר אחד הקירות לחפש את מתג החשמל ולא מצאו דבר זולתי החלל. המשכתי. ידי פרושות לפני עד שנפלתי על מפתן חיצוני. והנה אני עומד על אדמת רחוב עבאס ליד עמוד חשמל עיוור. לא שמעתי את יללות השועלים ליד המפתן. אבל את חריקת הדלת שנסגרה מאחורי אכן שמעתי.

2. בוקר טוב, עבד אלרחמן.

צחקתי.

צחקתי כששמתי לב לחלון שהיה פתוח ממולי וממנו השקיף אדם ערבי שחשדנו בו, כי הוא הציץ בשעון כשיצאתי מביתו של עבד אלרחמן, ונזכרתי שהוא עשה תנועה דומה כשנכנסתי לביתו של עבד אלרחמן. והשאלה היא: מי הוא זה שעוקבים אחריו, אני או עבד אלרחמן, וצחקתי כשראיתי שהאשה שעמדה במרפסת חשבה שאני משוטט תחת מרפסתה כיאה לדמיונה: צחקתי כשהסתלקתי בחופזה להרחיק מעלי חשד זה או אחר; צחקתי כשנכנסתי מפניו של אחד החברים שלי שהיה בדרכו חוזר אל ביתו ברחוב עבאס במגמה להשתמט משאלותיו שייתכן ולא אמצא להן מענה.

צחקתי כשהסתתרתי מפניו בפינת אחד הבתים, וכלב נבח, ובעלת הבית פתחה את הדלת והסבירה את פניה. שהרי, הבית היה בעבר, „בזמן הערבים", ביתו של אחד מאחי.

היא אמרה: קנינו אותו מדייריו היהודים הקודמים. לא שינו בו כלום וגם אנחנו לא שינינו.

אחיך שמר את ביתו מכל משמר, שאלוהים ישלים את חסדיו עליו.

צחקתי כשאמרתי לה שאלוהים השלים כבר את חסדיו עליו, לפני חמש שנים, ולקח אותו לישיבה של מעלה. וצחקתי כשהודיעה לי שהתושבים היהודים של רחוב עבאס נוטשים אותו, בזה אחר זה, מאז שנתחרבו תושביו הערבים.

צחקתי כשבעלה נכנס ואני קמתי ממקומי כשספל הקפה שבידי נופל ארצה ונשבר והוא אמר: נשבר הרע. והיא אמרה: זהו הספל הראשון שנשבר מתוך הסט העתיק של אחיך. צחקתי משום שאני שברתי בעצמי מהסט הזה שני כפלים „בימי הערבים". זה היה סט מתוצרת יפאן שהוא נפוץ למדי. צחקתי כשגיליתי שאני יכול לדווח לחברי במערכת העתון על ביקורי ועל מה שהתרחש ביני לבין עבד אלרחמן וביני לבין אח'טייה;

צחקתי כשנוכחתי שהיא לא הוציאה הגה מפיה ודיברה בעיניים בלבד.

האם אח'טייה נולדה אילמת גם־כן?

חיכיתי לנהוג באחת מזוויותיו הקבועות על מפתן הכניסה של „אלאתיאהר" בסביבת אלהדרי.[5] מספר הבניין הוא 9, והשעה תשע ותשע דקות. הברנו הבוררני כבר נתן את דייקנותו של המחוג בעברו בזווית זו בימים שונים ובארבע העונות. ומצא שהוא מדוייק.

לנתי בחיפה בכדי להתעורר ולרדת אל סמטת אלחריר ולעבור מולו ברגע הגירויה, ולברך אותו בשלום.

מחשש שלא אתעורר בזמן לא יכולתי לישון עד השחר המדומה. ובראשי רחשו השעות. אולי תבוא עליו צרה. אולי ימות. אולי לא יעבור לראשונה בחייו, ברגע הנכון ההוא.

עמדתי בכניסה של „אלאתיאהר" כבר מהשעה שמונה וחצי בבוקר. שמעתי את שכנתנו מתלחשת עם בעלה במרפסת לגבי עמידתי הבוקרית הזאת שלא כהרגלי. צחקתי בשרוולי בדמותי איך יפליגו בפרשנויות שונות ומשונות. המרכזנית נכנסה. לא בירכה אותי בבוקר טוב, אלא שהיא הייתה נבוכה על שבה הקדמתי להגיע. היא פתחה את הדלת, שקעה בנוישבה מול המרכזיה, והסתכלה מבעד לחלונה לעבר הסבכה. פועלת הניקיון נכנסה ובירכה לבוקר טוב ולא מישה מביקוניה. החלו להגיע לבית בזה אחר זה הפקידים והפקידות, העורכים והעורכות, ואני עומד בפתח כאילם ואיני מסתכל למעלה או אחורה או לצדדים. אבל אני הבחנתי במרפסות ובחלונות מתמלאות בצופים דוממים. צחקתי ביני לביני כשגיליתי עד כה יכיל דבר בלתי רגיל לזעזע את הבריות. אפילו הוא דבר טבעי ביותר. מה המלים הטבעיות שעלי להשתמש בהן כשיעבור לידי? בוקר טוב? בוקר טוב עבד אלרחמן? שלום עליך? שלום, עבד?

האם יעבור?

מתי יגיע הרגע הזה?

הגיע. הצל של וואדי נכנאס עבר בדיוק ברגע הנכון. לא נשאתי שלום לעברו והוא לא שעה אלי.

הוא עבר כדרכו יומיום מבלי לשים לב.

אילו היינו מתעוררים בבוקר ויורדים אל מאפיית וואדי נכנאס לקנות פיתה בשמן וזעתר ולא היינו מוצאים את המאפייה במקומה הנכון היינו הופכים עולמות. אבל כשהמאפייה במקומה מונחת האם צריכים לברך אותה בשלום, לוודא שהיא קיימת?

ניצלתי את אי־שימת לבם של הצופים וירדתי למאפייה. עמדתי מנגד ואמרתי שלום. בעוד אני צוחק ביני לביני. אלא שאני בירכתי בהיכה רעתם על הצופים ותרמיתי באותו רגע לשד בתוך קנקן. ולא הראיתי את ראש הסוס אלא לעצמי ושעשעתי את לבי בצחוקי.

התכנסתי בתוך עצמי וטבעתי בצחוק עליי עצמי. אלא שאני שמרתי על מבע פני הטבעי. האם עבד אלרחמן, בצורתו הטבעית, צוחק מאתנו ועלינו? לבי כמעט התפוצץ מצחוק הכמוס בתוכו אבל פני נעשו עוד יותר קודרים בפני הצופים. מבטי התודה לא מצטלב עם מבטיהם התועים. לכל אחד השד שלו. מדוע אין השדים שלנו נפגשים?

האם ייפגשו?

לו ינוח על משכבו בשלום מנהלנו עג'אג' נוייהד,[6] אלמלא קפדנותו כלפינו היינו הולכים בדרכם של אותם סופרים ערבים שמזלזלים בלשון הזאת, לשון שנתנה לכל לשון תבל את שמה ואת לשונה. הוא היטיב עמנו וגידל אותנו כיצורים הנאמנים למורשת שלה. הוא הטיל עלי לערוך תכנית רדיו על „משלי העם" מתוך ספר ענקי שהייתי צריך לבחור מתוכו משלים להלקם לעמיתי ולעצמי, במעין דיאלוג של שידור. והשד שלי הוציא את לשונו מתוך הקנקן. בחרתי מתוך „משלי העם" טקסט שראיתי בו מעין נקמה על קפדנותו היתרה של מורנו. הוא עצמו המאזין בעירנות, במשרדו או בביתו, לכל מה ששודר. אבל אנחנו היינו עצלים ולא חזרנו על החומר המיועד לשידור לפני שידורו. ועמיתי לא ידעו דבר על מה שבחר השד שלי מתוך „משלי העם" אלא כאשר כבר היינו על גלי האתר. כל אחד מאתנו השתדל לרכא את ציחקוקיו, וכשהגיע מישהו לידי התפוצצות סגרנו כפתור המשדר.

האהובים עלי הלכו...

הנה, די במבט תאחר בפניו של האחר כדי להוציא מחוזהו את השד שלו, והוא פורץ בצחוק. דימינו: בלבנו שהישיבה פנים אל פנים היא הסיבה. יצאנו מאולם השידור והיינו נכנסים לסירוגין לאולם וכל אחד מתיישב מאחורי המיקרופון, קורא את פסוקו, ונמלט החוצה. היינו מתנגשים, מתקיפים ובורחים, ומתים מצחוק על שלא יכולנו לשדר בשעה שלמה יותר מחמישה או שישה פסוקים. את מה שנותר מהשעה העברנו — לאחר סגירת כפתור המשדר — בשתיקה חמורה. שמנהלנו עג'אג' נוייהד, ירחם האל עליו, עמד מאחוריה.

האהובים עלי הלכו...

הוא העניש אותנו — ירחם האל עליו — באיסור יציאתנו משידרנו ברדיו משך חודש רמדאן כולו. הוא שלל מאתנו את מפגשנו השנתי המכויים ב„אור ימי", „נס כאלוהים", לור דקאש, איליא ביידא, עאמר ח'דאג', אבו אלסעיד, ושלישיית סעיד, ראג'י ומוראד, והצגותיהם של בני אלג'וזי, ולילות החלב והדבש של משפחת „אלג'והרייה".[7]

האהובים עלי הלכו...

למה הלכו?

כמה פעמים עמדנו באלפינו, בטקסי אזכרה, לאות כבוד לזכר אדם יקר שישוב אינו עננו.

דקה אחת.

דקה אחת מתכנסים אנו בתוך עצמנו. כל אחד עם השד שלו צוחק על עצמו, בלבו. לנוכח המעמד הנכבד יתקוף אותנו רצון עז לצחוק.

דקה אחת כבקשתו של המנחה.

מה המניעה שתבוא בלי בקשה? מה המונע את פגישת כל השדים שלנו לרגע אחד, כדי שיסכימו ביניהם, בהיסח־דעת מאתנו, על פגישה זו? דקה אחת. בשעה אחת.

האם השדים נבדלים לפי עם ולאום?

ואילו ברחוב החלוץ, באותו רגע, באותה דקה באותה שעה, הם לא היו נבדלים. כל אחד התכנס בתוך עצמו, על השד שלו.

האהובים עלי הלכו...

מדוע הלכתי עם ההולכים? מדוע נשארתי בלעדיהם? ומדוע באתי ועזבתים?

מה שעזר לי למצוא את התשובה, את הדבר הטבעי עד הסוף, היא העובדה שעבר זמן מבלי שאיש מאתנו ימצא תשובה.

לו היה הנסיך בוחר לשים את הנייר הירוק היחידי על מצחו של אחד משלושת בניו של השר, היו שניים לפחות יודעים שהנייר שעל מצחם הוא אדום. אלא שהוא נתן על מצחם צבעים זהים. והם התבלבלו כליל. וכאשר שתקו השלושה, שעה תמימה, הבין החכם שביניהם מה פירושו של הדבר. האהובים עלי הלכו, ואח'טייה נשארה. וברגע מסוים, באחד הרחובות של חיפה המלאים בהולכי רגל, יצאו השדים מהלבבות. ונפגשו בוואדי עבקר באור היום: כל אחד שואל על אח'טייה שלו: כיצד עזב אותה, ולמה עזב אותה, ומה מצבה לאחר שעזבוה. אח'טייה המשותקת אלמלא סרווה. אח'טייה האילמת אלמלא... אלמלא עבד אלרחמן?

הערות:

* הפרק השלישי מתוך רומן חדש של הסופר אמיל חביבי, „אח'טייה", שהופיע בהוצאת התאחדות הסופרים והעיתונאים הפלסטינים בקפריסין. לפי האגדות מלפני האיסלאם היה לכל משורר „ג'ני" משלו אשר היה מעדה לו. כל הג'נים היו נפגשים אחת לחודש בוואדי מרוחק בשם „עבקר".
1. השם נלקח משמה של חברת תקליטים לבנונית שהייתה בבעלותו של משורר וזמר עממי בשם א.ל.א ביידא שיצא את שמו בפלסטין ובבית השידור הפלסטיני בשפה הערבית אשר הירבה להזמין אותו לשיר את שיריו.
2. „טרטור" רומז לתרבוש ארוך ששימש את הליצנים ומשוטי העם, בתקופה הממלוכית.
3. שמות עצים אלה רומזים ליצירות מתורגמות בעלות סגנון מליצי, שתורגמו בראשית המאה בידי הסופר המצרי מוצטפא לוטפי אלמנפלוטי והסידרה בבתי הספר הערביים בתקופה המנדטורית דרכו להציג את „מג'דולין..." כמחזה יחידי שהכירה האינטלגנציה הערבית באותה תקופה.
4. הכוונה כאן למשורר הפלסטיני מחמוד דרוויש, אשר יצא את הארץ בתחילת שנות השבעים. דרוויש התגורר בחדר ברחוב עבאס כחיסה אצל משפחה שהיו לה שלוש בנות מבוגרות: הבית קרוב מאוד לביתו ברחוב עבאס שהמחבר תאר אותו בספר. מחמוד, נסיכן הוא המשורר מחמוד דרוויש אשר פרסם את הנוסח המלא של „אח'טייה" בכתב־העת שיוצא לאור ע"י התאחדות הסופרים והעיתונאים הפלסטינים בקפריסין, „אל־כרמל", שבעריכתו.
5. המחבר מרמז כאן למעשייה שהופיעה בספר בפרק הקודם.
6. הוא מנהל בית השידור הפלסטיני בתקופה המנדטורית בשנים 1939 — 1945.
7. שמות של שירים של הזמרת הלבנונית המפורסמת לור דקאש. א.ל.א ביידא ועאמר ח'דאג' שני זמרים לבנוניים. אבו „אלסעיד", כינוי של המשורר הפלסטיני עבד אלכרים אלכרמי, שהתפרסם בכינוי „אבו סלמא". אעד עבר כסגנו של מנהל בית השידור הפלסטיני עג'אג' נויהד. סעיד, ראג'י ומוראד הם שדרים בתחנת השידור שעבדו יחד עם המחבר ברדיו. בני אלג'וזי ומשפחת אלג'והרייה — שתי משפחות ירושלמיות שלכל אחת היה סלון אמנותי שהיו פוקדים אותו אינטלקטואלים ואמנים שונים.

הפרק יתפרסם בכתב העת הדו־לשוני „מפגש".

חלון ראווה

חוויות כאובות

סטפן צווייג: „במבוכת הרגשות";
מגרמנית: צבי ארד;
הוצאת זמורה־ביתן, 1985

אילמלא הוצאת זמורה־ביתן אפשר היה להדביק לו לצווייג את שם־התואר „סופר־נשכח". בשלוש השנים האחרונות הופיעו בעברית ספר זכרונותיו הנודע, „העולם של אתמול", בו תאר את האקלים הרוחני באירופה בתקופה שבין סוף המאה הי"ט ופרוץ מלחמת־העולם השניה ב־1939; קובץ הנובלות „לילה מופלא", וקובץ המיניאטורות ההיסטוריות „שעות הרות־גורל". כולם תורגמו מן המקור הגרמני בידי צבי ארד.

כמו בסיפוריו האחרים של צווייג שהוגשו לקורא העברי, נעשה כאן נסיון להציג מצבים מיוחדים בעולם־הנפש של גיבורים בעלי דיוקן אינדיבידואליסטי. הרים פסיכולוגיים לאהבה אסורה ולקשר הטעון פיענוח, לבדידות, לכשלונות בחיים, לחוויות כאובות. בנובלה „במבוכת הרגשות", שנתנה את שמה לקובץ, מתוארים יחסים קרובים ומיוחדים בין פרופסור לסטודנט שלו, יש בהם גם משיכה הומוסקסואלית. גם הערצה של תלמיד למורו וגם זעזוע שבגילוי אמיתות מכאיבות. „לחוף אגם ז'נבה" מגולל את המתרחש בעולמו של שבוי רוסי, המבקש לשוב אל ארצו ואל משפחתו בתום מלחמת־העולם הראשונה, ב־1918. הסיפור „סוד כמוס" (שתורגם לפני שנים בשם „בלהט סוד" על ידי ד"ר י. קרניאלי), מעלה את דמותו של נער המתחיל לגלות את פני החיים באמצעות סוד אינטימי של אמו. מאחורי תגליתו של אספן ותיק של חפצי־אמנות חבויה טראגדיה אנושית — בסיפור „האוסף הסמוי".

הפרדס כסמל וכמציאות

יוסף בר־יוסף: „הפרדס";
הוצאת „עם עובד", 1985

„הפרדס", מחזהו העשירי של יוסף בר־יוסף, המוצג בעונת־התיאטרון הנוכחית ב„הבימה", מוגש כאן גם לקהל־הקוראים. ארבעת גיבוריו של המחזה קשורים קשר־של־גורל בפרדס, המופיע כאן כסמל וכמציאות חיה, המטילה קללה על כולם — אולי דווקא בעקבות האהבה, ואפילו התאווה, שהם רוחשים לו. האחים מנשה ובועז צירקין גרים בבית שבצידי הפרדס, ומנשה בעליו אף מקדיש את כל חייו כדי לעברו ולטפל בו. האחות צביה חומדת את הפרדס. היא רוצה בו כמשענת חומרית למשפחתה שלה.

וכאשר במקרה מופיעה במקום אירה, אלמנה עולה חדשה מרוסיה ומורה לבלט, ומתאהבת בעת ובעונה אחת בפרדס — המסמל בעיניה את יופיה של ארץ־ישראל — ובמנשה המזדקן, האח והאחות עושים יד אחת כדי לשכנע את מנשה כי אין האשה רוצה בו אלא בפרדסו, שאין היא נותנת את עיניה אלא ברכושו. כדי להעמידה במבחן ולהשתחרר מהספקות המעיקים, מעביר מנשה את הבעלות על הפרדס על שם אחיו בועז — ובכך שובר את קסם האהבה הנרקמת בינו לבין אירה. והורס את הסיכוי האחרון של חייו הכלים.

„לגעת עם שיר"

אורנה רב־הון:
„נגיעות של כוכבים"
ציורים ועטיפה: אמי רובינגר;
ספרית מעריב, 1986

„ספרית מעריב", שפירסמה עד כה בעיקר ספרות מתורגמת, החלה לאחרונה להוציא לאור גם ספרי מקור, סיפורת ושירה.

אחד מאלה הוא „נגיעות של כוכבים", קובץ־שיריה השני של אורנה רב־הון — קדם לו „כעוף החול", אשר הופיע ב־1981. השירים המובאים בספר החדש נתפרסמו בחלקם הגדול במוספים ובכתבי־עת ספרותיים.

אם להשתמש בהתבטאות פיוטית של אורנה רב־הון עצמה, לגעת עם שיר וללכת בתוך שירים — זוהי בקשתה ושאיפתה כאשר היא באה לתאר עולם פנימי של תחושות והוויות: „לגעת עם שיר / ולהרעיד. / רק לגעת. / הן כל השאר מאליו יעשה. // אבל מאז ועד הלום / יש רק הליכה / בתוך שירים / על גבי קורים / מקושתים / כחלום".

השירים הם הדבר האחר הנותר לה לגיבורה או למשוררת כאשר היא נחסמת בתקרת־זכוכית בנסותה להמריא אל סף ההעלמות, שהוא סף כליון־הנפש. כפועלת־דבורים פשוטה היא מנסה לייצר מן המהומה קצת יופי ולפזרו על מעשים פשוטים: המגע עם גופו של האהוב מדליק בה נורה של יופי והיא זורחת כפרח נדיר עד שאפילו שערותיה מרברות אהבה: חלום גופה מול חלום גופו מדליקים אש גדולה, עד מלוא כל ההיכל...

זוהי שירה אישית — אך מוכנת, נוחה לקליטה, בעלת תכנים הנעים בין חלום ותקווה.

מ. אבי־שלמה

המשפחה החולמת

25 צירי השומר הצעיר, שיכלו להעניק את הרוב לוייצמן, נמנעו, משום שלא רצו לחלל את בתוליהם האידיאולוגיים. באופן עקרוני הם היו בעד מדינה דו־לאומית, ו„ההגינות האידיאולוגית" אסרה עליהם להצביע בעד מדינה יהודית או חלוקה, וכך סייעו לאקטיביזם של בן־גוריון שבה התנגדו לו, לכבוש את השלטון בתנועה הציונית ולעצב את היחסים היהודיים־ערביים ערב הקמת המדינה ובשנותיה הראשונות. דוד זית, אף שהוא מנסה לתלות את קולר מפלתו של וייצמן בגורמים ארוכי־טווח ולהמעיט בערך תרומתו של השומר הצעיר למפלה, קובע בכל זאת, כי „כל העוקב אחרי לבטיו של השומר הצעיר בקונגרס באזל חש, כי בהצבעתו המדינית הכריעו נימוקים בעלי אופי אידיאולוגי, מבלי שנשקלו היטב ההשלכות הפוליטיות של צעד זה" (ע' 302).

חברותא או מיתותא

הניתוק שבין העקרונות למעשה הפוליטי בולט לכל אורך דרכו של השומר הצעיר מאז. תנועה שיש לה חזון אחרית־הימים, שאינו צמוד למאבקים היום־יומיים, מולידה פאראדוקס, כאשר בשם האידיאלים המופשטים, היא משרתת, לעיתים קרובות מאוד, דווקא את הריאקציה. „מקרה וייצמן" חוזר אחר־כך פעמים רבות בהיסטוריה של השומר הצעיר ומפ"ם: היא התייצבה כאופוזיציה לממשלתו של משה שרת, שהיתה יונית וחיפשה דרכים להידברות עם עמי ערב, אך לאחר הפלתה הצטרפה לממשלת בן־גוריון האקטיביסטית, משום שזו ביטאה עמדות אנטי־אמריקניות: העמדה השלילית שנקטה מפ"ם כלפי מאבקו של פנחס לבון וקבוצתו במפא"י בעקבות „הפרשה" ב־1960: האדישות המוחלטת שגילו מנהיגיה של מפ"ם לגבי מינויו של משה דיין כשר־הביטחון ערב מלחמת ששת־הימים, ועוד.

טוהר אידיאולוגי זה, שיוסלח לתנועת־נוער, נראה פחות טהור ופחות סימפטי כאשר הוא מאפיין לאורך תקופה היסטורית ארוכה תנועה פוליטית שמעולם לא התבגרה. הוא העניק לשומר הצעיר קסם מיוחד, אך הפך אותה לבלתי־אפקטיבית מבחינה פוליטית, ופעמים רבות מזיקה למטרות שלה עצמה.

לצד השמירה על עקרונות אידיאולוגיים מופשטים, ההופכים אצל השומר הצעיר תחליף למציאות הממשית עצמה, מפתיע לגלות, תוך־כדי קריאת ספרו של דוד זית, כי השומר הצעיר היה גם תנועה מסתגרת, מכונסת פנימה, אליטיסטית, המחפשת כל הזמן את זהותה העצמית ונשמרת במכוון מפני השפעות מבחוץ. השומר הצעיר, כהגדרתו של יהודה גוטהלף, ככל שהשתנה נשאר הוא עצמו: תנועה המצטיינת בדבקותה הבלתי־מתפשרת בציונות, באידיאולוגיזם ובאתוס האישי והסוציאלי של חבריה, בתוספת מאפיינים של חברותא קטנה ואינטימית,

(המשך מעמ' 18)

ושזהותה העצמית חשובה לה מהגשמת מטרותיה הפוליטיות.

מעניין להיווכח איזו מידה של חשדנות גילה השומר הצעיר כלפי כל מי שאינו מאנ"ש, גם כאשר דובר בחברים שאך אתמול היו בשומר הצעיר ועזבו העירה. האמינו בדרכו הפוליטית, והקימו את „הליגה הסוציאליסטית" כדי להיאבק בהתאם לעקרונותיו. בדיון על האיחוד עם הליגה הסוציאליסטית אמר יעקב חזן, בבטאו פחד המושרש בתנועתו: „מה יהיה אם השומר הצעיר יהיה מפלגה גדולה, ואנו (הקיבוץ הארצי) נהיה בה מיעוט?" (ע' 215). גם הרומן של השומר הצעיר על איחוד השמאל נגרר עד ינואר 1946, והסתיים בכך ש„פועלי ציון" העדיפו להתאחד עם „אחדות־העבודה", שהיתה יותר פראגמטית, מאשר עם הטוהר האידיאולוגי של השומר הצעיר. באותו אופן הסתיימו גם מגעיו של השומר הצעיר עם „הליגה להתקרבות יהודית־ערבית" (ע' 253).

„בפתח תקופה"
עם עיניים פקוחות

דוד זית, שהוא חבר השומר הצעיר, עשה עבודה היסטורית נקייה, נעדרת פניות ואובייקטיבית, ככל שאדם יכול להיות אובייקטיבי. אף שפרקים רבים עמוסים בציטוטים רבים מדי והסגנון אינו תמיד קולח ובהיר, זהו מחקר שראוי לעיין בו וראוי שישמש בסיס לדיון.

אמנם המחבר נמנע, ובצדק, מהסקת מסקנות אקטואליות מן המחקר ההיסטורי שלו, אבל אצל הקוראים הוא מעורר מחשבות והרהורים: האומנם מסוגלת תנועת השומר הצעיר לשמש בסיס לאלטרנטיבה של השמאל, כאשר מאפיינת אותה דבקות קנאית בעקרונות אידיאולוגיים וחוסר־נכונות להתפשר לא רק עם שותפיה אלא עם המציאות עצמה? האם יכולה תנועה, שמעולם לא השכילה לחבר תוכנית פעולה מציאותית, רב־שלבית, לשינוי המציאות, להתיימר להנהיג את העם והמדינה? האם תנועה, שהצטיינה בשמירה קנאית על זהותה העצמית וחשדנות אין־סופית כלפי כל מי שאינו מן המחנה, מסוגלת להוות בסיס למפלגה גדולה, המקיפה המונים ופתוחה להצטרפות שכבות ציבור רחבות? ואחרון — כמה זמן יוכל השומר הצעיר להתקיים במתכונתו הנוכחית, כאשר חישוקי החברותא והנאמנות הבלתי־מותנית של שכבת הוותיקים לתנועה הולכים ונעלמים.

נדמה, כי חיבורו של דוד זית ראוי לעיון פתוח, משוחרר ממעצורים ומהיצמדות אל שיגרות העבר. ייתכן שהשומר הצעיר עומד שוב ב„פתח תקופה", וראוי היה שתתגבש בו הנהגה שתיכנס אליה בעיניים פקוחות.

בשבע עיניים

מכון „גנזים" מבקש

מכון „גנזים" שליד אגודת הסופרים, מבקש מכל שיש ברשותם כתבי־יד, תצלומים, איגרות או שעמדו בקשרים עם הסופרים להלן, אשר יום זכרונם (במספר שנים עגול) חל בחודשים טבת — שבט — אדר, להודיע על כך ל„גנזים", ת.ד. 7097, רח' קפלן 6 ת"א, טל: 253256.

אפרת ישראל — כ"ח טבת תשמ"א 4.1.1981; ולפובסקי מנחם זלמן — י"ג טבת תשל"ו 17.12.1975; אולסבנגר עמנואל — כ"א שבט תשכ"א 7.2.1961; הירשברג חיים זאב — ט' שבט תשל"ו 11.1.1976; חומסקי דב — י"ח שבט תשל"ו 20.1.1976; לוריא משה — ט"ו שבט תשכ"א 3.2.1961; פרידברג חיים דב — י' שבט תשכ"א 27.1.1961; רוזנטל יהודה — י"ג שבט תשל"ו 15.1.1976; אבן־שמואל יהודה קאופמן — כ"ב אדר א' תשל"ו 23.2.1976; זילברבוש דוד ישעיהו — ו' אדר תרצ"ו 1.3.1936; סרן לובנשטיין נילי — י"ב אדר תשמ"ה 3.3.1985; עמיר־פינקרפלד אנדה — כ"א אדר ב' תשמ"א 27.3.1981; צונץ יום טוב ליפמן — י' אדר ב' תרמ"ו 17.3.1886; קריב אברהם — ה' אדר ב' תשל"ו 7.3.1976; רטוש יונתן — י"ח אדר ב' תשמ"א 24.3.1981.

סדנא לכתיבת שירה בהדרכת נתן יונתן

סדנא לכתיבה יוצרת־שירה עם המשורר נתן יונתן, תיפתח ביום ראשון, ז"ך באדר א' תשמ"ו (16.2.86) בבית־הסופר ע"ש שאול טשרניחובסקי, רח' קפלן 6, ת"א.

פרטים והרשמה: מרדכי גלור, „בית־הסופר", קפלן 6 ת"א, טלפון 7 — 253256־20 בשעות העבודה.

פגישה

פגישה עם הזמרת נוגה אשר ועם המשוררים מאירה אליאש, מנחם בן, ריקי דסקל ואריה זקס, תתקיים ביום ג' 3.3.86 בשעה 20.30, במועדון „צוותא" ירושלים. מנחה: אסי דגני. מפיקה: גבריאלה אלישע.

ספרי שירה חדשים

שני ספרי שירה משל צבי כסיף, בעברית וביידיש, ראו אור בהוצאת טרקלין. כסיף החל לכתוב שירים בפולנית ואחר כך עבר לכתוב שירים ביידיש, שמקצתם פורסמו בעיתוני יידיש בעולם ובארץ. לאחרונה כינס את שיריו העבריים והיידיים בשני ספרים נפרדים המשקפים את קורות חייו. הספר העברי כולל 53 שירים והספר היידי 29 שירים ושאינם תרגומים של הספר העברי.

ספר שירים שלישי בשפה העברית, „הבית שלי", ייצא לאור בהוצאת טרקלין בסוף חודש מרץ.

פרס שז"ר לחקר תולדות ישראל

מרכז שזר מודיע על קבלת הצעות לפרס שז"ר לשנת תשמ"ו, על כתב־יד או ספר בעברית, שעניינו עם ישראל, ואשר התפרסם לא מוקדם משנתיים לפני יום הענקת הפרס ולא מאוחר משלושה חודשים לאחר תאריך זה.

הפרס יוענק באזכרה לזלמן שז"ר המנוח, נשיאה השלישי של מדינת ישראל.

המועד האחרון להגשת הבקשות לשנת תשמ"ו, בצירוף 3 עותקים של החיבור המוצע, הוא כ"א באדר ב' תשמ"ו (1.5.86).

את הבקשות יש לשלוח למרכז זלמן שזר, ת.ד. 4179, ירושלים 91041.

ערב בבית האמנים י־ם

ערב קריאת שירה בהשתתפות חדוה הרכבי וישראל אלירז יתקיים בבית האמנים בירושלים, ביום ד' 26.2.86, בשעה 20.30. זמרה: איילת אוכל. הנחיה: ירון גולן.

הרצאות בספרות עברית

במסגרת הסידרה „יצירות נבחרות בספרות העברית", בחוג לספרות עברית, אונ' ת"א, יתקיימו ההרצאות הבאות באולם 496 שבבניין גילמן: ב־25.2.86 — תרצה רות שנטלר על „המודעות העצמית ברומאן המודרני"; ב־4.3.86 — תרצה עליזה שנהר על „סיפור על סיפור או מה שסיפרה שחורזדה למלך"; ב־11.3.86 — אבינועם ברשאי על „הדיוקן העגנוני בתמול שלשום"; וב־18.3.86 — ראובן קריץ על „הז'אנר של רומאן על רומאן".

תיקון טעות

הספר „שרוני", משל מירה מאיר, שעטיפתו פורסמה ב„דפים לספרות" בשבוע שעבר, ראה אור בהוצאת „כתר", ולא כפי שפורסם.

יהושע אורנשטיין, הוצאת ספרים "יבנה" בע"מ
תל־אביב, רח' מזא"ה 4, טלפון 297856, 293638

ספרים חדשים:

• **אטלס גיאוגרפי „יבנה"**
ערוך בידי פרופ' מ. ברוור
עם תצלומי לווין, מידע על מדינות העולם
מילון למונחי הגיאוגרפיה, מילון רב־לשוני ומפתח שמות

• **האטלס שלי**
אטלס מצויר לילדים האדמה, הימים
מאת ליזה וואטס, טסה קמפבל, ג'ני טילר

• **אטלס ומדריך ערי השרון**
בעריכת פרופ' משה ברוור, גאול מכליס
נתניה, הרצליה, רמת השרון, כפר־סבא, רעננה, הוד השרון, פתח־תקוה וקרית אונו

נמצאים למכירה:
אטלס ומדריך תל־אביב והסביבה מהדורת 1986
אטלס ומדריך ירושלים והסביבה
אטלס ומדריך חיפה והסביבה

• **שאגאל**
מאת דוד גלעדי
סיפור חיים ופרקי ציור של האמן הדגול
בשיתוף הוצאת „מסדה"

• **למעלה מן החושים**
מאת השופט פרופ' יעקב בזק
תופעות על־חושיות במסורות יהודיות ובמחקר ימינו

• **מיפן באהבה לילדים**
פנורמה — סדרת הרמוניקה לפעוטות
תמונות חינוכיות לילדים בשלל צבעים

• **סדרת תמונות לפעוטות**
ספרים מפלסטיק – ניתן לרחיצה
ספרים חינוכיים לקידום ופיתוח הילד בגיל הרך.
בשיתוף הוצאת „כתר"

ניתן להשיג בהוצאה ובחנויות הספרים

קולנוע

דני ורט

השיבה אל המלודרמה המשפחתית

„פעמיים במשך החיים" בקולנוע „גת" בתל־אביב ו„סהרורים" במוזיאון תל־אביב

„סעודה משפחתית". במרכז (מימין לשמאל): איימי מדיגן, ג'ין הקמן ואלן בורסטין ב„פעמיים במשך החיים"

אחד מסממני הגל השמרני בהוליווד בשנים האחרונות הוא השיבה אל המלודרמה המשפחתית. בניגוד למלודרמות הטובות של שנות השלושים (סרטיו של ג'ון מ. סטאהל) או של שנות החמישים (סרטיו של דאגלאס סירק), המלודרמה החדשה קרובה ברוחה לאופרת הסבון הטלוויזיונית. היא פועלת על מישור אחד — בניית מערכת יחסים בין־משפחתית. אין בה את התת־זרמים ואת היסודות החתרניים שאיפיינו את המלודרמות הוותיקות. גם אם אלה סרטים עשויים היטב המשתמשים בשחקנים טובים כמו „אנשים פשוטים" או „תנאים של חיבה", אין הן מתעלות מעבר לעלילה הפשוטה.

אחד השחקנים האמריקנים הטובים ביותר שהשתלב בשנים האחרונות בכמה סרטי מלודרמה הוא ג'ין הקמן, משחקניה הבולטים של הוליווד בשנים השבעים. הקמן הופיע לאחרונה בסרטו הגרוע של ג'רי שצברג „אי הכנה" (שם היה איש עסקים אמריקני בטונים, אלמן שנתקל בבעיות צער גידול בנים) ובסרטו של ארתור פן „מטרה", בן כלאיים של מלודרמה משפחתית וסרט מתח.

ב„פעמיים במשך החיים" הקמן מגלם את דמותו של הארי מקנזי, פועל פלדה מסיאטל. הארי חוגג בראשית הסרט את יום־הולדתו החמישים בחוג המשפחה — רעייתו קייט (אלן בורסטין) זה שלושים שנה, בתו הבכורה הנשואה, סאני (איימי מדיגן), בתו בת ה־17 (אלי שידו), חתנו ונכדיו. את הערב הוא יוצא לבלות עם חבריו בבאר המקומי. רעייתו כדרכה מעדיפה להשאר בבית. במסבאה הוא פוגש באודרי (אן מרגרט) המוזגת החדשה. השתובבות של ידידים מביאה בעקבותיה ספור אהבה. הארי הגבר הממוצע הסובל ממשבר גיל העמידה נוכח בריקנות חייו ומחליט לעזוב את הקן המשפחתי ולעבור לחיות עם אודרי. קייט סובלת. הבת הבכורה סאני זועמת, הקשיים הכלכליים מאלצים את הלן לוותר על לימודיה בקולג' ולהנשא. רק הבן הבכור, איש העולם הגדול, מבין את צעדו של האב.

סרטו של הבמאי באד יורקין מתרחש באתרים אמריקנים אופייניים — בית, מפעל הפלדה, באר, סופרמרקט, המספרה שבה עובדת קייט. הסיום מתרחש בכנסיה בה נערכים כלולותיה של הלן. באד יורקין, במאי טלוויזיה שבזמנו ביים סרטים כמו „התחילו את המהפכה בלעדי" והגנב שבא לסעוד" ובשנים האחרונות התרכז בבימוי והפקה של סדרות טלוויזיה כמו „הכל נשאר במשפחה" (ואחד הקטעים בסרט הוא כולל קטע בו בני המשפחה צופים בפרק מתוך „הכל נשאר במשפחה"), התבסס על תסריטו של הבריטי קולין ולנד. תסריטו המקורי של ולנד (שכתב את „מרכבות האש") מתרחש בקהיליית כורים במנצ'סטר. התסריט שעובד לארה"ב מזכיר כמה בעיות בוערות כמו אבטלה (חתנו של הארי מתקשה במציאת עבודה), אבל מלבד אלה יורקין מעדיף להתרכז בבניית היחסים בין הגיבורים, שעל־פי ערותו אין בהם אף לא נבל אחד. הארי יודע שהוא פוגע בבני־משפחתו, אך אינו רוצה לוותר על אושרו החדש: אפילו אודרי אהובתו סובלת יסורי מצפון. התייסרויות הדדיות אלה מטרתן להקיז פה ושם דמעה מעיני הצופים. אך כאמור אין דבר מעבר לכך. מה שנותר אם כן הוא משחקם של השחקנים שמכסה על הרדידות. לכולם, במיוחד להקמן, יש רגעים טובים.

בדיחה קולנועית קטנה

„סהרורים" הוא פגישה עם יוצר לא מוכר. אוטאר יוסליאני הוא אחד מאותם במאים יוצאי ברה"מ שבחרו לעבור בשנים האחרונות למערב. קדמו לו אנדריי טרקובסקי („סולאריס"), סלאבה צוקרמן („ליקוויד סקיי") ואנדרי קונצ'לובסקי („מאהביה של מריה"). יוסליאני הוא מייצג צד אלמוני בקולנוע הסובייטי, הקולנוע הגרוזיני, שהוא מיוצריו הבולטים. יוסליאני יליד טיביליסי (1934), למד מוזיקה ומתמטיקה בטרם החליט על קריירה קולנועית. את סרטו הראשון ביים ב־1961 ומאז ביים סרטים כמו „בנשור העלים" ו„פסטורלה". תדמיתו כפייטן וכיוצר סרטי אווירה עוררה בעיות בכורלדתו. „פסטורלה", סרטו הרוסי האחרון, שבויים ב־1976, הוצג רק ב־1982 בפסטיבל ברלין, כנראה עקב התיאור הלא־מחמיא של חיי היומיום בגרוזיה.

„סהרורים" (במקור „חביבי הירח", מדבריו של פלסטף ב„הנרי הרביעי" חלק א') הוא סרט יוצא דופן. קולנוע המזכיר במקצת את הקולנוע של ז'אק טאטי ואת סרטיו הסוריאליסטיים המאוחרים של לואיס בוניואל. זהו רונדו של חפצים ודמויות אנוש הסובבים בני־עגלים. מערכות שתי וערב הבנויות סביב מערכת כלי חרסינה עתיקה וציור עירום ממאה הי"ט (הכלים הולכים ונשברים והציור שנגנב מדי פעם הולך וקטן לאחר כל גניבה). אין גיבורים ראשיים והשחקנים לא מקצועיים ברובם. בין הלוקחים חלק בהתרחשויות על רקע פריז של היום, נמצאים מכונאי שמייצר פצצות שהוא מוכר לטרוריסטים, סוחר נשק ורעייתו, בלש משטרה ורעייתו, זונה טובת־לב, צמד גנבים אב ובנו, אנרכיסט קשיש המתכנן לפוצץ פסל מכוער בגן בעיר, נערת רוק שאוספת ציורים ישנים ועוד. הסרט ניחן בברק היצוני הנובע מתסריט סבוך, שנכתב בשיתוף עם ז'ראר בראך (ששיתף פעולה עם גולים מזרח אירופים כמו פולנסקי) ובניית מיזנסצנה שדרשה מיומנות והקפדה רבה מצד הבמאי וצלמו פיליפ תודייה. מדובר בהלצה, לאחר שתופסים את העקרון, היא הופכת להיות חוויה ארוכה יתר על המידה ואף מייגעת. החיוכים שהיא מצליחה לעורר אינם מצדיקים את הפרשנויות והתשבוחות שהצמידו לה. כנראה שנוף קולנועי מעניים מצליח לנפח בדיחה קולנועית קטנה הרבה מעבר לפרופורציות האמיתיות שלה.

תערוכות

דורית קדר

כישוף ומסתורין

מסג, נוף רישום

אהרון מסג מציג בגלריה גורדון עד ה־10.3. תערוכה המבוססת על משחקי כהה ובהיר. חומרים מעורבים. טכניקה מנוגדת לכאורה לאיקונוגרפיה: נוף, עורבים ואגרטלי פרחים. הנוף כמו הפרחים והעורבים המצויים בטבע הם צבעוניים. הבחירה בניגוד בין כהה לבהיר מצביעה בהכרח על כיווני־מחשבה סימליים.

בתולדות אמנות הציור, העולם החיצוני על נופיו קשור תמיד באידאולוגיה השוררת. כך, נוף ימי־ביניימי הוא סמלי בגלל האמונה הדתית המרגישה בראש ובראשונה את האידאה, את העולם הבא. נוף רנסנסי באיטליה, לעומתו, בנוי לפי חוקי פרספקטיבה מתמטיים נוקשים, הקשורים לרעיון ההומניסטי, לרציונליזציה. אין להבין מהאמור שצייר הנוף מתעלם מהנעשה מסביב. עיתים הוא מעתיק פרטי־טבע במהימנות רבה, אבל הם נתונים במסגרת חשיבתית כוללת יותר, שכאמור, תואמת את תפיסת־חייו.

כשמסג בוחר מוטיבים „הדורשים" כשלעצמם את ההתממשות בצבע, והופכם לשרות, לשרבוטים, שחורים, מלווים בחכישות החושפות את לובנו של מצע הנייר, ולמשיכות צבע דקות באדום, כחול או צהוב הנעות בשוליים, ומרמזות — לא עור: בהכרח הוא קשור לתפיסה מסויימת האוהבת את האמבלמטי והמאגי.

מסג מזכיר, בעצם, סימבוליקה מסוג הרבה יותר קדום: ציורי המערות.

צייר המערות או אמן החברה השבטית לא היה אדם מן השורה. כיוון שהאמנות היתה קשורה בהישרדות, הרי שתאור החיה ו„הריגתה" המדומה נועדו להבטיח שהחיה האמיתית תומת ויסופק המזון. כך גם עיצוב צלמיות האלות, על אברי המין המודגשים, שימשו קמעות וכלי פולחן להמשך כוח האון והפריון. החשיבה השבטית אינה מבדילה בין חיים של מעלה לחיים של מטה, בין עולם החיים לעולם הרוחות. המעברים הם אפשריים והמסכות שהמכשף מתקשט בהן במהלך הטקס הדתי הם אמצעי „ללבוש" חוות אחרת ולהכנס לרוח המגינה והטובה.

מסג עוסק במגיה (אולי שחורה), והפרחים המשורבטים בעצבנות, יוצאים לצידים מן האגרטל בגלגלות, כיצורים לא־תמימים ומאיימים. העורבים הופכים על הנייר לחיות גדולות מאוד. בעלי־כנף הופכים לחיות־פרא, דרקונים קטנים, חיות מעוררות פלצות מזכירות את המכשפות הזקנות והרעות, את קוסמי הרע הצרורים הדרים במעבה היער.

בעולם מסוג זה גם הנופים קודרים. העלווה הירוקה שבקצה הגזע האורגני משתנה לגבשושים כהים המבוקמים על פסים דקיקים של גזעים סכמטיים. צמרות העצים מתקרבות זו לזו ורוחשות: יש ביניהן מעין הרמוניה של כת סגורה, דיאלוג חתום, אווירת מיסתורין. אנרגיות של כוח באות לידי ביטוי גם במבנה הטקסטורה של הרקע. מעין קווי אורך כמעט בלתי־נראים פורצים מאחור כאלומות, כמערבולות עם עוצמה משלהן.

גם אופן התממשות המדיום מצביע על עשייה במאגיה. איש המערות אינו עוסק בתאור, אלא בעצם הציור או החריטה. התהליך עצמו הוא מאגי. דומה שההריטות השונות של מסג משמשות לגילוי הרבדים של מטה ומשיכות המכחול החד־פעמיות יוצרות, בדיוק כמו החריטה, לחש שמסייע בכישוף. ומסג מצליח. תערוכת חובה.

צוותא לתרבות מתקדמת

שישי 28.2 ב־12.00 ו־15.00 – במת פתוחה
„הנסיכה איבון" בביצוע סטודיו למשחק של ניסן נתיב
ב־21.30 ובחצות – „כמו צוענו"

שבת 1.3 – שחרית 11.11 – אריה ורדי מארח צעירים בצוותא.

מוצ"ש 1.3 ב־21.00 – רסיטל חוזר עם אילן רכטמן ואלי מגן.
א' 2.3 ב־20.30 – „מחוג לדרמה".
ב' 3.3 ב־21.00 – „האירוסים" בניהולו של רפי פסחזון.
ב־22.45 – „חיילי בדיל על חוף ירושלים".

ג'־ד' 4.3 ב־20.30 – „הכלה חמתה" – פנטזיה על נושא אנה פרנק מאת יוסי יזרעאלי בביצוע תיאטרון החאן.

ה' 6.3 ב־21.00 – „מיטה־מטבח", מיטה־מטבח".
ב־22.45 – „נאו בצוותא".
• „במקום חלום" ו„נגוע" 2 סרטים קצרים בנושא ההומוסקסואליזם מוקרנים מדי ערב ב־20.00.
• בצוותא מוצגת תערוכתו של שלמה לביא.

תל־אביב

אסתר — סוניה האדומה
ו': 10.00
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

אורלי — והספינה שטה
מוצ"ש: 9.30 ,7.00
חול: 9.30 ,7.00 ,4.30

בית לסין — יום ו', 24.00 ,14.30
שבת עד יום רביעי 5.3
בשעה 23.15
ביום חמישי 12 (חצות)
מי מפחד מחשכן ממול

בן יהודה — שובבה בכל מחיר
יום ו': 12.00 ,10.00
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

גת — פעמיים במשך החיים
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

גורדון — בחר בי
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 4.30 ,7.15 ,9.30

דקל — לילות לבנים
יום ו' – 10
מוצ"ש וכל השבוע 9.30 ,7.00

דרייב אין — יום ו' 10.00 בירדי
12.15 מסיבת סקס
מוצ"ש וחול: 9.30 ,7.15 בירדי
12.00 מסיבת סקס

חוד — משאלת מוות 3
ו' 10
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

לימור חדש — כבודו של פריצי
9.30 ,7.00

פאר — מסע העסקים של אבא
ו': 10.00
מוצ"ש: 9.30 ,7.00
חול: 9.30 ,7.00 ,4.15

מוזיאון תל־אביב — סהרורים
9.30 ,7.00

סינמה 1 — חזרה לעתיד
יום ו': 10.00
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

סינמה 2 — עד סוף הלילה
יום ו' 10.00
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

פאריס — עד סוף הלילה
יום ו' 10 מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.30 ,7.15 ,4.30
שבת 11.00 בבוקר – בית תחיות
1.00 – רגשות
3.00 – מבט אחר
5.00 – שבלול
23.30 – מציצים

חן 1 — שנת הדרקון
ו': 9.40 – 12.20
מוצ"ש: 7.00 – 9.40
חול: 9.40 ,7.00 ,4.15
החיפושית משתוללת
שבת 11.00 בבוקר

חן 2 — גלגלי תהילה
יום ו': 9.50 – 12.20
מוצ"ש: 7.20 – 9.40
חול: 5.00 – 7.20 – 9.45
חתולים בצמרת
שבת 11.00 בבוקר

חן 3 — סיפורה של מארי
יום ו': 9.50 ,12.20
מוצ"ש: 9.40 ,7.20
חול: 9.45 ,7.20 ,5.00
הגוניס
שבת 11.00 בבוקר

חן 4 — ביה"ס לאסירים מתחילים
יום ו' 12.20 ,9.50
מוצ"ש 9.40 ,7.20
חול 10.30, 1.30, 4.45, 7.20, 9.40
בייבי סוד האגדה האבודה
שבת 11.00 בבוקר

חן 5 — רומן על בטוח
יום ו' 12.15 ,9.55
מוצ"ש 9.40 ,7.00
חול: 10.30, 1.30, 4.45, 7.00, 9.40
חברי הדרקון אליוט
שבת 11.00 בבוקר

שחף — המאהב
יום ו': 12.00 ,10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

תל־אביב — רוקי 4
ו': 10.00
מוצ"ש: 9.30 ,7.15
חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

תכלת — הרבה ולא כלום
מוצ"ש 9.00 ,7.00
חול: 9.30 ,7.00 ,4.30

צוותא — במקום חלום + נגוע
8.00

ירושלים

אדיסון — משאלת מוות 3
מוצ"ש 9.00 ,7.00
חול 9.00 ,7.00 ,4.30

אורגיל — שנת הדרקון
מוצ"ש: 6.45 – 9.15
חול: 4.00 – 6.30 – 9.00

אורנע — שוטר עם כבוד
מוצ"ש 9.00 ,7.00
חול 9.00 ,7.00 ,4.30

בנייני האומה — מסע העסקים של אבא
מוצ"ש: 9.15 ,6.45
חול: 9.15 ,6.45

מיטשל — ראן
מוצ"ש: 9.30 ,6.30
חול: 9.00 ,6.00

סמדר — קאוס
מוצ"ש וחול: 9.15 ,6.30

כפיר — רוקי 4
מוצ"ש 7.00 – 9.00
חול 4.30 – 7.00 – 9.00

הבירה — מלכודת קטלנית
מוצ"ש 9.00 ,7.00
חול: 9.00 ,7.00 ,4.30

בית אגרון
יום שישי 28.2.86
14.00 מלחמה ואהבה
15.45 קגמושה
מוצ"ש 1.3.86
18.45 וולט דיסני – עליסה בארץ הפלאות
19.45 מלחמה ואהבה
21.30 שר הטבעות
24.00 האחים בלוז

חיפה

אורה — המאהב
שבת: 9.15 ,7.00
חול: 9.15 ,7.00 ,4.30

חן — קומנדו
מוצ"ש: 9.15 ,7.00
חול: 9.00 ,6.45 ,4.30

עצמון — המפתח
מגיל 16 ומעלה
מוצ"ש: 9.00 ,7.00
חול: 9.00 ,7.00 ,4.30

פאר — הרבה ולא כלום
מוצ"ש: 9.15 ,6.45
חול: 9.00 ,6.30 ,4.00

ארמון — סוניה האדומה
מוצ"ש: 9.15 ,7.00
חול: 9.00 ,6.45 ,4.30

קרן אור המחודש — קאוס
מוצ"ש וחול: 9.00 ,6.00
מונטנגרו
שבת 1.3 – 23.30
טעם החיים לפי מונטי פייטון
חמישי 6.3 – 23.30

רון — רוקי 4
מוצ"ש: 9.15 ,7.00
חול: 9.00 ,6.45 ,4.30

אמפי — מלכודת קטלנית
שבת: 9.15 ,7.00
חול: 9.15 ,7.00 ,4.30

אורלי — להב משונן
מוצ"ש: 9.15 ,7.00
חול: 9.00 ,6.45
ספלאש
יום ו' 3.30 (28.2.86) אחה"צ
עליסה בארץ הפלאות
יום ו' 3.30 (7.3.86)

רמת־גן

אואזיס — שנת הדרקון
יום שישי: 10
מוצ"ש וחול: 9.30 ,6.50

ארמון — סוניה האדומה
יום ו' 10
מוצ"ש 9.30 ,6.50
חול 9.30 ,7.15 ,5.00

לילי — כבודו של פריצי
9.30 ,7.15

רב גן 1 — סיפורה של מארי
יום ו' 10
מוצ"ש 9.40 ,7.20
חול 9.40 ,7.30 ,5.00
מרי פופינס
שבת 11 בבוקר

רב גן 2 — בירדי
יום ו' 10
מוצ"ש 9.45 ,7.20
חול 9.45 ,7.20 ,5.00
הגוניס
שבת 11 בבוקר

רב גן 3 — הרבה ולא כלום
יום ו' 10
מוצ"ש 9.40 ,7.10
חול 9.40 ,7.10 ,4.30
תינוק מוזר במשפחה
שבת 11 בבוקר

רב גן 4 — להב משונן
יום ו' 10.00
מוצ"ש 9.45 ,7.20
חול 9.45 ,7.20 ,5.00
חברי הדרקון אליוט
שבת 11 בבוקר

חולון

סבוי — משאלת מוות 3
ו' 10.00
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.30 ,7.15 ,4.30

מגדל — רומן על בטוח
יום ו' 10.00
מוצ"ש וחול 9.30 ,7.15

מתנ"ס קרית שרת סינמטק
מוצ"ש 9.00 ,7.00
א' ב': ג' 9.30 ,7.30
בשם כל בני ביתי

מועדון קולנוע לנוער
א', ב', ג'
2.30 – הכלב השווה מיליונים
4.30 – הסיפור שאינו נגמר
מופעים ואירועים
הצגת ילדים:
אגדות מדגדגות
שבת 11.00 בבוקר
תיאטרון: הפלשתינאי
חמישי 9.00

ארמון — תפילה למוות
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.30 ,7.15 ,5.00
רחובות לוהטים
מוצ"ש 23.30
ישנוני
יום חמישי 23.30

הרצליה

היכל — המאהב
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.30 ,7.15 ,4.30

מלון דניאל — מקום בלב
מוצ"ש 9.30 – 7.15

בת־ים

עצמאות — רוקי 4
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.30 ,7.15 ,4.30

נתניה

שרון — קומנדו
9.15 ,7.00

סטודיו — פלמינגו קיד
9.15 ,7.00

באר־שבע

חן — חזרה לעתיד
יום ו' 10.00
מוצ"ש וחול 9.15 ,7.15

עכו

אודיטוריום עכו — ערפדי־החלל
מוצ"ש 7.00
חול 9.00 ,7.00

חדרה

חוף חדרה — שנת הדרקון
9.15 ,7.00

תיאטרוני ישראל
מחר, מוצ"ש, 1.3
תיאטרון הבימה:
ניסים ונפלאות
בקופסות שימורים: 20.30
חבית ברחוב שינקין: 20.30
התיאטרון הקאמרי
יאקיש ופופצ'ה: 20.30
קסטנר – בעפולה: 20.30

צוותא
לתרבות מתקדמת

"צוותא" חיפה
ביום שני, 3.3.86 בשעה 19.00 אירוע לתלמידי תיכון. דמוקרטיה – והקצנות. הצגה "כתובת על הקיר". לאחר ההצגה דיון בהנחיית: צביקה שפירא.
ביום רביעי, 5.3.86 בשעה 21.00 "סיציליה, קריסטינה, קורנליה וכל השאר", הצגתה של דניאלה מיכאלי. תיאטרון עשיר ופיוטי המבוסס על שירי משוררות – יונה וולך, לאה גולדברג ודליה רביקוביץ.

"צוותא" קרית־מוצקין
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 21.30 "הנשיקה השנייה" מפגש עם יורם טהר־לב ושיריו. יחד עם הזמרת־אסתי כץ ומלווה בגיטרה – בועז קבילו / דורי אמריליו.

"צוותא" נהריה
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 21.00 "האורחת" בביצוע תיאטרון הסמטה.
שבת, 1.3.86 בשעה 8.00 בבוקר טיול פעילי "צוותא" וחברי המפלגה לגולן.

"צוותא" רמת־השרון
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 22.00 באולם "אורי שלמה ניצן שירים וסיפורים על יהודים".
מוצאי שבת, 8.3.86 בשעה 20.30 קפה־פוליטי – מאזן ביניים לממשלת אחדות, משתתפים: ח"כ אלעזר גרנות (מפ"ם), אלוף (מיל') אהרון יריב, ח"כ אוריאל לין (ליכוד), ד"ר גדעון פישלזון (מרצה לכלכלה), צביקה כסה (המכון לציונות חברתית). מנחה ומשתתף – פרופ' יוחנן פרס.

"צוותא" גדרה
ליל שבת, 7.3.86 בשעה 21.30 ההצגה "עקדה".

"צוותא" כרכור
שבת, 1.3.86 בשעה 10.00 בבוקר שחרית שבת לילדים עם ציפי שביט.

"צוותא" אילת
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 22.00 מחוויותיו של שחקן צעיר מפגש עם השחקן – טוביה גלבר.
ליל שבת, 7.3.86 בשעה 22.00 צוותא זמר – שירי ים בהנחיית – איתי מלאות.

"צוותא" בית־אליעזר (חדרה)
יום שישי, 28.2.86 בשעה 16.00 "צוותא לה" לילדים. קבלת שבת עם חוג לדרמות.
מוצ"ש, 1.3.86 בשעה 21.00 חגיגת זמר עם הזמרת – אורנה זיטנר.

"צוותא" רמלה
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 21.00 נגן הקלרניט – ישראל זוהר מלווה באקורדיון.

"צוותא" ירוחם
מוצ"ש, 8.3.86 בשעה 21.00 "כזוהר ברקיע" – ישראל זוהר – נגן קלרינט בתזמורת הפילהרמונית, משמיע ניגוני נשמה ושירים ישראליים.

"צוותא" ראשון־לציון
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 22.00 "החוג לדרמה" משתתפים: אלברט אילוז, זהבה מנולי, מוטי בהרב, שמוליק חי, מאיר דדון ויעקב כהן.
שבת, 1.3.86 בשעה 11.00 בבוקר הצגה לילדים מגיל 3 "התחרות בין הארנבת והצב". כתב, ביים ומגיש – אילן סביר.
מוצ"ש, 1.3.86 בשעה 21.00 יהודית רביץ בתכניתה "דרך המשי".
ליל שבת, 7.3.86 בשעה 22.00 לשיר בצוותא עם יורם שחר. אורח הערב, התזמרן אילן אשד שיגיש נעימות מוכרות ושירי ארץ ישראל. מלווים אותו: מישה בלכרוביץ – פסנתר, יובל חלפי – תופים.

"צוותא" ירושלים
ליל שבת, 28.2.86 בשעה 21.30 נארח את הזמרת יעל לוי בתכניתה החדשה: "אהבה צעצוע". מלווה: רוני ידידיה.
שבת, 1.3.86 בשעה 11.00 בבוקר רסיטל לחליל ופסנתר. דפנה פלד – חליל, אנדראה כץ – פסנתר. בתכנית: באך, פורה, דופלר.
מוצ"ש, 1.3.86 בשעה 21.00 "לגברת דאלי יש מאהב", השחקנים: חנית אבנון, יוסי בן־שושן, בוגרי בי"ס למשחק. סיפור אהבה של אחות בין אשה בוגרת לנער איטלקי צעיר.
יום ראשון, 2.3.86 בשעה 21.00 "תוזחות" – עם שלמה אלפנדרי. בימוי: בנימין צמח. מפגש עם חומר ספרותי המוביל למסע פנימי במשמעות קיומית.
יום שני, 3.3.86 בשעה 20.30 פגישה עם הזמרת נוגה אשד, המשוררים מאירת אליאש, מנחם בן, ריקי דסקל, אריה זקס. מנחה: אסי דגני.
יום חמישי, 6.3.86 בשעה 17.30 סדנה לתיאטרון בהדרכת: בנימין צמח.
בשעה 21.00 "עמי־עמך" מחזמר קומי באנגלית.

"צוותא" הוד־השרון
יום רביעי, 5.3.86 בשעה 21.00 מועדון הסרט הטוב בהנחיית: יעל שוב.
מוצ"ש, 8.3.86 בשעה 21.00 "הפונדקאים" ערב של שירי עם אמריקאים, קאונטרי ובאז. משתתפים: ש. טוכנר – גיטרה, דייויד גולד – קונטרבס, דייויד דיקלבאום – מגיז, יונתן מילר – כינור ומנדולינה, פאול יוקל־לין קרש בכיסה, אלישע אבשלום – חליליות עם.

"צוותא" מגדל העמק
מוצ"ש 1.3.86 בשעה 20.30 בבית החברה הרביעית הגרוזינית "קולך".

שרותים ● עזרה ● התחבורה

תורנות בתי־מרקחת

ששי
בת־ים: בלפור – בלפור 90
חולון: אסותא – טרומפלדור 4
ירושלים: קופ"ח – מרפאת רוממה, חמ"ג 28
נתניה: הנשיא – שד' ויצמן 36
פתח־תקוה: קופ"ח כללית – חיים עוזר
רמת־גן: הדסה – כצנלסון 151
תל־אביב: ארלוזורוב – ארלוזורוב 76
חיפה: הנשיא – שד' הנשיא 33
רחובות: כללית – בני משה

שבת
בת־ים: עצמאות – בלפור 75
חולון: ד"ר חורי – סוקולוב 70
ירושלים: בי"ח הר הצופים (שבת); מרי סלוס – בר אילן 2 (מוצ"ש)
נתניה: נאות שקד – מ. מסחרי – אחוזים
פתח־תקוה: קופ"ח כללית – חיים עוזר
רמת־גן: חן – ז'בוטינסקי 151
תל־אביב: זיוה – אצ"ל 52 – שכ' התקוה (שבת ומוצ"ש) שדה רב – האוזר 3 תכ' ל' (שבת ומוצ"ש)
חיפה: הנשיא – שד' הנשיא 33

משטרה
ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה – טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת – 100. אילת – 1244 חדרה – 22444.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות, – כל השבוע.
בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ג', ד', ו' – כירורגיה ופנימית ילדים – כל השבוע.
בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה', שבת – כירורגיה ופנימית.
בית חולים וולפסון, חולון – כל המחלקות כל השבוע.
בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
ששי
בקור חולים – ילדים
שערי צדק – פנימית
הדסה ע"כ – כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג.
שבת
שערי צדק – ילדים
הדסה ע"כ – כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג.
הדסה ה"צ – פנימית
ביקור חולים – נשים

עזרה ראשונה
עזרה ראשונה לשיניים
בתל־אביב — בימים א'–ה' בין השעות: 22.00–24.00.
בלילות שבת ובערבי חג בין השעות: 18.00–24.00.
בשבתות ובחגים בין השעות: 10.00–14.00 ו־20.00–22.00.
הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284849 תל־אביב.
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחר חצות בתיאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף פינת שער ג. (ליד המשביר) קומה א'. טל' 284889, 285882־03.
מוקד מידע לקרבנות אונס לרעננה ואיזור השרון, טל' 32452־052 בימים א'–ה' בשעות 17.00–21.00.
עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 669911־02. ער"ן תל־אביב — טל' 261111־03. ער"ן חיפה — טל' 338686־04. ער"ן באר־שבע — טל' 41811־057. ער"ן נתניה — טל' 35612־053.
[illegible]
מוקד עת"א למקרים דחופים – טל' 106.

מד"א
ירושלים, ת"א, חיפה – טל' 101, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים – טל' 781111, רמלה – טל' 3333, עפולה – טל' 21022־054, קרית־גת – טל' 881333־051, באר־שבע – טל' 74767־057, אשדוד – טל' 51333־055.

רכבות
מירושלים לתל־אביב, דרום: בימים א'–ה' בימי ו' וערבי חג: 7.30.
לבני־ברק ולחיפה: בימים א'–ה': 16.00. בימי ו' וערבי חג: 11.30.
מתל־אביב לירושלים: מת"א דרום בימים א'–ה': 16.00.

מחיפה, בת־גלים:
לירושלים: א'–ו' 7.00.
לתל־אביב: א'–ה' 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30.
מנהריה לחיפה ולתל־אביב: 6.35, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38.
לירושלים: 5.35.

מבני ברק 8.18.
לחיפה: בימים א'–ה': 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00.
לנהריה: בימים א'–ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00, 15.00.

מכבי ת"א סיימה משחקי הבית בגביע־אירופה

לימוז' לא היוותה יריב ביד־אליהו — 96:115

● כדורסל

מאת יצחק ויסהוף

מכבי ת"א סיימה אמש את משחקיה הביתיים בבית־"הגמר" בגביע־אירופה לאלופות, בכדורסל, בנצחון קל על אלופת צרפת, לימוז' — 96:115, לאחר יתרון מבריע כבר במחצית — 42:60.

קבוצת מכבי ת"א זכתה בתשעה משחקים בבית־הגמר בשלושה נצחונות ביד־אליהו (ציבונה זאגרב, סימאק מילאנו ולימוז'), ונוצחה ע"י ריאל מדריד. האלופה הישראלית זכתה בנצחון שנחשב כביתי, בבריסל, על ז'אלגיריס קובנה.

אותה לימוז' שהנחילה למיקי ברקוביץ ולחבריו הפסד צורב בסיבוב הראשון (88:85 לאחר הארכה) לא היוותה אמש יריב־של־ממש. האלופה הצרפתית חסרה תלכיד וכל אחד משחקניה ניסה להשיג סלים בכוחות עצמו, בעיקר האמריקני נייט. מכבי ת"א לא נזקקה למאמץ מיוחד, ובשלבים רבים שיחקה בהילוך־ראשון.

חוסר יציבות

הישראלים שהוליכו כמעט בכל דקות המשחק סבלו מחוסר יציבות. מיקי ברקוביץ, שהיה מצויין במחצית הראשונה, בה קלע 21 נקודות, נעלם בשנייה (רק 9). לי ג'ונסון, שהסתפק ב־20 דקות הפתיחה ב־4 נקודות, הוסיף עוד 20 לאחר ההפסקה. גם קווין מאגי לא בלט. רכזי הקבוצה, מוטי ארואסטי וחן ליפין, פעלו היטב. הוואהד לאסוף התעורר לקראת הסיום וקיבל אשראי רב ממאמנו בגלל פציעתו של דורון ג'מצ'י, ששולב רק בדקה ה־8.

שחקני לימוז' הבליטו את שני שחומי־העור, בילי נייט ומייק דייויס. נייט סיים את המשחק עם 26 נקודות ודייויס עם 22. השניים סבלו, בעיקר במחצית השנייה, מיכולת פושרת של הוותיק סנגאל, ששיחק בפזיזות ובפיזור. גרגור בניו, שהצטיין במחצית הראשונה (13 נקודות), ישב על הספסל לאחר ההפסקה. סטפן אוסטרובסקי, הכוכב הצרפתי, סבל מארבע עבירות שביצע עוד במחצית הראשונה. שאר שחקני לימוז' היו חלשים.

שתי הקבוצות קלטו מספר כדורים חוזרים זהה — 25. במכבי בלטו: ג'ונסון ומאגי 8 כל־אחד. בלימוז': אוסטרובסקי, דייויס ונייט — 6 כל אחד. לימוז' איבדה 17 כדורים לעומת 12 של מכבי ת"א.

מכבי ניצלה 45 זריקות מ־80 מהשדה; קלעה שני סלי 3 נקודות (ג'מצ'י), ו־19 מ־22 בעונשין.

לימוז' זרקה 68 כדורים ודייקה ב־30: שחקניה קלעו 6 סלי 3 נקודות (בניו 3), והוסיפה 18 נקודות־עונשין מ־24 נסיונות.

שליטה מוחלטת

מכבי ת"א הוליכה בדקה ה־10 — 9:14, אך לימוז' השוותה ל־17:16 (8). כניסתו של ג'מצ'י סחפה את מכבי ת"א ליתרון, ויחד עם חן ליפין עלה היתרון — 23:31 בדקה ה־13; 36:50 בדקה ה־17 ו־42:60 במחצית.

לאחר ההפסקה הצליחו הצרפתים לצמצם מעט — 54:65 (23). התעוררות של לאסוף וארואסטי העלתה את מכבי ת"א ל־68:90; יתרון־שיא — 68:92 (32) 80:100 (36) ובסיום — 96:115.

השופטים פסטריס (שווייץ) ודייבין (הולנד), היו חלשים והדביקו עבירות, לעתים דמיוניות. ארבעה משחקני מכבי ת"א יצאו בחמש עבירות: לאסוף, ארואסטי, ג'ונסון ומאגי.

● קלעו למכבי ת"א: ברקוביץ 30; ג'ונסון 24; מאגי 22; ג'מצ'י 16; לאסוף 10; ליפין 7 וארואסטי 6.

● קלעו ללימוז': נייט 26; דייויס 22; אוסטרובסקי 15; בניו 13; דאקורי 6; דייה 5; וסטריס 4; ברוסטרהאוז 3 וסנגאל 2.

נצחונות לציבונה ולריאל מדריד

ציבונה זאגרב וריאל מדריד זכו אמש בנצחונות־בית במחזור ה־8 בבית־הגמר בגביע־אירופה לאלופות בכדורסל.

ציבונה, אלופת אירופה, גברה בזאגרב על ז'אלגיריס קובנה — 90:99, לאחר 46:60 במחצית. סטרוביץ' קלע 40 נקודות לציבונה. יובישה (25) וסבוניס (22) הירבו לקלוע לז'אלגיריס.

ריאל מדריד גילתה יכולת נאה והכניעה בפאבליון במדריד, לעיני 4000 צופים, את סימאק מילאנו — 89:106 (40:48).

הטבלה

1.	ז'אלגיריס	9	820:833	15
2.	ציבונה	8	757:783	13
3.	ריאל	8	720:768	13
4.	מכבי ת"א	9	864:837	13
5.	סימאק	8	686:712	12
6.	לימוז'	8	820:734	9

● ביום חמישי, בשבוע הבא, ייערכו שני משחקים בלבד לאחר שההתמודדות בין ז'אלגיריס ומכבי־ת"א, כבר נערכה: ציבונה זאגרב – ריאל מדריד; לימוז' — סימאק מילאנו.

● טניס

שליו וקוריאט העפילו לגמר

הטניסאיות שרית שליו ולילית קוריאט העפילו לגמר גביע סנוארט־סבנת לאחר שניצחו אתמול בחצי־הגמר. שליו גברה על פאולה אירלמן — 2:6, 1:6, וקוריאט ניצחה את יעל ויטלה — 1:6, 3:6.

היום יתקיימו משחקי חצי־הגמר לגברים: מנשה צור — בועז מרנשטיין; רביב וירנפלד — אורן מוטאוסל. המשחקים נערכים ברמלה. הגמר יהיה מחר.

איסלנד גברה על צ'כוסלובקיה 18:19

במשחקי אליפות העולם בכדוריד בשווייץ נרשמו כמה הפתעות. איסלנד ניצחה את צ'כוסלובקיה — 18:19, ושוויץ גברה על פולין — 17:18.

רומניה היתה לנבחרת הראשונה שהעפילה לשלב הבא, לאחר שניצחה את דרום־קוריאה — 21:22. קודם־לכן גברו הרומנים על הצ'כים — 18:23.

קוריאה — אנדרלכט 2:3

נבחרת הכדורגל של דרום־קוריאה, המקיימת מחנה־אימונים במערב־גרמניה, ניצחה בבריסל את אלופת בלגיה, אנדרלכט — 2:3, לאחר שהבלגים הוליכו 0:1 במחצית.

קים ג'ונג כבש את שער־הנצחון 13 דקות לסיום.

זהבה חוזרת

מאת: יצחק אשל

זהבה שמואלי, אלופת ישראל בריצות ארוכות, תחזור מחר למסלול כשתשתתף עם כ־400 רצים במירוץ נס־ציונה, במסגרתו תיערך גם צעדה. המפעל נושא את שמו של אברהם אלעזר ז"ל, שהיה מנהל תחנת אל־על [illegible] ונרצח על־ידי מחבלים. במוקד אירוע הסיום שיהיה במגרש הכדורגל בנס־ציונה תהיה צניחה לראשונה [illegible].

הרצל קבילין למנוחות

אלפים ליוו אתמול למנוחת־עולמים את שוער הכדורגל הרצל קבילין.

הלוויה שיצאה מרחוב דפנה בתל־אביב, עברה דרך שדרות ירושלים ביפו, שם נמצאת חנות הספורט שבבעלותו. הרחוב נסגר לתנועה ועשרות המכוניות הגיעו לאיצטדיון באון ביפו: במקום נשאו הספדים יו"ר דבר־הספר.

השיירה המשיכה דרך ביתו לבית־העלמין בחולון, שם המתינו עוד כאלף איש.

בין האלפים נראו כדורגלנים מקבוצות רבות, ביניהן משחקי הקבוצה בהן שיחק — מכבי יפו והפועל ירושלים. כבית־העלמין נכח יו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סויד, וכן מאמנים רבים.

יו"ר ארגון שחקני הכדורגל, אבי כהן, הניח זר ענק על הקבר. שכוסה פרחים.

הרצל קבילין נפטר ביום שלישי ממחלה ממארת. בן 34.5 היה במותו. הניח שני ילדים.

סגנית האלופה, בית"ר ירושלים, תנסה להתאושש בימק"א נגד האלופה, מכבי חיפה

הפועל נגד מכבי ת"א במוקד 3 משחקי דרבי

גם דרבי הפרברים בבלומפילד: שמשון מול בני־יהודה * דרבי מסקרן בפ"ת * הפועל חיפה והפועל ירושלים בקרב־תחתית בקרית־אליעזר

רגיעה לפני הדרבי: כדורגלני הפועל ת"א, המוליכים בטבלה, נופשים במועדון הבריאות "דן עדן" לפני הדרבי מחר. צילם: ישראל סאן

● כדורגל

שבת גדולה צפוייה מחר במחזור ה־19 בליגה הלאומית בכדורגל. היא תשכיח את אנגליה, שריתקה אותנו השבוע. שלושה משחקי דרבי. שניים מהם בבלומפילד. במוקד — דרבי־הצמרת של תל־אביב, בין המובילה, הפועל ת"א, והחמישית, מכבי ת"א. יקדם למשחק זה דרבי־הפרברים בין שמשון ובני־יהודה. גם הדרבי הפתח־תקוואי — מסקרן. קרב מלהיב יהיה בימק"א, בין ה' אלופה, מכבי חיפה, וסגניתה, בית"ר ירושלים.

שאר המשחקים יצטנעו בצל ארבעת המיפגשים המעניינים. בקרית־אליעזר יתקיים קרב־תחתית בין הפועל חיפה והפועל ירושלים: ביפו — מאבק ללא־אפשרות בין מכבי יפו ומכבי יבנה; סוגרת הטבלה, מכבי שעריים, תנסה להפתיע את הקבוצה המאוששת של מכבי נתניה ובכפר־סבא תשתדל הפועל כפר־סבא לעצור את הדרדרותה במשחקה עם הפועל באר־שבע.

אין ספק, אחת השבתות הגדולות בליגה.

● בסיבוב הראשון סיימו קבוצות הפועל ת"א ומכבי ת"א באיצטדיון ברמת־גן בתיקו 1:1. מאז השתנה מיקום הקבוצות בטבלה. הפועל ת"א זינקה לפיסגה. מכבי ת"א נמצאת במקום ה־5, עדיין ללא עמדת־זינוק קדימה. למשה סיני וחבריו מהפועל ת"א מורל גבוה. אם־כי לא תמיד מציגים יכולת ראוייה לשמה. מכבי ת"א, לשורותיה יחזור כוכבה, מוטי איווניר, עם סיים ריצוי עונש, גילתה חולשה רבה בשני משחקי התיקו האחרונים שלה (יבנה — 1:1 ובני־יהודה ת"א 0:0). מחר בבלומפילד יאמינו בוודאי אבי כהן וחבריו באימרה שלדרבי חוקים משלו. הכל יכול לקרות במשחק מעין זה. גם אם על גבי הנייר הפועל ת"א טובה יותר. ישפוט: צבי שריר.

● במשחק מוקדם בבלומפילד (1) ייפגשו קבוצות בני־יהודה ת"א ושמשון ת"א בדרבי־הפרברים. בני־יהודה, במקום ה־3, הרחק לפני שמשון, מקום 8. אבל אין לשכוח ששמשון נמצאת בתנופה לאחר שניצחה בחמשת משחקיה האחרונים. בני־יהודה תתקשה לזכות. משחק שקול, כמו בסיבוב הראשון — 0:0. ישפוט: עובדיה צבי.

● הדרבי השלישי יהיה בפתח־תקוה, בין קבוצות הפועל (7) ומכבי (11). גם במשחק זה הכל פתוח. הפועל פ"ת טובה יותר אולם מכבי פ"ת תשתדל לאזן את פיגורה בלחימה בלתי־מתפשרת. השחקנים הצעירים של הפועל פ"ת ייפגשו בוותיקים ומנוסים כמו האחים עודד וגרי מכנס, רפי מסקרן. בסיבוב הראשון — 1:1. ישפוט: אריה פרוסט.

● בסיבוב הראשון היה הדרבי־קרב בקרית־אליעזר, בין קבוצות מכבי חיפה, האלופה, ובית"ר ירושלים, סגניתה, קרב־המחזור. מאז נסוגו במקצת שתי הקבוצות, ובמיוחד בית"ר ירושלים, שנחלה שלושה הפסדים רצופים. מחר, בימק"א, ינסו אורי מלמיליאן וחבריו, וללא אלי אוחנה הפצוע, להיחלץ מהמשבר בנצחון־יוקרתי על יריבה שעדיין מקווה לזכות בכתר שלישי רצוף. הביתיות תסייע לשחקני הבירה, אך כי מכבי חיפה תלך בוודאי על כל הקופה, באמונה שהפועל ת"א תמעד בדרבי הת"א. בסיבוב הראשון — 1:1. ישפוט: יעקב שילגר.

● ירושלים נגד חיפה גם במהדורת התחתית בקרית־אליעזר: מאבק חשוב בין קבוצות הפועל חיפה (15) והפועל ירושלים (13). 4 נקודות מפרידות בין השתיים. בסיבוב הראשון ניצחה ירושלים 2:1. הפעם יודעים החיפנים שהפסד נוסף יחמיר את מצבם ויאיים על הישארותם בלאומית. גם הירושלמים מודעים שמעידה עלולה להוריד אלי [illegible] שתי

הקבוצות שכחו מתי ניצחו. ישפוט: יהושע לויה.

● מאבק שקול יתנהל באיצטדיון באון ביפו, בין קבוצות מכבי יפו ומכבי יבנה. המארחים מיפו יבקשו לנצל את מגרשם אולם יבנה תילחם ותשתדל לגמול ליריבתה על נצחונה במגרשה בסיבוב הראשון — 0:1. ישפוט: עובדיה בן־יצחק.

● קבוצת הפועל כפר־סבא, חמישה משחקים ללא נצחון, תנסה להתאושש במגרשה מול הפועל באר־שבע. קבוצת הנגב תבוא ללא רגשי־נחיתות. קבוצה צעירה ושאפתנית שאינה מוותרת בקלות. בסיבוב הראשון — 1:3 לבאר־שבע. ישפוט: יצחק רוזנברג.

● מצב מכבי שעריים בכי־רע; מכבי נתניה בדהירה קדימה. מחר ייפגשו שתי הקבוצות ברחובות. נתניה לא תאפשר לשעריים, סוגרת הטבלה, לנצל את מגרשה. בסיבוב הראשון בבלומפילד, סיימו השתיים בתיקו 1:1. הפעם לא תסתפק אף קבוצה בנקודה. כל אחת רוצה יותר. בוודאי, שעריים הביתית. ישפוט: משה אשכנזי.

תחילת המשחקים ב־3 אחה"צ.

הטבלה הלאומית
(אחרי 18 מחזורים)

1.	הפועל ת"א	14:33	39
2.	מכבי חיפה	12:25	35
3.	בני־יהודה ת"א	7:10	32
4.	בית"ר ירושלים	21:29	30
5.	מכבי ת"א	19:26	28
6.	הפועל באר־שבע	12:16	26
7.	הפועל פ"ת	22:25	26
8.	שמשון ת"א	23:24	26
9.	הפועל כפר־סבא	21:24	23
10.	מכבי נתניה	22:25	22
11.	מכבי פ"ת	24:22	22
12.	מכבי יבנה	20:13	21
13.	הפועל ירושלים	28:19	18
14.	מכבי יפו	25:14	17
15.	הפועל חיפה	30:10	14
16.	מכבי שעריים	22:9	13

* * *

משחקי השבת
● שמשון ת"א – בני יהודה
● מכבי שעריים – מכבי נתניה
● הפ. כפר־סבא – הפ. באר־שבע
● בית"ר י־ם – מכבי חיפה
● מכבי פ"ת – הפועל פ"ת
● מכבי יפו – מכבי יבנה
● הפועל ת"א – מכבי ת"א

בית"ר נתניה ובית"ר ת"א בקרב־פיסגה — מחר בארצית

שתי הראשונות בליגה הארצית בכדורגל, בית"ר נתניה ובית"ר ת"א, ייפגשו מחר ב־3 בנתניה, במוקד המחזור ה־19. נתניה, שניצחה בחוץ בסיבוב הראשון 1:2, מובילה בביטחה בראש בהפרש של 6 נקודות, לפני בית"ר. הביתיות מעניקה עדיפות לנתניה, המסוגלת להגדיל את הפער בפיסגה.

● השלישית: מכבי רמת־עמידר, תצפין לטבריה, למיפגש מחר ב־3 עם הפועל טבריה, שנצחון עשוי להזניקה לצמרת הגבוהה. בסיבוב הראשון — 0:2 לעמידר.

● משחק צמרת מסקרן יהיה מחר ב־3 ברמלה, בין קבוצות בית"ר רמלה (4) והפועל חולון (6). עדיפות ביתית לרמלה. חולון לא תוותר בקלות. בסיבוב הראשון — 1:1.

● מאבק מעניין יהיה היום ב־2.30 בלוד כשקבוצת הפועל לוד מהצמרת, עם יומרות לעלות ללאומית, תתמודד עם הפועל יהוד מהתחתית. באמצע השבוע, בגביע, הפתיעה יהוד בנצחון בלוד 2:3. הפעם עדיפים סיכויי לוד, שניצחה בסיבוב הראשון 1:2.

● קרב־תחתית יהיה מחר ב־11 באיצטדיון בקרית־אליעזר בין קבוצות בית"ר חיפה (16) והפועל מרמורק (13). בית"ר חיפה תשאף לזכות בנצחון בכורה העונה. בסיבוב הראשון — 0:0.

● קבוצת הפועל רמת־גן שתאוצתה נבלמה בשבוע שעבר (2:0 נגד רמת־השרון), תנסה לחזור למסלול־הנצחונות כשתארח היום וב־2.30 באיצטדיון ברמת־גן את הפועל חדרה. בסיבוב הראשון — 0:1, לחדרה.

● קבוצת הפועל רמת־השרון תשתדל לנצל מחר ב־3 את מגרשה ולנצח את הפועל בית־שמש. בסיבוב הראשון — 1:2 לרמת־השרון.

● קבוצת הכח רמת־גן תארח מחר ב־3 באיצטדיון וינטר את הפועל עכו, שלא תוותר בקלות. הכח תשחק ללא שוער שלמה נורדמן ובלמה יחיאל שהורחקו. בסיבוב הראשון — 1:1.

הטבלה הארצית
(אחרי 18 מחזורים)

1.	בית"ר נתניה	13:34	38
2.	בית"ר ת"א	18:27	32
3.	מכבי עמידר	11:18	32
4.	בית"ר רמלה	10:18	31
5.	הפועל לוד	15:22	30
6.	הפועל חולון	17:20	28
7.	הפועל טבריה	21:20	26
8.	הפועל רמת־גן	18:20	25
9.	הפ.רמת־השרון	24:22	24
10.	הכח רמת־גן	22:16	24
11.	הפועל חדרה	18:19	23
12.	הפועל עכו	15:16	20
13.	הפועל מרמורק	29:16	15
14.	הפועל יהוד	19:11	14
15.	הפועל בית־שמש	27:12	11
16.	בית"ר חיפה	25:11	9

בת־ים ניצחה את אס"א באר־שבע בקרב על הסגנות

● כדורעף

מאת אבנר מילמן

במחזור אמצע השבוע בליגה הלאומית לנשים בכדורעף גברה קבוצת הפועל בת־ים, באולמה, על אס"א באר־שבע 0:3, בקרב על המקום השני.

שאר תוצאות המחזור: הפועל נעמן — הפועל ברקאי/עין־שמר 0:3; הפועל עין־החורש/עמק־חפר — הפועל מרחביה/יזרעאל 1:3; הפועל רמת־אביב — אליצור יבנה 2:3; הפועל שער־הנגב — אליצור ת"א 0:3.

משחקי המחזור ה־18 בליגה הלאומית לנשים בכדורעף ייערכו מחר.

המשחקים: הפועל עין־החורש/עמק־חפר — הפועל כפר־סבא (6); אס"א באר־שבע — הפועל מרחביה/יזרעאל (6); הפועל ברקאי — הפועל בת־ים (6); אליצור יבנה — הפועל שער־הנגב (7); אליצור ת"א — הפועל נעמן (6).

הטבלה

1.	הפועל נעמן	16	0:48	32
2.	אס"א ב"שבע	17	18:38	30
3.	הפועל בת־ים	16	15:41	29
4.	הפ.עין־החורש	17	23:33	27
5.	הפ.כפר־סבא	16	19:38	25
6.	הפועל מרחביה	16	27:28	24
7.	אליצור יבנה	16	34:26	23
8.	הפ.רמת־אביב	17	39:16	22
9.	ברקאי/ עין־שמר	16	38:14	20
10.	הפ.שער־הנגב	17	49:15	19
11.	אליצור ת"א	16	48:9	18

תקריות — אלופות בכדורעף

בתי־הספר רוגוזין קרית־אתא (בנים) ותיכון קרית־חיים (בנות) זכו שלשום בקרית־מוצקין באליפויות בתי־הספר העל־יסודיים בכדורעף, וייצגו את ישראל באליפות הבין־לאומית בליכטנשטיין.

במשחקים שנערכו באולם בקרית־מוצקין ניצח בית־ספר רוגוזין בגמר את מוסד אשרת — 3:1, ובין הבנות גבר תיכון קרית־חיים בגמר על מוסד מעין 2:3, במשחק שנמשך שלוש שעות.

* רוגבי: הפועל יזרעאל — הפועל כפר־הנשיא (יזרעאל 1.30); אס"א ת"א — אס"א ירושלים (ספורטק 12.30); אס"א טכניון — הפועל הגליל־העליון וקרית־שמונה (קרית־ביאליק, 1).

* קשתות: תחרויות במסגרת סבב־פיטא, ייערכו מחר ב־9.30 בבוקר בבית שרת בגבעתיים ומיועדות לכל הגילאים.

* ג'ודו: אליפות ישראל לנוער במשקלים 78,71,65,60 ו־81 ק"ג תיערך בשבת ב־11 לפנה"צ באולם הפועל ת"א.

* כדוריד: אליפות הפועל לנשים ולנערות (מחזור 2) תתקיים מחר ב־10 בבוקר. הנשים יתמודדו באולם ברחובות והנערות בגבעת־ברנר.

● ליגה א'

קרב צמרת בקרית־אתא

משחק צמרת יהיה מחר בליגה א', צפון, בכדורגל (מחזור 19) כשהפועל קרית־אתא תארח את בית"ר נהריה (0:0). המובילה, הפועל בית־שאן, תשחק בטמרה נגד מכבי המקומי (1:3).

שאר המשחקים בצפון: מכבי אח"י נצרת — הפועל עליה כפר־סבא (0:0); הפועל טירת־הכרמל — מכבי שפרעם (5:0); מכבי חדרה — מכבי עפולה (0:2); מכבי אור־עקיבא — הפועל רעננה (2:0); הפועל קרית־שמונה — הפועל נצרת־עילית (1:1).

המובילה הדרומית, הפועל דימונה, תהיה מחר חופשית. השנייה, הפועל ראשל"צ, תשחק בחוץ נגד הפועל בת־ים (1:1), והשלישית, לנרוס חולון, תארח את קבוצת־התחתית של הפועל אור־יהודה (0:2).

שאר המשחקים בדרום: הפועל קרית־מלאכי — הפועל אשקלון (0:1); הפועל אזור — הפועל ירוחם (0:1); בית"ר באר־שבע — מכבי קרית־גת (1:1); מכבי השקמה ר"צ — הפועל קרית־אונו (0:1).

מפעל־עמיר — מחר בירושלים

מפעל השחייה המסורתי לזכרו של עמיר וייס, המאורגן ע"י הפועל־ימק"א, ייערך מחר ב־5, בבריכת השחייה בגבעת־רם בירושלים.

* התעמלות: אליפות הפועל, בנים דרגה ב־4, תתקיים מחר ב־10 בבוקר באולם כדליין במכון וינגייט.

* אתלטיקה: מירוץ רחובות לכל הגילאים יתקיים מחר ב־10 בבוקר בהרצליה פיתוח.

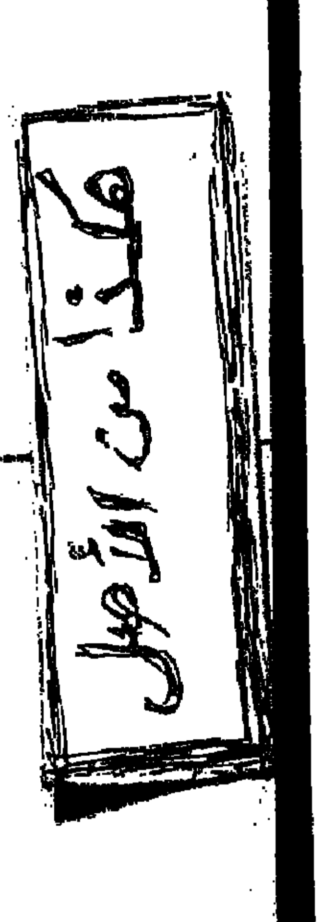

הפרלמנט הגרמני דן בגילויי האנטישמיות

בון. — חברי הפרלמנט הזהירו אתמול מפני תחיית האנטישמיות במערב-גרמניה, בדיון מיוחד לרגל מספר תקריות אנטישמיות מצד חברי מפלגות המשתתפות בקואליציה.

הדיון נערך ביוזמת הדמוקרטים החופשיים מהקואליציה וחברי מפלגות האופוזיציה, שדיברו על „מגמה מדאיגה" לקראת עליות האנטישמיות.

הדיון נערך בעקבות סערה ציבורית על הערות בדבר „יהודים עשירים ותאבי בצע". אחד מחברי הפרלמנט של מפלגת הקאנצלר, נאלץ בעקבות כך להתפטר, וראש עיר ימני נאלץ להתפטר.

הקאנצלר קוהל אישר, כי יש לגלות ערנות מול „גזענים שאינם ניתנים לתיקון", אך אמר כי אין להפריז בממדי הרגשות האנטישמיים.

הוא אמר, כי אין לדבר כיום על תחיית המגמות האנטישמיות במערב-גרמניה. „הרוב הגדול של האזרחים, בייחוד הדור הצעיר, מחוסן מפני אנטישמיות".

הוא הבטיח להמשיך במדיניות של התפייסות עם היהודים, סולידריות עם אזרחים יהודים במערב-גרמניה וקשרים הדוקים עם מדינת ישראל. (ע"ר)

האמריקנים מאשרים שביקשו מצרפת לעצור את רב המחבלים

אחד מראשי „החיזבאללה" שבילה בפאריס כאח"מ

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר"

פאריס. — מקורות אמריקניים אישרו, כי ביקשו משלטונות צרפת לעצור בפאריס את המחבל השיעי אימעד מוניה, אחד מראשי „חיזבאללה", חרף הכחשות צרפתיות.

המחבל הופיע בפאריס בנובמבר תחת השם „אבו סלה". זיהו אותו כאחד המחבלים שצולם בזמנו מבעד לחלון המטוס האמריקני החטוף בביירות.

כתבים מרדיו „אירופה 1" ראו סרט ותמונות, שצילמו סוכני שירות הבטחון הצרפתי במעקב אחרי מוניה כאן. הם זיהו אותו כמחבל הנראה בתוך המטוס ומסמן בידו באקדח לעתונאים להסתלק.

לפי „לה פיגארו", הוא הגיע לפאריס לנהל שיחות על עיסקת שיחרור החטופים הצרפתיים בביירות. הוא ביקר במשרד של „אמל" — כאן ואפילו לא טרח להסתתר.

מיחסים למחבל זה, ראש אגף המבצעים של „חיזבאללה", שיגור מכוניות-תופת נגד כוחות צרפת וארה"ב בביירות, חטיפת מטוס ט.וו.א. וחטיפת בני-הערובה הצרפתיים.

הוא פועל בחסות הסורים. כל שירותי הביון המערביים חפצים לשים-יד על מחבל זה, הנחשב כ„כריש". חקירתו היתה עשויה לפענח את המיסתורין האופף את ארגון הטרור השיעי „חיזבאללה".

נושאות מטוסים אמריקניות חוזרות לעבר חופי לוב

וושינגטון. — שתי נושאות-מטוסים אמריקניות מפליגות עתה לעבר חופי לוב, וכנראה יערכו שם תמרונים ימיים-אוויריים חדשים — מסרו אמש מקורות מקורבים לפנטגון.

נושאת המטוסים „סאראטוגה" הפליגה ביום שלישי מהנמל האיטלקי טריאסט, ו„קוראל-סי" הרימה עוגן ביום רביעי בנמל פאלרמו שבסיציליה.

המטוסים של אוניות אלה, עתידים לבצע גיחות בתוך אזור הפיקוח האווירי של נמל התעופה בטריפולי, בשבוע הבא, ותמרונים עשויים להתקיים במחצית השניה של מארס ביחד עם נושאת מטוסים שלישית, „אמריקה" — מסרו אותם מקורות.

הצי האמריקני כבר ניהל שני תמרונים מראשית השנה בקירבת חופי לוב. תמרונים אלה עברו ללא תקריות ונועדו להפגין את עמדתה התקיפה של ארה"ב כלפי טריפולי. (ע"צ)

מחאה דיפלומטית ראשונה מספרד הוגשה לישראל

בעקבות בדיקות ב-2 ספינות משא ספרדיות מול חופי לבנון

מאדריד. שלטונות ספרד הגישו מחאה דיפלומטית ראשונה לישראל, מאז כוננו עמה קשרים דיפלומטיים.

סגן שר החוץ הספרדי זימן אליו את שגריר ישראל במאדריד, שמואל הדס, כדי למחות על מעצרן של שתי אוניות סוחר ספרדיות על-ידי ספינת תותחים ישראלית, בקירבת חופי לבנון.

שתי הספינות הספרדיות, „קארינינו" ו„קארבוסו", שהובילו מיטען של מכוניות, נעצרו על-ידי ספינת תותחים של חיל הים הישראלי בקירבת צידון. הן הורשו להמשיך בדרכן לאחר התערבות שלטונות ספרד. (ע"צ, ע"ר)

מימשל אקינו ישחרר מאות אסירים פוליטיים

סוכלה תוכנית לרצוח את שר ההגנה אנרילה

מאנילה. — מימשל אקינו הודיע אמש, כי הוא מקווה לפתוח בקרוב את שערי בתי-הכלא בפני מאות אסירים פוליטיים שנכלאו בידי מישטר מרקוס.

דובר הנשיאות אמר, כי קבוצה ראשונה של כחצי תריסר אסירים כבר שוחררה, מתוך 39 אסירים שעל שחרורם החליטה ועדה מיוחדת, אותה הקימה הנשיאה קוראסון אקינו.

אותה שעה נפגשה אקינו עם שגרירים זרים שונים ועם השליח האמריקני המיוחד פיליפ חביב, בארמון זמני — שהוקם בבניין משרדים של 7 קומות השייך למשפחת אקינו, בלב רובע העסקים של מאנילה. ארמון הנשיאות מאלאקאנאנג נסגר בינתיים.

קבוצות שמאלניות בפיליפינים יתמכו במימשלה של הנשיאה החדשה, אולם יטלו לעצמן תפקיד של כלבי שמירה — אמר אתמול דובר „הברית הפטריוטית החדשה באיאן".

סוכלה תוכנית רצח

תומכי הנשיא המודח ניסו להרוג את שר ההגנה חואן פונסה אנרילה — גילו אמש אנשי צבא.

תוך סימנים כי תומכי מרקוס, שמנהיגם נטש אותם, מנסים לפעול נגד הממשלה החדשה, סיכלו כוחות הבטחון קשר להרוג את אנרילה ועצרו ראש עיר מתומכי מרקוס ו-8 משומרי ראשו, בשתי מכוניות שבהן נמצאו רובים רבים.

דובר צבאי אמר, כי הוקמו מחסומי כבישים במרכז האי לוזון, לאחר שנתקבלו ידיעות שאנשי מרקוס, חמושים ברובים וברימונים, מנסים לנסוע מהצפון למאנילה כדי להשתלט על ארמון הנשיא מאלאקאנאנג. (ע"ר וע"צ)

אוהדים צוהלים מברכים את שר ההגנה הפיליפיני אנרילה על הצלחת התקוממותו נגד מישטר מרקוס (צילום אי.פי.)

מצרים וירדן מכינות „נוסחה חדשה" למו"מ

כווית. מצרים וירדן מכינות נוסחה חדשה לתהליך השלום במזה"ת — מסר העתון הכוויתי „אלאית'האד".

העיתון כותב, כי הנוסחה החדשה מתבססת על שלושה יסודות: הכרה פלשתינית בהחלטות מועב"ט 242 ו-338 יחד עם הכרה בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני; קיום מו"מ ישיר בין ישראל למשלחת ירדנית שתכלול מנהיגים פלשתינים; הכנת מתווה לכינוס ועידה בינלאומית, שבה ישתתפו כל הצדדים הנוגעים בדבר, כולל סוריה.

המקור המצרי לידיעה אומר, כי ירדן מקיימת כעת מגעים עם מנהיגים פלשתינים בגדה וברצועת עזה, במטרה להגיע להשקפה שתזכה להסכמה פה-אחד בנושא היצוג הפלשתיני במהלכים הבאים. (ע"מ)

אירן לכדה קצין עירקי בכיר

איראן לקחה בשבי קולונל עירקי פצוע קשה בחזית הדרומית, בהודיעה כי ממשיכה להתקדם במיתקפה הצפונית.

הקולונל העירקי אחמד עלי נאצר היה מפקד החטיבה ה-23 של הארמיה ה-8 העירקית, ונמנה עם 67 אנשי צבא שנלקחו בשבי בעד כיבוש חצי האי פאו.

בהודעה מהחזית הצפונית נאמר, כי כוחות איראן בכורדיסטאן העירקית התקדמו זה היום השלישי ברציפות, ולקחו בשבי 160 חיילים עירקיים בשלושת ימי הקרבות שם.

נמסר כי איראן מחזיקה כעת ביותר מ-55,000 שבויי מלחמה עירקיים. (ע"ר וע"צ)

● לוויין סובייטי שתעה בחלל לאחר קלקול, התרסק אתמול על כדור הארץ, קרוב לוודאי באוקיינוס השקט, מסרו מדענים מערב-גרמניים.

● התובע במשפט ההתנקשות באפיפיור יוחנן פאולוס קרא בבית המשפט לזכות את שלושת הנאשמים הבולגריים, משום שאין די הוכחות כדי להרשיעם.

● שודד צרפתי נהרג ואחר נפצע כאשר שודדי יהלומים החליפו יריות עם שוטרים הולנדיים, במירדף בפרברי אמסטרדם.

● עשרות פליטים פלשתיניים חמושים נר"א, במערב ביירות המוסלמית, ומנעו מ-100 אנשי סגל לעזוב את הבניין.

עירית טבריה
משרד מהנדס העיר
תיק מס' 8/1059
תאריך: 3/3/86
חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב טבריה בקשה להקלה לבניה על חלקה א"א גוש 15014.
ההקלה כוללת: הגדלת שטח הרצפה הכולל המותר לפי התוכנית באחוזים משטח המגרש ב-49%.
כל המעוניין רשאי לעיין בבקשה הנ"ל במשרד הועדה המקומית בעירית טבריה בימים ובשעות שהמשרד האמור פתוח לקהל.
וכל הרואה עצמו נפגע ע"י אישור הבקשה הנ"ל יוכל להגיש התנגדות מנומקת למשרד הועדה האמורה בכתובתה הנ"ל תוך 14 יום מיום פרסום הודעה זו.
לאחר מועד זה תובא הבקשה לדיון לפני הועדה הנ"ל אשר תחליט בנדון.
י. ביבי, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב טבריה

● מילגות בסך 15 אלף ש"ח חולקו אתמול אחה"צ בטקס חגיגי ע"י לשכת שמעון רוקח בבני-ברית.

זכו בפיס רב-פרס

בהגרלת רב-פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 09/86 שהתקיימה ביום 27.2.86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 150,000.00 ש"ח זכה המספר 248660.

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 180,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 420,000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך 7,500.00 ש"ח זכה המספר: 546649.

בסך 4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 861492, 898830.

בסך 200.00 ש"ח זכו המספרים: 059087; 081299; 128727; 132397; 148650; 167010; 182680; 192717; 251046; 252522; 259601; 325183; 331582; 352432; 378094; 405817; 409200; 433262; 462076; 481737; 492869; 540220; 569871; 613173; 627447; 717379; 727002; 733258; 746968; 824711; 860464; 886949.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0537; 3071.

בסך 18.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 079; 822.

בסך 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 656; 731; 909.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 2 זכו בסך של 1.80 ש"ח.

בסך 3.60 ש"ח זכו המספרים התלת-ספרתיים: 038; 081; 083; 093; 118; 125; 198; 209; 319; 321; 359; 389; 394; 433; 450; 462; 482; 509; 623; 650; 787; 800; 856; 858; 875; 926.

בסך 1.80 ש"ח זכו המספרים הדו-ספרתיים: 00; 02; 04; 09; 10; 11; 14; 28; 29; 31; 38; 46; 47; 55; 61; 64; 71; 74; 76; 86; 88; 89; 91.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

שערי מטבע-חוץ בנק הפועלים — 27.2.86

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
דולר אמריקני	1	1.44	1.51	1.4664	1.4846	1.4759
לירה שטרלינג	1	2.14	2.25	2.1834	2.2106	2.1981
מרק גרמני	1	0.65	0.68	0.6633	0.6716	0.6692
פרנק צרפתי	1	0.21	0.22	0.2158	0.2185	0.2175
גילדן הולנדי	1	0.58	0.61	0.5885	0.5959	0.5926
פרנק שווייצרי	1	0.77	0.81	0.7868	0.7966	0.7919
כתר שבדי	1	0.20	0.21	0.2061	0.2086	0.2075
כתר נורווגי	1	0.21	0.22	0.2117	0.2144	0.2131
כתר דני	1	0.18	0.19	0.1801	0.1824	0.1812
מרק פיני	1	0.28	0.30	0.2909	0.2946	0.2935
דולר קנדי	1	1.03	1.08	1.0463	1.0593	1.0527
דולר אוסטרלי	1	1.00	1.07	1.0339	1.0467	1.0397
ראנד דרום אפריקני	1	0.63	0.75	0.7412	0.7505	0.7461
פרנק בלגי	10	0.31	0.33	0.3244	0.3285	0.3266
שילינג אוסטרי	10	0.93	0.97	0.9460	0.9578	0.9520
לירה איטלקית	1,000	0.96	1.02	0.9759	0.9881	0.9816
ין יפני	100	0.81	0.85	0.8217	0.8320	0.8259

שערוריה חדשה בצרפת

אשת פאביוס הצטלמה בשדיים חשופים

הצילומים נגנבו ופורסמו בשבועון ימני

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת

פאריס. — צילום אשתו של ראש הממשלה לורן פאביוס שרועה על שפת בריכה בחזה חשוף, המופיע בשער שבועון הימין הקיצוני „מינוט", מחולל שערוריה פוליטית חדשה בפאריס.

פאביוס תבע אתמול לדין את השבועון על פירסום „מסמכים אינטימיים" וביקש צו משפטי להחרימו מהקיוסקים.

כמעט כל אישה צרפתיה חושפת שדיה על חוף הים בקיץ, אך עדיין לא ראו כאן אשת ראש ממשלה חצי-ערומה.

„מינוט" בטאון פאשיסטי המקורב לז'אן-מארי לה-פן [illegible] — פירסם במה צילומים אינטימיים של פרנסואז קאסטרו-פאביוס, תחת הכותרת „האלבום המשפחתי של ראש הממשלה".

„מינוט" מודה, כי הצילומים נגנבו מאלבום צילומים של ידיד קרוב, ז'אן פרו, קורבן רצח מסתורי ברובע ה-16 בפאריס, [illegible]

[illegible]

טלקס

● **אהרון ברנע — מנהל המחלקה לחינוך בהסתדרות**

אהרון ברנע, ששימש עד כה מנהל המכון לחינוך רעיוני, נתמנה למנהל המחלקה לחינוך של המרכז לתרבות בוועד הפועל.

ברנע, יליד ארגנטינה בן 44, מוסמך למינהל ציבורי באוניברסיטת תל-אביב ושימש בעבר נציג ההסתדרות באירופה. הוא בא במקומה של מרים קונדה שתתפוס את מקומו במכון לחינוך רעיוני.

יו"ר המרכ"ז, נחום פסח, מסר כי חילופים אלו מהווים חלק מתכנית מקיפה להיערכות מחודשת של האגף.

אבשלום קווה

● **„טמפו" עובר מחולון לנתניה**

מפעלי „טמפו" למשקאות קלים באיזור התעשייה חולון יועברו לנתניה. ובדעת בעלי „טמפו" להקים בחולון מערכת שיווק למשקאות שהם מייצרים.

בעלי „טמפו" רכשו את מפעלי חבירה בנתניה ובדעתם להקים שם תשלובת משקאות. בימים אלה מנהלת מועצת פועלי חולון מו"מ עם בעלי המפעל לגבי עתיד העובדים. תנאי העברתם לנתניה של אלה שירצו לעבור, ותנאי פרישה לאלה שינשרו.

אשר שילוני

● **העלאה מוקטנת של הארנונה בהרצליה**

מועצת עיריית הרצליה דחתה אתמול את הצעת ועדת הכספים להעלאת הארנונה העירונית ב-167 אחוז.

רוב חברי מועצת העירייה (9 מתוך 17) התלכדו סביב הצעה להעלות את הארנונה למגורים ב-85 אחוז, הארנונה למיבנים עיסקיים ב-100 אחוז ולבנקים ב-120 אחוז.

נסים ניסים, חבר מועצת העירייה מסיעת מערך-מפ"ם, אמר לכתבנו שאין כל הצדקה להעלות את המיסים מעבר להעלאת השכר של השכירים, המהווים רוב בין תושבי הרצליה.

דובר העירייה, יוסף גבעתי, אמר, שהחלטה של 9 חברי המועצה איננה תופסת.

יהושע מרקוס

● **הנשיא הרצוג — אורח משרד-התקשורת**

נשיא המדינה, חיים הרצוג, היה אתמול אורח משרד-התקשורת וסייר במתקני התקשורת של הדואר וחברת בזק.

בין היתר ביקר הנשיא בבית המלון הראשי של הדואר, השירות הבולאי ומרכזות 14 ו-18. הוא עקב אחר פעולת מרכזת 16 הממוחשבת, וביקר במנהרת הכבל חימר.

בקבלת הפנים לכבוד הנשיא אמר שר-התקשורת, אמנון רובינשטיין, כי בנק הדואר יהיה בקרוב לבנק הגדול ביותר בארץ. הוא גם דיבר על הקמת ערוץ טלוויזיה שני וכן על הקמת תחנת „קול אמריקה". (עתי"ם)

● **גאון תוקף את „תנובה"**

„תביעתה של תנובה כי בחנויות „חיסר" תהיה רק תוצרת שלה, היא שהכשילה ברגע האחרון את ההסכם בין תנובה לבין רשת חנויות „קו-אופ". הייתי מוכן כי בחנויות תהיה תוצרת תנובה בהיקף של 80 אחוז, אך תנובה לא הסכימה לכך ותבעה בלעדיות ואנחנו לא יכולנו להסכים להכתיב זה לעקרות-בית שיחפשו גם תוצרת אחרת", זאת אמר אתמול לכתבנו בני גאון, מנכ"ל „קו-אופ" בתשובה לשאלה בדבר הסכסוך בין תנובה לרשת.

בני גאון חנך אתמול באשקלון את החנות ה-125 של „קו-אופ" שהיא אחת החנויות הגדולות של הרשת.

גאון תקף את פתיחתה של חנות-הענק „רב-מכר" מול הקאנטרי-קלאב בטענה, כי במצב הכלכלי של היום לא היה מקום להשקיע 8 מיליון דולר בפתיחת חנות כזאת.

רפאל גאון

בג"ץ הורה לשפר את תנאי המאסר בכלא המרכזי ביו"ש

האסירים אוכלים על הרצפה כמו כלבים — ציינו השופטים

בית-המשפט הגבוה לצדק הורה למנהל בית הכלא המרכזי ביו"ש לשפר את תנאי המאסר של אסירי הכלא.

„עליו ליתן דעתו לפעול ליצירת מקומות תעסוקה לאסירים בבית-הסוהר המרכזי, עליו ליתן דעתו אם מן הראוי להמליץ על שינוי הדין באיזור לעניין עתירות אסירים וחופשות אסירים. עליו לדאוג לכך שהאסירים יאכלו על השולחן ולא על הריצפה", פוסק בג"ץ בהחלטתו.

העתירה לבג"ץ הוגשה על-ידי 7 אסירים שנשפטו על מעשי רצח והיו כלואים בכלא רמלה. עם הפתחת בית-הכלא המרכזי ביו"ש ביוני 1984 הועברו האסירים לכלא זה והם טוענים כי נפגעו תנאי מאסרם, בכל הקשור לחופשות, תעסוקה, שיקום וביקורים. הם ביקשו מבג"ץ להורות על השוואת התנאים בכלא.

עד הדיון בעתירה שוחררו 3 מהעותרים, ועתירתם של 4 מהם נדונה. נקבע, כי על-פי חוק רשאים היו שלטונות שירות בתי הסוהר להעביר את האסירים לכלא ביו"ש. השופטים התייחסו עם זאת לתנאי המאסר.

שופטי בית-המשפט ביקרו בכלא ובפסק-הדין הם מציינים, כי התרשמו לטובה מתנאי הנקיון, המשמעת ושירותי הבריאות. אך בצד אלה יש לשופטים, אהרון ברק, שלמה לוין ויהודה וייס, הערות אחרות.

„כמו כלבים"

„החדרים כפי שראינו קטנים וצפופים. בפינת החדר מצוי חדר שירותים פרימיטיבי. אין בתא שולחן עליו יכולים האסירים לאכול. האסירים אוכלים על הריצפה „כמו כלבים" כלשונם.

לשופטים הוסבר, כי היעדר חדר אוכל נובע משיקולים בטחוניים וכי מחפשים דרך להבטיח אכילה על שולחנות. „אנו משוכנעים, כי תוך זמן סביר תבוא התקלה על תיקונה", מציינים השופטים.

אשר לחופשות, אומרים השופטים, שאמנם אין הדין באיזור יו"ש מאפשר מתן חופשות לאסירים. אך עם זאת „מימשל צבאי האחראי לשלום הציבור ורווחתו מוסמך לשנות את הדין המקומי, באופן שאסירים יקבלו חופשה ומן הראוי שייתן דעתו לשאלה".

השופטים מצהירים עוד, כי מן הראוי להעסיק עובד סוציאלי בכלא ולבחון אפשרות של מתן תעסוקה לאסירים (עתי"ם)

מושבי עובדים יהפכו לישובים קהילתיים בגלל מצבם הקשה

החלטה לאפשר הפיכת מושבי עובדים לישובים קהילתיים, נוכח המצב הקשה של המשק החקלאי, נתקבלה אתמול, במועצת תנועת המושבים, שהתכנסה ב„בית הרצפלד" בת"א.

שר-החקלאות אריה נחמקין, שהשתתף בישיבה, אמר, כי צריך להתחיל בביצוע ההחלטות מהר ככל האפשר. „ככל שהזמן מתקדם, החובות הרובצים על התושבים תופחים, ויהיה קשה יותר לפרוע אותם ולפתור את הבעיות" — אמר השר.

בהחלטות שנתקבלו נאמר: „נוכח המצב אליו נקלע המשק החקלאי בשנים האחרונות, השינוי הדרסטי שחל במצב הכלכלי של המדינה, וחוסר יכולתה לסייע למשקים נחשלים כבעבר — יש לחוק את המשק המשפחתי ולהפוך מושב עובדים ליישוב קהילתי".

„לאחר למעלה מ-30 שנות התיישבות", נאמר בהחלטות, „יש כמה מושבים בהם רוב המשקים נחשלים, ולא נראה סיכוי סביר בשנים האחרונות שהמושב יוכל לנהל ביעילות את אמצעי הייצור הקיימים בו. אי-לכך הוחלט שבמושב שבו למעלה מ-70 אחוז מיחידות המשק ראויות לפריון, ובהסכמת שני שליש מהחברים, ייהפך המושב ליישוב קהילתי. היישובים הקהילתיים ישארו במסגרת תנועת המושבים".

שינוי שיטות האשראי

בהחלטה המתייחסת לתפקוד המערכת הכלכלית והארגונית של המושבים והמערכות האזוריות, נאמר: „יחסי גומלין בין החבר לאגודה, והאגודה למערכת האזורית, מחייב שינוי יסודי. שיטת נתינת האשראי והערבויות ע"י הארגון והמושב תתואם לתנאים החדשים. ותינתן על-פי תוכנית משקית וקבלת בטחונות מתאימים. סטיה מהתוכנית תחייב את מימוש הבטחונות. גרעונות במושב ובארגון יחולקו בין חבריו בהתאם".

החלטה אחרת מציינת, כי הכספים הדרושים לניור אמצעי ייצור ימומנו מקרן משותפת של הממשלה והמושב.

הצעות ההחלטה הובאו לאישור ע"י גדליה גל ויוחנן דניאל, מזכירי תנועת המושבים. ההחלטות נתקבלו ע"י רוב צירי המועצה לאחר דיון נוקב על מצבם החמור של עשרות מושבים, שנקלעו למשבר חמור.

קניג הפורש בסוף אפריל: „אינני נוטש את המערכה"

מאת כתבנו בעמק

ישראל קניג, הממונה על מחוז הצפון מטעם משרד-הפנים, פורש סופית בסוף אפריל מתפקידו, לאחר שהפצרותיהם של ראשי רשויות בגליל ובעמק למנוע את פרישתו לא נענו, ושר-הפנים קיבל את התפטרותו.

„אינני נוטש את המערכה ואמשיך להילחם על דעותי גם מחוץ למערכת", אמר אתמול קניג והבטיח, כי ב-1 במאי יום לאחר פרישתו, יפתח את סגור לבו.

קניג אמר, כי למרות ההפצרות הרבות של ראשי הרשויות הוא החליט כדעתו לפרוש בסוף אפריל. לדבריו, לא הוא יזם את פירסום בקשתו לצאת לפנסיה מוקדמת. אחד השרים הבכירים הוא שגילה זאת לפני אורחים מהמגזר הערבי שהתארחו בלשכתו. להם אמר „עוד מעט קניג הולך והכל יהיה בסדר", אמר קניג.

גורמים המקורבים לממונה הפורש הצביעו על השר עזר וייצמן כמי שאמר דברים אלה. קניג סרב לאשר או להכחיש זאת. עם זאת אמר, כי תיכנן את פרישתו כבר לפני זמן רב וללא קשר לנושא ספציפי זה או אחר.

המניות החופשיות עלו ב-19% בפברואר; הדולר ירד ב-0.55%

מתחילת חודש פברואר, ירד השער היציג של הדולר ב-0.55%. לעומתו עלו השערים היציגים האחרים ב-%: לישט — 4.83; מר"ג — 7.43; פרנק צרפתי — 7.09; פל"ה — 7.47.

גלגלי הבורסה

מאת אלחנן הורוביץ

יום המסחר האחרון של חודש פברואר ננעל אתמול במימוש רווחים חלקי בשוק המניות. במניות החופשיות היו עוד פי 2.5 יותר עליות מאשר ירידות. במניות ההסדר היה עודף היצע של 2.4 מליון ש"ח, שהוריד את שעריהן ב-0.38% בממוצע. היצעים וירידות שערים שררו גם בשוק איגרות החוב בצמודות למדד. הצמודות לדולר עלו ב-0.18% בלבד. בנק ישראל מכר אתמול לציבור שתי סדרות נוספות של צמודים למדד, מהן נמכרה מסוג „שגיא" ב-84% מערכה הנקוב ומסוג „גליל" ב-77.5%.

בחודש פברואר '86 עלו המניות החופשיות ב-19% בממוצע, מניות ההסדר עלו ב-3.2% ומניות הבנקים שאינם בהסדר עלו ב-40%.

בפלילים

הכדורגלן שלום אביטן נקנס על העלמת מס

מאת שלי יחימוביץ, כתבת „על המשמר"

שחקן הכדורגל שלום אביטן הורשע אתמול בבית-משפט השלום בבאר-שבע באי-הגשת דו"ח למס הכנסה ונקנס ב-200 ש"ח.

אביטן הואשם באי-הגשת דו"ח כספי למס הכנסה עבור שנת הכספים 1983 ובאי-הגשת הצהרות הון משנת 1980 במשך ארבע שנים רצופות.

בגזר-הדין ציין השופט נוח סגל, כי עד לפני שנה היה תחום הצהרות ההון והדו"חות השנתיים פרוץ לחלוטין. „אינני רוצה להביע בפורום זה את דעתי לגבי ההסדר שהיה שריר וקיים במדינה עד לאחרונה. אך אין ספק כי שטח זה בו עסק הנאשם היה פרוץ לחלוטין".

עוד אמר השופט: „אין לבוא בטרוניה לנאשם, המשמש כדורגלן כ-13 שנה, ואשר לא התבקש להגיש דו"חות עד לאחרונה על-ידי שלטונות המס, אם מתוך העלמת עין או מתוך סיבות אחרות, אשר אינן נהירות לי די צרכן".

השופט פסק שהיום עומד אביטן בכל התחייבויותיו ולכן הסתפק בהטלת קנס כספי בסך 200 ש"ח, או חודשיים מאסר תמורתם. השופט גם חייב אותו לחתום על התחייבות בסך 750 ש"ח, שלא יעבור תוך שנתיים מהיום על אחת העבירות בהן הורשע.

שוטר שהרג פורץ נמלט לא יועמד לדין

מאת ניצה רימון, כתבת „על המשמר"

שוטר ממשטרת פתח-תקווה, שירה בפורץ במהלך מירדף והרגו, לא יועמד לדין. עם זאת מתח שופט השלום בפתח-תקווה, שלי טימן ביקורת על דרך פעולתה של משטרת פתח-תקווה באומרו: „לא אחלק ציונים לדרך פעולתם של השוטרים. אומר רק, כי דרך פעולתם עד לשלב הירי אינה נראית מקצועית והגיונית די צורכה ואני מניח שהמהלכים ייבדקו על-ידי הממונים על כך ויוסקו מסקנות מתאימות".

השופט אמר, כי שוכנע בתום ליבו של השוטר והגיע למסקנה כי פעל כשורה על-פי פקודות המשטרה, למרות שהאירוע הסתיים באופן טראגי.

השופט לא התעלם מן העובדה שהפורץ המנוח, יעקב מכוריש, נטל סיכון גבוה כאשר נמלט משוטר חמוש למרות האזהרות.

משפחתו של מכוריש ביקשה את חקירת נסיבות מותו ואת העמדתו לדין של השוטר היורה. אולם שופט השלום קבע, כאמור, כי לא יוגש כתב-אישום נגד השוטר.

„אנס אדיב" הופיע בקריית-מוצקין

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

אשה בת 41, אם לילדים, נאנסה שלשום באכזריות על-ידי אלמוני בפתח ביתה בקריית-מוצקין. האנס נמלט ומשטרת זבולון פתחה במצוד אחריו.

האשה, שיצאה לקניות במרכול המקומי, נתקלה בגבר אדיב שהציע לסייע לה בנשיאת הסלים. אך היא דחתה את ההצעה בתוקף. היא חזרה לביתה וכעבור דקות מעטות נפתחה הדלת שלא היתה נעולה ו„האיש האדיב" נכנס פנימה ודרש מן האשה שתתמסר לו. כאשר סירבה, קרע מעליה את בגדיה, ביצע בה את זממו ונמלט.

משטרת זבולון מינתה צוות חקירה מיוחד בראשותו של מפקח דורי לדנר לחקירת נסיבות המקרה.

חשוד בתקיפת בנו החורג במוט ברזל ובאבנים

מאת זהבה מזוז, כתבת „על המשמר"

תושב ראשון-לציון בן 26 נעצר אתמול כחשוד בהתעללות אכזרית בבנו החורג ובאשתו.

הגבר העובד במאפיית „אברוך" שברמת-אליהו, נשוי לגרושה שלה ילד בן שש וחצי מנישואין קודמים. לבני הזוג יש שני ילדים משותפים בני שנה וחצי ושנתיים וחצי. אתמול אחה"צ ראו שכני המשפחה את הילד בן השש וחצי כשהוא חוזר לביתו חבול כולו וזב דם. השכנים הזעיקו את המשטרה וסיפרו שהאב מתעלל בילד ונוהג להכות גם את אשתו.

האב מסוכסך עם אביה של האשה וכששמע אתמול שהילד ביקר אצל סבו, הוציא אותו אל החולות באיזור רמת-אליהו ושם היכה בו עד זוב דם במוט ברזל ובאבנים.

הילד הועבר לבית-החולים „אסף הרופא".

לג'ו, סו, מתי וטל
משתתפים באבלכם הכבד במות האב-הסב
יצחק מסרי
כל בית ארמית

אנו מתאבלים על מותו של
יצחק פרי
ומביעים תנחומינו למשפחה
המחלקה להשכלה
המחלקה לקליטה
הקיבוץ הארצי

לחברתנו דליה ברק ובני משפחתה
אתכם באבלכם במות האם
ורד
חבר העובדים והתלמידים
מוסד חינוכי תבור

לחברתנו דליה ברק ומשפחתה ולקיבוץ משמר-העמק
משתתפים בצערכם הכבד במות האם
ורד
קיבוץ גזית

"על המשמר"

מאבק להחזרת כבודו של ספורטאי יהודי בגרמניה

מאת ישראל פז, כתב "על המשמר"

מאבק ציבורי להחזרת כבודו של ספורטאי יהודי, שנספה בשואה, מתנהל בימים אלה בגרמניה ביוזמת המפלגה הסוציאל-דמוקרטית, ובו מעורבת גם ישראל.

אלפרד פלאטוב, מתעמל יהודי, הביא את שתי מדליות הזהב הראשונות לגרמניה במשחקים האולימפיים. היה זה ב־1986 באתונה. מאוחר יותר זכה לתואר "חבר כבוד בברית אגודות ההתעמלות הגרמניות". ב־1933 ביטלו הנאצים חברות-כבוד זו. פלאטוב נספה ב־1942 בטריזינשטאט.

כאשר הוקם "היד לאיש הספורט היהודי" במכון-וינגייט, ובה מצויינים גדולי הספורטאים היהודים בעולם, נבחר פלאטוב בין הראשונים. הנהלת "היד" פועלת כבר כמה שנים לביטול החלטת הנאצים ולהחזרת כבודו של הספורטאי היהודי הגדול, אולם בינתיים ללא הצלחה.

בימים אלה התערבה המפלגה הסוציאל-דמוקרטית בגרמניה, הנמצאת באופוזיציה, והגישה שאילתה בבונדסטאג. "הברית" תחגוג בקרוב 175 שנה להיווסדה והמפלגה הסוציאל-דמוקרטית תובעת להחזיר לפלאטוב המנוח את חברות-הכבוד שלו.

שרשרת אחווה נגד הגזענות מהצ'ק-פוסט עד חיפה

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

כאלפיים בני נוער הפגינו אתמול בשתי הפגנות גדולות בחיפה נגד הגזענות ונגד המפלגות המייצגות בדרך כלשהי גזענות.

אלפיים בני הנוער, חברי תנועות השומר הצעיר והנוער העובד והלומד, בני קיבוצים מהגליל העליון, החלו את ההפגנות סמוך לשעה 9 בבוקר, שעה שיצרו שרשרת אחווה חיה מצומת הצ'ק-פוסט ועד לגשר פז בחיפה. הנערים והנערות אחזו יד ביד והניפו שלטים נגד הגזענות.

סמוך לשעה 4 אחר הצהריים הם יצאו לצעדה מרחובות שונים בשכונת הדר הכרמל לגן הזיכרון בחיפה, שם ערכו עצרת המונית, שכללה נאומים ושירים.

ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, אמר, כי בני הנוער מחדירים קרן אור במלחמתם נגד הגזענות.

חבר כנסת שבח וייס אמר, כי על הנוער להמשיך ולמחות והבטיח כי בית-המחוקקים יעשה הכל כדי שכהנא ומפלגות גזעניות אחרות לא יוכלו לרוץ לכנסת ה־12.

במהלך ההפנינג הופיעו מני בגר, עוזי מאירי, דודו זכאי ואחרים.

עשרות שוטרים וכוחות מג"ב איבטחו את ההפגנות שעברו ללא אירועים חריגים.

"הפנינג" נגד גזענות בגן הזכרון (צילום: קלאודיו נוטקיאביץ)

השופט גילה הבנה למחאת ועד וולקן

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

שישה חברי ועד וולקן-ציקות, שוחררו אתמול בערבות של 750 אלף ש"ח בבית משפט השלום בחיפה, לאחר שנעצרו כחשודים בהפרת צו בית המשפט האוסר עליהם לחסום את שערי המפעל.

בבקשה להערכת מעצרם, טען בא כח המשטרה כי השישה חסמו לפני כיומיים את כביש הכניסה למפעל וולקן-ציקות, למרות הצו.

הוא אמר, כי חברי הועד הוזהרו על-ידי המשטרה, ולמרות האזהרה חסמו את הכביש פעם נוספת. "על כן החלטנו להביאם בפני בית המשפט", אמר בא כח המשטרה. השופט אמר בהחלטתו, כי אינו רואה מקום או צורך להאריך את מעצרם של חברי הועד, בקבלו את טיעוני הסניגור כי ועד העובדים מצוי בסכסוך עבודה חוקי, והורה לשחרר את השישה בערבות.

כתבנו מוסר, כי אתמול המשיכו עובדי וולקן-ציקות בשביתתם, אולם לא נרשמו במשך היום כל אירועים מיוחדים או הפרות סדר.

"אין לנו פתרונות בשבילכם" – הודיעו המנכ"לים לתושבי זרעית

מאת יהודה צור, כתב "על המשמר"

"אין לי פתרונות מיידיים. באנו רק ללמוד את הנושא. אני מציע לכם להפסיק את השביתה ולפתוח את שערי המושב", אמר אתמול יועצו הכלכלי של ראש הממשלה, אמנון נויבך, בפגישה עם תושבי מושב זרעית, בתום ביקורו במקום בראש ועדת מנכ"לים.

בשעות הבוקר הגיעו חברי הוועדה שמינה ראש הממשלה לשערי המושב ונאלצו להחנות שם את מכוניותיהם, כי שערי המושב המושבת זה היום השישי סגורים.

חברי המושב ערכו קבלת פנים למשלחת ופתחו בשירת "התקווה", אולם אמנון נויבך אמר שאין זמן עתה לחגיגות והמשיך ללכת.

בישיבה עם מזכירות המושב סרב נויבך לשמוע סקירה על מצב המושב בנוכחות העיתונאים, שהוזמנו במיוחד לשם כך, והם נאלצו לצאת.

ד"ר נויבך אמר לתושבים שאין לו פתרונות מיידיים ומכל מקום עליהם לסיים את השביתה.

נציגי המושב ביקשו סיוע בסך 2.2 מיליון דולר לכיסוי חובותיהם, הנובעים, לדבריהם, מהקמת פרוייקטים שהומלצו על-ידי הסוכנות ומשרד-החקלאות והכספים שהובטחו למימונם טרם הגיעו.

חברי המושב מסרו לעיתונאים שכל משפחה משלמת 7000 דולר ריבית מדי חודש עבור חובות המושב.

חברי המושב דחו בתוקף את דברי יו"ר מחלקת ההתיישבות של הסוכנות, ניסים זוילי לפיהם הסוכנות ומשרד-החקלאות הזרימו מאות אלפי דולרים לזרעית והשביתה אינה מוצדקת. ארגון המושבים שלח מכתב למושב בו נאמר בפירוש, כי מה־1 בינואר לא התקבלה שום פנייה מהסוכנות לזכות את המושב בסכום כלשהו.

משרד-התחבורה הורה לסגור הכרמלית בגלל ליקויי בטיחות

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

משרד-התחבורה הודיע אתמול באורח רישמי, כי הוא דורש מעיריית חיפה לסגור את הכרמלית לתנועת נוסעים, לאחר שלא הוציא לה רשיון הפעלה בגלל ליקויים. טכניים שנמצאו בה המסכנים את חיי הנוסעים.

משרד התחבורה הודיע כבר שלשום כי הנוסעים ברכבת התחתית הפועלת בחיפה מסכנים את חייהם.

הוראת משרד-התחבורה לסגור את הכרמלית הוצאה בעקבות דו"ח שהוצא על-ידי הטכניון בחיפה, בו נקבע כי לכרמלית מספר גדול של ליקויים, אחד מהם בטיחותי.

המפקח על התעבורה, גיל יודלוביץ, הוציא כבר ביום ראשון הוראה לסגור את הכרמלית, אולם עיריית חיפה לא עשתה כן, בטענה כי בשיחה שהתקיימה בין המהנדס שבדק את הכרמלית לבין מגן ראש העיר, שמעון רודיק, אמר המהנדס מפורשות, כי בליקויים שנמצאו אין כדי לסכן חיי אדם.

אתמול אמר המהנדס בשיחה טלפונית, כי לפחות בגלל סעיף אחד בדו"ח יש לסגור את הכרמלית, אולם הוא סירב להרחיב את הדיבור בנושא.

ממשרד-התחבורה נמסר אתמול, כי אם עיריית חיפה לא תסגור את הכרמלית לאלתר, ינקוט המשרד צעדים משפטיים.

העירייה: אין סכנה

דובר עיריית חיפה, יוסי בר, מסר אתמול לכתבנו, כי העירייה בדקה את הנושא והמומחים קבעו, כי אין כל סכנה בהפעלת הכרמלית. הוא טען, כי דו"ח הטכניון הוזמן על-ידי עיריית חיפה ולא על-ידי משרד-התחבורה וכי אילו היתה סכנה לחיי אדם לא היתה העירייה לוקחת כל סיכון על עצמה וסוגרת את הכרמלית לאלתר. הוא מסר עוד כי לפני כחודשיים נבדקה הכרמלית על-ידי מהנדסי חברת הרכבות הצרפתית "טראנסטאק", שקבעו כי יש צורך בשיפוצים, אך הכרמלית יכולה להמשיך ולפעול. לדבריו נמצאת העירייה במשא-ומתן כבר למעלה משנה עם החברה הצרפתית בנוגע להעברת הכרמלית לבעלותה, בתמורה לשיפוץ הכרמלית הקיימת והרחבת התשתית.

עוד מסר, כי ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, ביקש אתמול פגישה דחופה עם שר-התחבורה בנושא.

השודדים כפתו הקשישים בחוטי ברזל והיכו אותם באכזריות

מאת אבי בניהו, כתב "על המשמר"

זוג קשישים נשדד והוכה באכזריות בביתם ביפו, על-ידי שלושה צעירים חמושים באקדח. בני הזוג, יעקב ונג'יה אליהו, שניהם מעל גיל 80, הועברו לטיפול בבית-החולים "וולפסון" בחולון, לאחר שלקו בזעזוע מוח.

שלשום בשעה 11.00 בלילה נפסקה לפתע התאורה בביתם של בני הזוג אליהו ברח' 58 מס' 5 ביפו. יעקב אליהו יצא מהבית אל חדר המדרגות לבדוק את הנתיכים בארון החשמל. בחדר המדרגות החשוך המתינו לו שלושת השודדים חמושים באקדח, לאחר שניתקו את החשמל במטרה לפרוץ לדירה.

השלושה דחפו את יעקב לדירה, כפתו אותם בחוטי ברזל והיכו אותם באכזריות. במשך זמן ארוך הם המשיכו להכות באכזריות בזוג הקשישים וביקשו את כספם. בהמשך הסירו השודדים את השרשראות, השעון והתכשיטים מגופה של נג'יה אליהו, ערכו חיפוש בדירה ונמלטו מהמקום.

כעבור מספר דקות הצליחה הקשישה לזחול אל עבר דלת הדירה ולהזעיק את השכנים ודרכם את המשטרה. השוטרים שהגיעו למקום ערכו סריקות באיזור, אולם טרם נעצרו השודדים.

יעקב אליהו – קורבן לאלימות שודדים (צילום: ראובן קסלר (באדיבות "חדשות")

שוטרים הצילו אדם מהתאבדות

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר"

צעיר בן 29, תושב רימונה, ניסה להתאבד אתמול בכורכו חבל סביב צווארו בחדר השירותים שבתחנה המרכזית ברחובות. התכונה הרבה שנשמעה מכיוון השירותים בתחנה עוררה את תשומת-לב העוברים ושבים במקום וכשקריאותיהם לא נענו הוזעקה המשטרה.

רס"ר אליהו אבוטבול וסמל יוסי מסילסי מתחנת רחובות, שהגיעו בבהילות לתחנה, פרצו לחדר השירותים, שיחררו את הצעיר והחבל והעבירו אותו לבית-החולים לחולי נפש בנס-ציונה.

מזג-האוויר

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 5 עד 15, רמת הגולן 7 עד 15, נהריה 8 עד 18, צפת 6 עד 16, חיפה 10 עד 17, טבריה 7 עד 19, עפולה 4 עד 19, נצרת 9 עד 18, שומרון 7 עד 16, תל אביב 8 עד 18, לוד 6 עד 18, יריחו 7 עד 22, עזה 8 עד 17, באר שבע 3 עד 19, אילת 12 עד 25.

זאב אלמוג יתמנה מנכ"ל מספנות ישראל

מאת יואב אביב

מפקד חיל הים לשעבר זאב אלמוג, ימונה למנכ"ל מספנות ישראל.

המפרק הזמני של המספנות עו"ד עמרם בלום הציע לו את התפקיד בעקבות הסכמת שרי האוצר והתחבורה, ולאחר שקיבל את היתר בית המשפט לכך.

מינויו של אלמוג מותנה ביישום תכנית ההבראה של אלמוג עצמו למספנות ישראל, ואשר בה מדובר על פיטורי 250 עובדים כבר בשלב הראשון.

אתמול נפגשו נציגי העובדים עם כונס הנכסים וסיכמו להתחיל במשא ומתן ביום א' בבוקר.

נוסייבה לרבת-עמון בשליחות חברת החשמל

מאת מנחם ענברי, כתב "על המשמר"

יו"ר מועצת המנהלים של חברת החשמל המזרח-ירושלמית, אנואר נוסייבה, ייצא ביום א' לרחבת-עמון, בנסיון נוסף להציל את החברה.

ירדן דורשת מן החברה תוכנית הבראה ואישור מישראל, כי תחדש את זכיון החברה.

במגעים שהיו השבוע בין החברה לבין ישראל, לא זכתה החברה לקבל הבטחה להפקיד בידי אנואר נוסייבה את המכתב שאותו דורשת ממשלת ירדן, אך ישראל הביעה נכונות לפרוש את החובות התופחים של החברה, שהחודש הגיעו ל־11 מיליון דולר.

"איסור מתן הנחות למשלמי ארנונה – שערורייה"

יו"ר הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות, נוזהת קצב פנתה במברק לשר הפנים בנושא איסור מתן הנחות לציבור משלמי הארנונות.

כפנייתה מביעה קצב את מחאתה נגד הודעתו של שר הפנים, שלפיה יאסור משרדו מתן הנחות למשלמי הארנונות.

טוענת יו"ר הרשות, כי במקום ששר הפנים יפעל לגייס כספים מהאוצר לרשויות המקומיות כדי שיקלו על העומס הנורא המוטל על הצרכן, בא השר ומוסיף אש על המדורה ואוסר עליהם מתן הנחות.

נוזהת קצב מגדירה את הודעתו של השר כשערורייה מכיוון שההוצאות המוטלות על שכמו של הצרכן בתחום זה הן בלתי נסבלות.

קיבוץ עירוני בירושלים

מתארגנת קבוצה להקמת קיבוץ עירוני בירושלים.

כל המעוניין בחיי שיתוף ובמעורבות בסביבה החברתית, מוזמן להתקשר לפרטים נוספים:

טלפונים: 02-222640
02-249939

בימים א', ב', 08.00-10.00, ג', ד', ה' 18.00-20.00